

PLAN RAZVOJA ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE za razdoblje 2021.-2027. godine.

Sadržaj

Popis kratica	3
1. Uvod	4
2. Srednjoročna vizija razvoja.....	5
3. Sažetak analize stanja.....	6
3.1. Društvo	6
3.1.1. Demografija	6
3.1.2. Društvena infrastruktura	8
3.1.3. Stanovanje i stambeni fond	11
3.1.4. Socijalna uključenost i skrb	11
3.1.5. Sigurnost.....	13
3.1.6. Odgoj i obrazovanje.....	14
3.2. Gospodarstvo	15
3.2.1. Gospodarska razvijenost	15
3.2.2. Tržište rada	15
3.2.3. Poslovno okruženje	16
3.2.4. Djelatnosti primarnog sektora	17
3.2.5. Turizam.....	20
3.3. Okoliš.....	21
3.3.1. Gospodarenje okolišem i izloženost rizicima	21
3.3.2. Upravljanje javnim površinama.....	23
3.4. Infrastruktura	25
3.4.1. Primarna infrastruktura.....	25
3.4.2. Promet i mobilnost.....	27
3.4.3. Telekomunikacijska infrastruktura	29
3.5. Okvir upravljanja razvojem.....	30
3.6. Specifična županijska područja	30
3.6.1. Područja specifičnih razvojnih potreba	31
3.6.2. Urbano područje Šibenik.....	32
4. Opis srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala	32
5. Opis prioriteta javnih politika.....	35
6. Popis posebnih ciljeva i pokazatelja ishoda	40
7. Terminski plan provedbe strateških projekata važnih za razvoj šibensko-kninske županije	60
8. Indikativni financijski okvir	73
9. Okvir za praćenje i vrednovanje	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
10. Prilozi	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.

Popis kratica

Kratica

Značenje

ARKOD	evidencija uporabe poljoprivrednog zemljišta u digitalnom obliku
BDP	Bruto domaći proizvod
CZSS	Centar za socijalnu skrb
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
HEP ODS	HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o.
HGSS	Hrvatska gorska služba spašavanja
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JLP(R)S	jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
JLS	jedinice lokalne samouprave
Mbps	brzina prijenosa podataka (eng. <i>Megabit per second</i> tj. megabit u sekundi)
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
NRS	Nacionalna razvojna strategija
NUTS	Nacionalna klasifikacija statističkih regija
OIE	Obnovljivi izvori energije
PP	Policijska postaja
PU	Policijska uprava
PPI	Poduzetnička potporna institucija
PTV	Potrošna topla voda
RH	Republika Hrvatska
st/km ²	Broj stanovnika na kvadratnom kilometru
TS	Trafostanice

1. Uvod

Plan razvoja Šibensko-kninske županije za razdoblje 2021.-2027. godine. (Plan razvoja) predstavlja srednjoročni akt strateškog planiranja kojim se definira smjer razvoja Šibensko-kninske županije tijekom šestogodišnjeg razdoblja koje se vremenski oslanja na novu financijsku perspektivu EU-a 2021.-2027. godine. Plan razvoja usklađen je s nacionalnim i lokalnim razvojnim planovima čime je osigurano skladno djelovanje brojnih aktera koji djeluju na prostoru županije, a čija je misija doprinositi njezinom što uspješnijem razvitku. Poseban naglasak stavljen je na usklađenost strateškog okvira s Nacionalnom razvojnom strategijom (NRS) do 2030. godine.

Proces izrade Plana razvoja temelji se na zakonodavnom okviru koji uređuje pitanja strateškog planiranja na županijskoj razini, kao i na smjernicama Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU koje je u svibnju 2020. godine donijelo *Priručnik o strateškom planiranju*, a u lipnju 2021. godine *Upute za izradu planova razvoja JLP(R)S*.

Institucionalni okvir izrade Plana razvoja čine Županijska skupština Šibensko-kninske županije, Šibensko-kninska županija, regionalni koordinatorski Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije, Koordinacijsko tijelo te brojni dionici javnog, privatnog i civilnog sektora uključeni kroz rad Partnerskog vijeća i tematskih radnih skupina te Odbor i tim za vrednovanje.

U svrhu izrade Plana razvoja ustrojene su sljedeće četiri tematske radne skupine:

1. Zdravstvo i socijalna uključenost;
2. Gospodarstvo i tržište rada;
3. Obrazovanje, znanost, kultura i sport i
4. Prirodni resursi, zaštita okoliša i prostorni razvoj.

Sudjelovanjem u radu tematskih radnih skupina, predstavnici svih sektora dali su svoj doprinos u oblikovanju prioriteta, posebnih ciljeva i mjera sukladno svom području djelovanja.

Proces izrade temelji se na prethodnim iskustvima izrade Županijske razvojne strategije za razdoblje 2016. – 2020. godine¹, ali i prethodnih strateško planskih dokumenata. Rezultati provedbe prethodne strategije pokazali su kako je u prethodnom razdoblju na području Šibensko-kninske županije ugovoren značajan broj razvojnih projekata zahvaljujući EU sredstvima što je dobar zalog za razdoblje koje slijedi, a u kojem će EU fondovi i dalje predstavljati ključni izvor financiranja ulaganja u razvojne projekte i ljudske kapacitete i vještine. Stoga će ulaganja u znanje i jačanje županijskih institucija biti od ključne važnosti za provedbu ovog plana.

Stvaranje snažnih partnerstava kako između dionika unutar županije tako i s dionicima izvan županije također je jedan od važnih čimbenika uspješnosti provedbe Plana razvoja.

Koordinator izrade ovog akta strateškog planiranja je Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije. Stručnu podršku u usmjeravanju strateškog okvira Plana razvoja prema ciljevima zelene tranzicije i pametnog razvoja pružili su predstavnici tvrtke Urbanex. Također, u izradi Plana razvoja sudjelovao je Ekonomski institut, Zagreb kao nositelj postupka prethodnog vrednovanja dokumenta čime je osigurana dodatna provjera i potvrda kvalitete ovog dokumenta.

Struktura Plana razvoja Šibensko-kninske županije izrađena je u skladu s Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja te uključuje analizu stanja, SWOT analizu, sažetak rezultata

¹ Produžena do 2022. godine na Županijskoj skupštini Šibensko-kninske županije.

prethodnog vrednovanja, sažetak provedenog postupka savjetovanja s javnošću, tablične prikaze i ostale dopunske dodatke.

Proces izrade Plana razvoja odvijao se u skladu s metodološkim okvirom Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije koji, među ostalim, nalaže i veću potrebu usklađivanja različitih akata strateškog planiranja na svim razinama, kako na nacionalnoj te regionalnoj, tako i na lokalnoj razini.

Šibensko-kninska županija se svojim Planom razvoja i ciljevima nadovezuje na NRS u RH do 2030. godine te Nacionalni plan oporavka i otpornosti. Navedene strategije su međusobno komplementarne te se može pratiti jasna povezanost između odabranih prioriteta i strateških ciljeva. Primjerice, posebni ciljevi definirani Planom razvoja u skladu su sa strateškim ciljevima navedenim u NRS-u. Također, analizirajući ciljeve i mjere može se uočiti jasna komplementarnost s komponentama Nacionalnog plana oporavka i otpornosti.

S obzirom da su otoci Republike Hrvatske područja specifičnih razvojnih potreba važan je integrirani pristup otočnom razvoju. Sukladno navedenom, Plan razvoja Šibensko-kninske županije je usklađen s Nacionalnim planom razvoja otoka za razdoblje do 2027. kojim se definira provedba ciljeva razvoja RH na području otoka s ciljem izjednačavanja uvjeta i kvalitete života na otocima s onima na kopnu. Tijekom provedbe Plana razvoja Šibensko-kninske županije, obratit će se pozornost na prilagodbu strateških aktivnosti prema strateškim odrednicama Nacionalnog plana razvoja otoka.

Vizija Šibensko-kninske županije također je u skladu s europskom vizijom o ravnomjernom regionalnom razvoju te se Plan razvoja nadovezuje na strategiju i planove EU-a, kao što su Agenda 2030., Next Generation EU, Europski zeleni plan do 2050., Višegodišnji financijski okvir i brojne druge. Također, Plan razvoja usklađen je i sa nacionalnim, regionalnim i lokalnim strateškim dokumentima kao i sa dokumentima prostornog uređenja, Prostornim planom Šibensko-kninske županije, te prostornim planovima gradova i općina s područja Županije.

Na ovaj način osigurano je harmonizirano djelovanje na nacionalno i regionalnoj razini kroz „bottom-up“ pristup.

2. Srednjoročna vizija razvoja

Šibensko-kninska županija – regija visoke kvalitete života, privlačne, očuvane i valorizirane prirodne i kulturno-povijesne baštine, uravnoteženog razvoja temeljenog na znanju te konkurentnom i inovativnom gospodarstvu

Vizija budućeg razvoja Šibensko-kninske županije slojevito prikazuje konkurentnu, otpornu, digitalnu, zelenu i funkcionalnu Županiju usmjerenu optimalnoj kapitalizaciji gospodarskih i društvenih potencijala na dobrobit svih svojih građana. Opisani orijentir podrazumijeva uvažavanje posebnosti i jednak tretman priobalnih, zaobalnih i otočnih predjela kako bi se premostio postojeći razvojni jaz u korist ravnomjernog i postojanog prostornog razvoja. Ciljanim mjerama gospodarskog oporavka kroz procese razvoja i primjene tehnologije, digitalizacije i inovacije stvorit će se poticajno gospodarsko okruženje koje zadovoljava infrastrukturne potrebe malih, srednjih i velikih poduzetnika, generira investicije i otvara nova radna mjesta. Akceleraciji gospodarskog razvoja doprinijet će i promjene u strukturi zaposlenih usklađivanjem obrazovnih i strukovnih programa s potrebama na tržištu, što će povoljno djelovati na zadržavanje mladog stanovništva i privlačenje aktivne radne snage u slabije

razvijenim jedinicama. Aktivnosti revitalizacije i modernizacije primarnih djelatnosti te razvoja lokalnih poljoprivrednih oaza pozicionirat će sektore poljoprivrede i ribarstva kao predvodnike održivog razvoja Županije. Gospodarsku dinamiku dodatno će podići daljnji razvoj selektivnih oblika turizma (ruralni, ekoturizam, kulturni i gradski turizam, nautički turizam, zdravstveni turizam i dr.), čime će se pridonijeti vansezonskoj ekspanziji turističke ponude. Potonje će dodatno osnažiti provedena adekvatna valorizacija kulturne i prirodne baštine. Takvo sinergijsko djelovanje sektora kulture i turizma u funkciji je gospodarskog oporavka zaobalnih i otočnih teritorijalnih jedinica, ali i očuvanja integriteta baštine upravljanjem turističkim pritiscima u urbanim središtima. Umrežavanje institucija javne uprave na lokalnoj i županijskoj razini povećat će senzibilitet za specifičnim potrebama otoka i zaobalja, dok će digitalizacija i jačanje kapaciteta javne uprave unaprijediti kvalitetu usluge za građane i približiti ju ranjivim skupinama. Povećanje kvalitete života stanovništva Šibensko-kninske županije ostvariti će se i obnovom zdravstvene, socijalne i odgojno-obrazovne infrastrukture, s fokusom na pripadnike predškolske i treće životne dobi te osoblje odgovorno za odgoj i njegu. Karakter 'dostupnosti' predviđenih mjera realizirat će se i kroz odgovor na izazove komunalne, prometne i telekomunikacijske infrastrukture te gospodarenja prostorom. Implementacijom koncepta zelenih, održivih, energetski učinkovitih rješenja izgradit će se otporan i funkcionalan sustav u službi unaprjeđenja kvalitete života građana Šibensko-kninske županije i zadovoljenja potreba budućih generacija.

3. Sažetak analize stanja

3.1. Društvo

Društveni aspekti razvoja Šibensko-kninske županije prikazani su kroz demografsku, socijalnu, stambenu, zdravstvenu, obrazovnu te kulturno-sportsku komponentu. Segmentnom analizom prikazana su osnovna društvena obilježja stanovništva Šibensko-kninske županije kao i društvena infrastruktura koja trenutačno postoji na području županije.

3.1.1. Demografija

Prema procjenama Državnog zavoda za statistiku (DZS), na području Šibensko-kninske županije u 2020. godini živjelo je ukupno 97.866 stanovnika, što je 2,4% ukupne populacije Republike Hrvatske (RH). U usporedbi s drugim županijama RH, Šibensko-kninska županija nalazi se u kategoriji županija ispodprosječnog broja stanovnika. Izrazitu koncentraciju stanovništva imaju područja administrativnih gradova gdje živi 74,9% stanovništva županije, pri čemu samo u Gradu Šibeniku živi 44,7% stanovnika. Na području Šibensko-kninske županije postoji 199 naselja od kojih 92,4% ima manje od 1.000 stanovnika. Najveći broj naselja smješten je u Gradu Šibeniku. Prosječna gustoća naseljenosti područja županije iznosi 32,8 st./km² što je upola manje od nacionalnog prosjeka (71,3 st./km²), po čemu je Šibensko-kninska županija jedna od najrjeđe naseljenih hrvatskih županija. Prostorni razmještaj stanovništva obilježava izrazita polarizacija koja se odražava u gušće naseljenim obalnim JLS-ovima s jedne strane (s najvećom gustoćom stanovništva u Gradu Šibeniku, 113,7 st./km²) te rijetko naseljenom zaobalnom prostoru u kojem prevladava gustoća do 20 st./km² (izuzev Grada Knina sa 43,0 st./km²) s druge strane.

Glede prirodne promjene, u razdoblju od 2015. do 2020. godine prosječna godišnja stopa nataliteta na području županije iznosila je 8‰, a mortaliteta 15,3‰, što rezultira negativnom stopom prirodne promjene od -7,3‰. Pozitivna stopa prirodne promjene zabilježena je samo u Općini Bilice (0,8‰), dok su sve ostale jedinice bilježile negativne stope prirodne promjene, s najnegativnijom u Općini

Ervenik (-37,2‰). U istom promatranom razdoblju, migracijski saldo županije negativan je i iznosi - 2.759 stanovnika, a stopa ukupne neto migracije iznosi -4,6‰. Pozitivni migracijski saldo bilježile su jedinice u obalnom dijelu, dok su negativne vrijednosti u najvećoj mjeri prisutne u zaobalnom dijelu županije. Blago negativnu stopu opće neto migracije bilježi i Grad Šibenik kao rezultat procesa suburbanizacije. U kontekstu općeg kretanja stanovništva, u Šibensko-kninskoj županiji utvrđeno je pet podtipova općeg kretanja stanovništva u razdoblju od 2015. do 2019. godine (četiri imigracijska i jedan emigracijski). Emigracijski podtip pripada skupini E4 (izumiranje) koja označava izumiranje stanovništva s negativnim vrijednostima po svim indikatorima kretanja stanovništva. U odnosu na prethodni period obilježen iseljavanjem stanovništva, u promatranom razdoblju priobalne jedinice imale su imigracijske tipove općeg kretanja. S druge strane, zaobalni dijelovi bilježe gubitak stanovništva prirodnim padom i emigracijom, s najvećim stopama pada u Općini Ervenik (-46,9‰) i Općini Biskupija (-46,6‰). U Gradu Šibeniku zabilježen je pad broja stanovnika i negativnom prirodnom promjenom i negativnim migracijskim saldonom zbog čega mu je pridružen podtip E4 unatoč relativno niskoj negativnoj stopi (-6,9‰).

Sl. 1. Tipovi općeg kretanja stanovništva u jedinicama lokalne samouprave Šibensko-kninske županije od 2015. do 2019. godine

Izvor: Gradovi u statistici, 2021.

Važan pokazatelj demografskog stanja je i dobno-spolni sastav stanovništva. U 2020. godini u ukupnom broju stanovnika županije udio muškog i ženskog stanovništva bio je podjednak pri čemu je muško stanovništvo činilo 49,6%, a žensko 50,4% populacije. Specifični koeficijent feminiteta za fertilnu dob žena iznosi 89,9 što ukazuje na veći broj muškaraca u odnosu na broj žena u fertilnoj dobi i na mogući manji potencijal bioreprodukcije u budućnosti. Prema starosnoj strukturi u istoj godini, 60,4% stanovnika pripada dobnoj skupini od 15 do 64 godine, a udio starog stanovništva (26,5%) veći je od udjela mladog stanovništva (13,1%) što ukazuje na unapredovali proces demografskog starenja. Indeks starosti stanovništva Šibensko-kninske županije 2020. godine iznosio je 202,5, što je vrlo visoko u usporedbi s pokazateljem na nacionalnoj razini u visini od 150,4.

U etničkoj strukturi Šibensko-kninske županije prema Popisu stanovništva 2011. godine prevladavaju Hrvati (87,4%), slijede Srbi (10,5%), dok ostale nacionalne manjine ne prelaze udio od 0,5%. Posljedica takve etničke strukture je i vjerska distribucija. Najveći udio stanovništva je katoličke (83,5%) i pravoslavne (10,5%) vjeroispovijesti.

3.1.2. Društvena infrastruktura

Kultura

Na prostoru Šibensko-kninske županije djeluje 15 javnih ustanova u kulturi od čega veći dio čine muzeji i knjižnice (Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije, 2021.). Najveći broj kulturnih ustanova se nalazi u Šibeniku, Drnišu i Kninu dok se još u ponekim ruralnim prostorima mogu identificirati muzejske zbirke i knjižnice.

Jedna od značajnijih ustanova je Javna ustanova Tvrđava kulture Šibenik koja je usmjerena na upravljanje kulturnom baštinom i organiziranje kulturnih i zabavnih događanja. Međutim, u kontekstu kazališnog sadržaja, ipak najbogatiji program i najveću posjećenost ima Hrvatsko narodno kazalište u Šibeniku. Ostali gradovi županije i pojedina naselja imaju domove kulture u kojima se održavaju različita kulturna događanja koja organiziraju kulturno-umjetnička društva i kulturne institucije te mogu poslužiti kao nadomjestak glazbeno-scenskoj infrastrukturi.

U gradu Šibeniku se nalazi privatno kino sa 5 dvorana, ali se redovite filmske projekcije održavaju diljem županije u prostorima poput knjižnica i domova kulture. Pojedina veća mjesta, prvenstveno Šibenik i Knin, ljeti organiziraju i tzv. kina na otvorenom (Tvrđava Kulture i Pučko otvoreno učilište Knin, 2021.).

U županiji djeluje 8 knjižnica čije usluge pokrivaju 81% stanovništva županije, što je iznad nacionalnog prosjeka za 2019. godinu od 79,2%.

Šibensko-kninska županija bogata je materijalnim i nematerijalnim ostacima duge povijesti naseljenosti s 335 zaštićenih kulturnih dobara od čega je 241 nepokretnih pojedinačnih dobara, 17 kulturno povijesnih cjelina, 2 kulturna krajolika i 58 arheoloških lokaliteta (50 zaštićenih i 8 preventivno zaštićenih). Važan podatak za istaknuti je da se na području županije nalazi čak 7 zaštićenih kulturnih dobara (5 nematerijalnih i 2 materijalna kulturna dobra) s UNESCO-ovog popisa svjetske kulturne baštine (Registar kulturnih dobara, 2021.).

Vrijedan kulturno-turistički resurs grada Šibenika predstavlja fortifikacijski sustav od 4 tvrđave. Tvrđave Barone i sv. Mihovil su revitalizirane sredstvima iz EU fondova, tvrđava sv. Ivan će biti stavljena u funkciju tijekom 2022. godine, dok za tvrđavu sv. Nikole koja se nalazi UNESCO-ovom popisu tek treba osigurati značajna financijska sredstva kako bi se adekvatno valorizirala i zaštitila ova znamenitost. Osim utvrda s područja Grada Šibenika, značajne županijske fortifikacije su Kninska tvrđava koja je druga po veličini vojna utvrda u Europi (uz stalni muzejski postav ugošćuje i kulturna događanja), te utvrda Gradina u Drnišu koja još uvijek čeka svoju rekonstrukciju i valorizaciju.

Elementi arheološke baštine prisutni su u značajnoj mjeri na cijelom prostoru županije i predstavljaju znatne resurse za razvoj kulturnog turizma, međutim nužno je dodatno uložiti u njihovo istraživanje, zaštitu i stavljanje u funkciju posjećivanja.

Šibensko-kninska županija u svjetskim je razmjerima poznata po kulturnim i zabavnim manifestacijama, od kojih posebno treba izdvojiti Međunarodni dječji festival koji ima polustoljetnu tradiciju. Velik broj manifestacija na području županije varira iz godine u godinu, međutim treba

naglasiti da su događanja na području Šibenika i obalnih turističkih mjesta koncentrirana u ljetnom periodu.

Kako na području županije ne postoji veća koncertna dvorana, uglavnom se za održavanje kulturnih manifestacija koriste kapaciteti sportskih i školskih dvorana, lokalnih kulturnih centara ili muzeja, dok se većina kulturnih događanja tijekom ljetne sezone organizira na otvorenim prostorima, najčešće na trgovima i drugim frekventnim lokacijama. Bogatstvo županijske kulturne baštine potrebno je kvalitetno interpretirati pomoću manifestacija čime bi se stvorila dodatna kulturna i turistička vrijednost prostora.

Problemi u kojima se našao kulturni sektor u posljednje dvije godine prvenstveno su vezani uz izbijanje pandemije COVID-19 zbog čega su nastupile otežane okolnosti u kojima je ovaj sektor pretrpio značajne financijske gubitke.

Zdravstvo

Na području Šibensko-kninske županije razvijena je mreža zdravstvenih ustanova kojima je osnivač županija i koja djeluje kao glavni koordinator za zdravstveni sustav županije i odgovorna je za zdravstveno planiranje i razvitak mreže zdravstvenih usluga na svom području.

Mreža zdravstvenih ustanova obuhvaća:

- dvije bolnice: Opća bolnica Šibensko-kninske županije i Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“, Knin;
- tri doma zdravlja: Dom zdravlja Šibenik, Dom zdravlja Drniš i Dom zdravlja Knin (specijalističke ordinacije u Šibeniku i Drnišu, pedijatrijske ordinacije u Šibeniku, Drnišu, Kninu i Vodicama, mreža stomatoloških ordinacija, ginekološke ordinacije u Šibeniku, Kninu i Drnišu te ordinacije opće medicine u svim gradovima i dijelu općina i otoka);
- Zavod za hitnu medicinu Šibensko-kninske županije;
- Zavod za javno zdravstvo Šibensko-kninske županije;
- Javne i privatne ljekarne.

Glavni problemi koji opterećuju zdravstveni sustav županije su neadekvatna infrastruktura, manjak opreme i manjak medicinskog osoblja. Prioritet u razvoju zdravstvene infrastrukture mora biti orijentiran na rekonstrukciju i opremanje svih županijskih domova zdravlja (Dom zdravlja Šibenik, Dom zdravlja Drniš i Dom zdravlja Knin) te gradnja nove bolnice u Šibeniku (na novoj lokaciji) zbog zastarjelosti infrastrukture i lokacije u prometno opterećenom središtu Grada Šibenika. Kako bi donekle postojeća bolnica zadovoljila uvjete rada potrebno je izvršiti rekonstrukciju i adaptaciju postojeće građevine do izgradnje nove bolnice. Također, nameće se potreba boljeg iskorištenja postojećeg bolničkog prostora u Kninu u smislu uvođenja dodatnih sadržaja i djelatnosti te pitanje prostora Zavoda za hitnu medicinu.

Prema podacima HZZO, na području Šibensko-kninske županije je u 2021. godini bilo ugovoreno ukupno 62 doktora opće/obiteljske medicine. U Šibensko-kninskoj županiji na jednog liječnika opće/obiteljske medicine dolazi 1.588 stanovnika, što je povoljnije od hrvatskog prosjeka (1.725). Najveći broj očekivano je zastupljen na području Grada Šibenika (28), dok u općinama Biskupija, Cviljane, Ervenik i Kijevo nema ugovorenog liječnika.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo vidljivo je kako je Šibensko-kninska županija 2020. godine raspolagala sa 419 bolničkih postelja i 193 doktora, a ukupan broj liječenih bolesnika bio

je 12.171. Pokazatelj broja stanovnika po doktoru iznosi 510,2 stanovnika na jednog doktora, što je manje od nacionalnog prosjeka (562,1 stanovnik na jednog doktora). Pokazatelj broja bolničkih kreveta na 1.000 stanovnika iznosio je 4,22 što je nepovoljnije od nacionalnog prosjeka (5,69). Pokazatelj broja kreveta po jednom doktoru iznosio je 2,17 što je manje od nacionalnog prosjeka (3,22). Iskorištenost kreveta je iznosila 55,3%, što odgovara prosjeku RH (55,4%). Od 2011. do rujna 2021. godine broj kreveta u općim bolnicama Šibensko-kninske županije smanjio se za 5%. U rujnu 2021. godine Opća bolnica Šibensko-kninske županije imala je 250, dok je Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“, Knin imala 173 kreveta.

Na području Šibensko-kninske županije, prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo iz 2019. godine, pet vodećih uzroka smrti su: bolesti krvožilnog sustava (37,6%), novotvorine (26,6%), endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma (8,8%), ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka (7,1%) te bolesti probavnog sustava (4,9%).

Iz dostupnih podataka vidljivo je da su u Šibensko-kninskoj županiji prisutne visoke stope smrtnosti uzrokovane čimbenicima rizika povezanih s nezdravim načinom života (među kojima su prehrambeni čimbenici, pušenje, konzumacija alkohola i nedovoljna tjelesna aktivnost), a koji se mogu spriječiti i koji se mogu izliječiti. Jedan od razloga tom problemu je niska učinkovitost javnozdravstvenih intervencija, kao i nedostatak svijesti o potrebi za aktivnim i zdravim životom među građanima. Potrebno je ulagati napore u jačanje preventivnih edukativnih akcija širom županije i uspostavljanje osnovne dijagnostike u centrima primarne zdravstvene zaštite.

Trenutno najveći pritisak na zdravstveni sustav izaziva pandemija COVID-19 uzrokovana novim koronavirusom SARS-CoV-2 koji uzrokuje smanjene kapacitete osoblja i smanjen opseg rada pojedinih zdravstvenih službi, što za izravnu posljedicu ima nemogućnost pružanja kvalitetne zdravstvene zaštite, liječenja drugih bolesti i provođenja operacija koje nisu hitan slučaj.

Stanovnici ruralnih područja, stanovnici otoka i stanovnici ratom pogođenih područja (posebno područja koja imaju status posebne državne skrbi), kao i stanovnici rubnih priobalnih područja županije, imaju ograničen pristup zdravstvenoj zaštiti. Ograničen pristup zdravstvenim uslugama imaju osobe s niskim primanjima i s niskom razinom obrazovanja, žene i starije osobe.

Turistička sezona predstavlja dodatni izazov u županiji jer dolazi do povećanja broja korisnika zdravstvenog sustava u periodu od svibnja do listopada, opterećenja hitnih službi, a sve to uz obustavljen rad turističkih ambulanti.

Potrebni su dodatni naponi i ulaganja u fizičku infrastrukturu i ljudske potencijale kako bi sustav zdravstva na području Šibensko-kninske županije dosegao potrebni standard. S obzirom na starenje stanovništva, bit će važno povećati dostupnost dugoročne skrbi i palijativnih programa skrbi u zajednici.

Sport i rekreacija

Sportske aktivnosti provode se kroz djelovanje sportskih udruga i klubova koji imaju zadatak provoditi sportske aktivnosti natjecateljskog i rekreativnog karaktera te sportsko-rekreacijske aktivnosti osoba sa invaliditetom. Provedba i financiranje sportskih aktivnosti važan je čimbenik djelovanja jedinica lokalne samouprave na području Šibensko-kninske županije.

Za provođenje sustavnih sportskih aktivnosti potrebna je sportska infrastruktura koja mora zadovoljavati sportske i sigurnosne uvjete. Šibensko-kninska županija nema zadovoljavajuće uvjete za

organizirano bavljenje sportom na postojećoj razini. Međutim, potrebna su stalna ulaganja u održavanje infrastrukture, ali i ulaganja u izgradnju ili prilagodbu nove infrastrukture.

Trenutna ponuda sportsko-rekreacijskih sadržaja koncentrirana je u priobalju, gdje se u Gradu Šibeniku nalazi četrdesetak sportskih objekata. U Kninu je napravljena nova atletska staza koja je ujedno i jedina u Šibensko-kninskoj županiji, a u Vodicama je u izgradnji sportska dvorana uz uređenje sportsko rekreacijskog centra Račice.

Važnost uređenja i razvoja sportsko-rekreacijskih površina prepoznata je i u Prostornom planu Šibensko-kninske županije kojim su definirane različite površine koje će se urediti za tu namjenu. Njime je predviđeno osiguranje površina za smještaj sadržaja i djelatnosti sporta te rekreaciju stanovništva i to unutar građevinskih područja naselja ili izdvojenih zona. Strategija razvoja sporta Grada Šibenika predviđa Zonu sporta i rekreacije na Jamnjaku na prostoru 14 ha (prenamjena vojnog objekta). Budući da većina predviđenih zona nije realizirana, očekuje se kako će se u njima stvoriti novi sadržaji koji će omogućiti porast atraktivnosti u narednom razdoblju čime će se upotpuniti postojeća ponuda sportsko-rekreacijske infrastrukture.

3.1.3. Stanovanje i stambeni fond

Prema podacima iz 2011. godine na području Šibensko-kninske županije evidentirano je 92.022 stambenih jedinica od čega je 60,6% za stalno stanovanje, 30,8% za povremeno korištenje, a u 8,5% stambenih jedinica se samo obavljaju djelatnosti. Na 92.022 stambenih jedinica evidentirano je 41.259 kućanstava, iz čega proizlazi podatak kako na svako kućanstvo u prosjeku dolazi 2,2 stambene jedinice što je znatno više od nacionalnog prosjeka (1,5). Šibensko-kninska županija posjeduje bogatiji stambeni fond od većine županija RH ukoliko se uzima u obzir omjer broja kućanstava i stambenih jedinica. Najveći broj stambenih jedinica imaju gradovi Šibenik (28.297) i Vodice (12.181).

Prema dostupnim podacima² za 2020. godinu, prosječna cijena stana/apartmana u Šibensko-kninskoj županiji iznosila je 7.841,9 kn/m², a cijena u prostoru varira sukladno udaljenosti od obale i turističkih kretanja. Primjerice, četvorni metar stana/apartmana u Općini Murter-Kornati prosječno iznosi 10.703,30 kn/m² dok u Gradu Drnišu prosječno iznosi 5.490,79 kn/m² što je gotovo dvostruka razlika. Slijedom navedenog, usporedba prosječnih cijena stana/apartmana ostvarenih u 2020. godini za područje Šibensko-kninske županije, ukazuje kako obalna područja bilježe znatno višu cijenu od zaobalja.

3.1.4. Socijalna uključenost i skrb

Socijalne usluge

Na području Šibensko-kninske županije, djeluju tri centra za socijalnu skrb (CZSS) locirana u Šibeniku, Drnišu i Kninu. CZSS Šibenik nadležan je za područje svih priobalnih JLS-a, dok su CZSS Drniš i CZSS Knin nadležni za prostor zaobalja.

Analiza strukture prava na korištenje socijalnih naknada u Šibensko-kninskoj županiji u 2020. godini ukazala je kako se najviše prava koristi u stavkama: doplatak za pomoć i njegu, zajamčena minimalna naknada, jednokratna naknada i osobna invalidnina.

Analiza pruženih usluga socijalne skrbi u Šibensko-kninskoj županiji ukazuje na trendove smanjenja broja korisnika usluga. Podaci o obuhvaćenosti stanovništva sa zajamčenom minimalnom naknadom

² Izvješća o tržištu nekretnina Šibensko-kninske županije (obuhvaćaju područje gradova Drniš, Knin, Skradin i Vodice te svih 15 općina) u razdoblju od 2017.–2020. godine (Šibensko-kninska županija, 2021.).

ukazuju na visok udio broja korisnika na prostoru nadležnosti CZSS Knin koji obuhvaća čak 62% ukupnog broja korisnika zajamčene minimalne naknade u Šibensko-kninskoj županiji te 8,9% cjelokupnog stanovništva područja nadležnosti CZSS Knin. Taj prostor je prioritetan u budućem razvoju socijalne skrbi i općem poboljšanju socioekonomskog stanja stanovništva.

Također je potrebno povećati broj kvalificiranih radnika u institucijama i u sustavu socijalne skrbi i povećati dostupnost socijalnih usluga u županiji.

Institucionalni i izvaninstitucionalni oblici socijalne skrbi

Najznačajnije institucije koje pružaju usluge socijalne skrbi su domovi socijalne skrbi za djecu, domovi socijalne skrbi za odrasle te domovi za tjelesno ili mentalno oštećene osobe (djecu/odrasle). Prema Izvješću o osobama s invaliditetom iz 2021. godine u Šibensko-kninskoj županiji žive 18.463 osobe s određenim stupnjem invaliditeta te čine 18,6% ukupnog stanovništva županije. Navedeni udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu je veći od nacionalnog prosjeka (14,4%) i svrstava Šibensko-kninsku županiju na prvo mjesto u Republici Hrvatskoj.

Mreža usluga za djecu s teškoćama i mlade s invaliditetom nije ravnomjerno prostorno zastupljena u svim dijelovima županije, a iste se pružaju kroz rad centara, ustanova i udruga. Na području županije djeluje jedan državni dom socijalne skrbi za djecu s teškoćama u razvoju i osobe, jedan nedržavni dom socijalne skrbi za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima, te udruga koja obavlja djelatnost socijalne skrbi za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima.

Na području županije postoji jedan dom za psihički bolesne odrasle osobe u kojeg su većinom smješteni korisnici koji nisu stanovnici Šibensko-kninske županije. Organizirano stanovanje za osobe s intelektualnim teškoćama je dostupno samo na širem području Grada Šibenika i Grada Vodica, a kao dodatna mogućnost razvoja usluga moguća je kroz osiguranje korištenja stanova u gradskom vlasništvu.

Dostupni smještajni kapaciteti za osobe s invaliditetom i psihičkim bolestima nisu dovoljni te je potrebno ulagati u iste, ali i u aktivnosti pružanja, poticanja i podržavanja procesa uključivanja djece i mladih s teškoćama u razvoju, osoba s intelektualnim teškoćama, osoba s drugim vrstama invaliditeta i osoba s psihosocijalnim teškoćama u prirodnu društvenu sredinu poput organiziranog stanovanja, radnih terapeuta i radnih asistenata, edukacijskih rehabilitatora i asistenata u nastavi kako bi se djeca s teškoćama u razvoju i s invaliditetom integrirala u redovni sustav obrazovanja.

S obzirom na starost stanovništva te veliki broj ruralnih naselja s pretežno starijim stanovništvom, jedna od najvažnijih izazova za mrežu socijalnih usluga u županiji su usluge za starije i nemoćne osobe, stoga postoji potreba za ciljanom njegom i pružanjem usluga osobama smještenim u domovima za starije i nemoćne osobe. Postoji i potreba za pružanjem usluge smještaja oboljelima od demencije, a osobito od Alzheimerove bolesti. U Šibensko-kninskoj županiji postoji jedan državni dom i dva županijska doma za starije i nemoćne te jedan nedržavni dom. Liste čekanja ukazuju na potrebu proširenja postojećih kapaciteta i otvaranja novih domova.

Ono što svakako nedostaje samostalnijim korisnicima koji nisu spremni za smještaj u ustanovu, a čiji članovi obitelji skrbe o njima u kući otežano i potrebna im je dnevna pomoć i rasterećenje, su pružatelji usluga za dnevni boravak starijih i nemoćnih osoba i osoba s psihičkim teškoćama. Potrebna je veća dostupnost usluga patronažne skrbi i zdravstvene skrbi u kući koja se nejednako pruža na području županije te je nužna kombinacija sustava socijalne skrbi i zdravstvenog sustava.

U Šibensko-kninskoj županiji postoji usluga smještaja ženama i djeci žrtvama obiteljskog nasilja, ali njihovi kapaciteti su oskudni. Pandemija koronavirusa dovela je do ispoljavanja više nasilja u obitelji i pružatelji usluga privremenog smještaja ženama i djeci žrtvama obiteljskog nasilja bilježe porast broja korisnika. Potrebno je osnovati prihvatni centar za žrtve i centar za privremeni smještaj u kriznim situacijama.

U županiji postoji sklonište za beskućnike isključivo muškog spola i popunjenih kapaciteta, što ukazuje na potrebu za proširenjem kapaciteta i reorganizacijom.

Na području županije nema ustanova socijalne skrbi za smještaj nezbrinute djece. Potrebno je razvijati alternativne oblike skrbi, educiranje udomitelja, smanjenje broja djece smještene u ustanovama u korist smještaja u obitelji i organiziranje povratka u mjesto stanovanja iz smještaja izvan županije, organiziranje izvaninstitucionalne skrbi i razvoj savjetodavnih usluga za djecu i obitelji.

Na području županije ne postoje ustanove koje nude oblike skrbi za djecu i mlade s poremećajem u ponašanju. Nedostaju organizirani dnevni ili poludnevni boravci za djecu iz problematičnih obitelji, za djecu s poremećajem u ponašanju (s naglaskom na individualni tretman i savjetodavni rad).

Važno je razvijati standarde kvalitete usluga svih navedenih pružatelja usluga jer se sama kvaliteta skrbi u institucijama i izvaninstitucionalnim oblicima smještaja procjenjuje nedostatnom i neujednačenom.

3.1.5. Sigurnost

Policijska uprava (PU) šibensko-kninska u svom prostornom obuhvatu rukovodi s četiri policijske postaje (PP): PP Šibenik (s policijskom ispostavom Primošten), PP Vodice, PP Knin i PP Drniš. U okviru PU šibensko-kninske djeluje i PP pomorske policije Šibenik nadležna za pomorski prostor cijele Šibensko-kninske županije te Postaja prometne policije, nadležna za problematiku prometa.

Sl. 2. Prostor nadležnosti policijskih postaja Šibensko-kninske županije

Izvor: MUP PU šibensko-kninska, 2021.

U razdoblju od 2016. do 2020. godine u PP Šibensko-kninske županije evidentirano je u prosjeku 1.776 kaznenih djela godišnje. Izraženo u postotku, kroz promatrano razdoblje kriminalna djela u Šibensko-kninskoj županiji su činila 3% svih kriminalnih djela RH. Budući da stanovništvo županije čini 2,4% svih

stanovnika RH, evidentiran je iznadprosječan broj kaznenih djela u odnosu na cijeli prostor RH. Ukoliko se gleda petogodišnji trend, zamjetno je kako razina kriminaliteta na razini Šibensko-kninske županije stagnira.

Gledajući sve vrste prekršaja i kaznenih djela u razdoblju od 2016. do 2020. godine zamijećen je manji broj ozlijeđenih u prometnim nesrećama, porast broja kaznenih djela na štetu djece i obitelji, porast kaznenih djela nasilja u obitelji te porast broja prekršaja zloupotrebe droga.

Pokazatelj broja kaznenih djela na 100.000 stanovnika ukazuje da Šibensko-kninska županija ima natprosječan broj kaznenih djela na 100.000 stanovnika u odnosu na RH. Prema MUP-ovom statističkom izvještaju za 2020. godinu, Šibensko-kninska županija nalazi se na trećem mjestu prema broju kaznenih djela na 100.000 stanovnika (1.678 kaznenih djela na 100.000 stanovnika). Broj kaznenih djela na 100.000 stanovnika u EU, prema podacima Eurostata iz 2014. godine, iznosio je 5.427 po čemu se Republika Hrvatska i Šibensko-kninska županija smatraju iznimno sigurnim područjima EU.

3.1.6. Odgoj i obrazovanje

Sustav obrazovanja je zbog velikog utjecaja na društveno-gospodarski napredak razvojni prioritet Republike Hrvatske i pripadajućih jedinica regionalne i lokalne samouprave. Na području Šibensko-kninske županije djeluje ukupno 134 odgojno-obrazovnih institucija u kategorijama predškolskog odgoja (dječji vrtići), osnovnih škola (s uključenim područnim školama), srednjih škola, visokih učilišta i pučkih otvorenih učilišta (kao institucijama cjeloživotnog obrazovanja).

Sustav predškolskog odgoja na prostoru Šibensko-kninske županije kontinuirano se razvija, a svijest o važnosti predškolskog odgoja među stanovništvom potvrđuje povećanje broja upisane djece unatoč negativnim demografskim pokazateljima. Trendove porasta upisa djece prati i trend povećanja odgojitelja, a popunjenost svih ustanova za predškolski odgoj jasan je indikator kako proširenje infrastrukture predstavlja logičan korak u daljnjem razvoju sustava. Valja napomenuti kako je od svih dječjih vrtića i drugih ustanova u sustavu predškolskog odgoja, samo jedan specijaliziran za provedbu prilagođenog programa predškolskog odgoja za djecu s teškoćama u razvoju, a nalazi se u Šibeniku.

Kretanje broja osnovnoškolskih učenika ukazuje na njihovo ubrzano smanjenje što je povezano s negativnim demografskim, ali i gospodarskim i socioekonomskim trendovima. Unatoč smanjenju broja učenika, potrebno je kontinuirano ulagati u unaprjeđenje sadržaja i infrastrukture kako bi se dosegnuo nacionalni obrazovni standard i uvela planirana cjelodnevna nastava.

Analiza srednjoškolskog sustava ukazuje na pad broja učenika i nastavnog osoblja u recentnom razdoblju što je povezano s negativnim demografskim, ali i gospodarskim i socioekonomskim trendovima. Također, zastarjela školska infrastruktura je ograničavajući čimbenik provedbi reforme srednjoškolskog obrazovanja. Nužno je nastaviti ulagati u školsku infrastrukturu kao i u razvoj kapaciteta nastavnog osoblja, a kako bi se povećala tržišna produktivnost i konkurentnost potrebno je prilagoditi programe srednjih škola sukladno potrebama na tržištu rada.

Broj studenata u visoko obrazovnim institucijama na području Šibensko-kninske županije je u značajnom padu što je direktna posljedica negativnog demografskog trenda. U visokom školstvu Šibensko-kninske županije potrebno je uložiti sredstva u nove programe i studije uz osnaživanje postojećih programa u vidu podizanja kvalitete, poticanja mobilnosti studenata i umreženosti studija, kao i boljom povezanošću studijskih programa sa stvarnim potrebama na tržištu rada.

Sudjelovanje stanovništva u nekom od oblika cjeloživotnog učenja na nacionalnoj i županijskoj razini je znatno ispod prosjeka EU, a tržište rada obilježava i određen broj dugotrajno nezaposlenih osoba. U kontekstu cjeloživotnog obrazovanja postoje inicijative i projekti jačanja sektora cjeloživotnog obrazovanja što će u narednoj budućnosti povećati njegovu vidljivost potrebitim osobama.

3.2. Gospodarstvo

Gospodarstvo predstavlja jedan od temelja cjelokupnog razvoja svakog područja stoga mu je potrebno posvetiti značajnu pažnju kroz analizu recentnih trendova i postojećeg stanja. U ovom poglavlju analizirani su pokazatelji gospodarske razvijenosti, tržište rada, poslovno okruženje te je dana kratka analiza najvažnijih gospodarskih grana: turizma i primarnog sektora.

3.2.1. Gospodarska razvijenost

Bruto domaći proizvod (BDP) Šibensko-kninske županije ostvaren 2018. godine iznosio je ukupno 1.026,8 milijuna eura, što je udio od svega 2% u nacionalnom BDP-u. Gledajući BDP po stanovniku, u 2018. godini on je iznosio 9.713 eura iz čega proizlazi da je BDP po stanovniku županije ispod nacionalnog (79,2% prosjeka RH) i NUTS 2 prosjeka (52,9% EU28)³. Provedenom analizom za razdoblje od 2014. do 2018. godine, primjećuje se nominalni porast BDP-a po stanovniku Šibensko-kninske županije za 20,1% u usporedbi sa 2014. godinom.

Tab. 1. BDP po stanovniku Šibensko-kninske županije kao %-tak BDP-a po stanovniku NUTS2 regije Jadranske Hrvatske, Republike Hrvatske i Europske unije (EU-28), 2014., 2016. i 2018.

BDP po stanovniku (BDP pc)	2014.	2016.	2018.
Jadranska Hrvatska = 100	81,2%	81,1%	80,7%
Republika Hrvatska = 100	78,9%	78,5%	79,2%
EU-28=100	46,3%	47,6%	52,9%

Izvor: DZS, 2021.

Prema mjerenjima indeksa razvijenosti za 2018. godinu, Šibensko-kninska županija s indeksom razvijenosti 97,041 svrstana je u II. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave. Promotre li se vrijednosti indeksa razvijenosti na razini gradova i općina Šibensko-kninske županije, uočava se dualitet u prostoru koji se očituje u natprosječnoj razvijenosti priobalnih gradova i općina, dok istovremeno zaobalje znatno zaostaje u razvoju. Na regionalnoj razini, prostor cijele županije je prema indeksu razvijenosti svrstan u potpomognuta područja, dok je na lokalnoj razini kao potpomognuto područje okarakterizirano deset jedinica lokalne samouprave. Zbog fizičkih karakteristika prostora, te zbog svojih izrazito negativnih demografskih i razvojnih karakteristika, u brdsko-planinska područja na prostoru županije svrstano je šest administrativno-teritorijalnih jedinica.

3.2.2. Tržište rada

Radna snaga

Radni kontingent na prostoru Šibensko-kninske županije bilježi nešto veće smanjenje u usporedbi sa nacionalnom razinom, razlozi takvog negativnog trenda su smanjenje broja rođenih i iseljavanje mladog stanovništva, stoga se pronatalitetna politika nameće kao nužnost za održavanje broja osoba u radnom kontingentu na istoj razini. Suprotno navedenom, podaci ukazuju na trend povećanja postotka aktivnog stanovništva u odnosu na radni kontingent na županijskoj i nacionalnoj razini, s nešto

³ Izraženo u paritetu kupovne moći.

većim rastom na županijskoj razini. Većinski uzrok povećanja u navedenom razdoblju jest negativan trend smanjenja ukupnog stanovništva, koji za posljedicu ima prethodno navedeno smanjenje radnog kontingenta uslijed čega se povećava stopa aktivnog stanovništva uz pozitivno povećanje ukupnog broja aktivnog stanovništva u Šibensko-kninskoj županiji.

Zaposlenost

U Šibensko-kninskoj županiji je 2020. godine bilo 6,2% zaposlenih osoba više nego u 2016. godini, tj. bilo je 31.894 zaposlenih osoba. Iako je zaposlenost tijekom razdoblja od 2016. do 2020. godine u stalnome porastu, u 2020. godini bilježi pad na međugodišnjoj razini, što je posljedica uzrokovana pandemijom bolesti COVID-19 koja se odrazila kao ograničavanje društvenih i gospodarskih aktivnosti u drugom tromjesečju 2020. godine. Prema podacima za 31. prosinac 2020. godine najveći dio radnika s područja Županije zaposleno je kod pravnih osoba, njih 25.600 ili 82,5%, zatim slijede radnici kod fizičkih osoba 2.587 (8,3%), obrtnici kojih je 2.106 (6,8%), samostalni profesionalni djelatnici 394 (1,3%) te poljoprivrednici osiguranici 276 (0,9%). Prema djelatnostima najveći udio zaposlenih radi u trgovini na veliko i malo (45,2%), a najveći rast (12%) u odnosu na 2016. godinu zabilježila je prerađivačka industrija.

Nezaposlenost

Od 2016. godine kada je u Šibensko-kninskoj županiji bilo evidentirano 6.571 nezaposlenih osoba, nezaposlenost bilježi stalni pad do 2019. godine kada je ta brojka došla do 3.944. Pozitivni trendovi na području Šibensko-kninske županije prekinuti su u 2020. godini kada je uslijed okolnosti izazvanih pandemijom bolesti COVID-19 zabilježen značajni rast nezaposlenosti od čak 24,3% u odnosu na 2019. godinu (4.902 nezaposlene osobe). U prosincu 2020. godine u Šibensko-kninskoj županiji najviše je bilo nezaposlenih osoba sa srednjom školom do tri godine i školom za KV i VKV radnike (1.941), koji u ukupnoj strukturi nezaposlenih Šibensko-kninske županije čine udio od 36,8%. Tijekom 2021. godine uslijedio je oporavak vidljiv u smanjenju broja nezaposlenih osoba, pa tako županija bilježi pad nezaposlenosti od 11,6% u odnosu na 2020. godinu. Oporavku tržišta rada značajno su pridonijele potpore za očuvanje radnih mjesta i popuštanje epidemioloških mjera od polovice svibnja 2020. godine nadalje. Na zapošljavanje u županiji znatno utječe sezonski karakter turizma, a veliki poremećaji u sezonskom zapošljavanju vidljivi su već početkom proljeća. Potrebe za zapošljavanjem u županiji, prema podacima godišnje ankete HZZ-a, ukazuju na veliku potrebu za sezonskim radnicima. Zanimanja za koje su poslodavci iskazali najveću potrebu za zapošljavanjem su: kuhar, konobar, medicinska sestra, profesor matematike, zidar, bravar i dr.

3.2.3. Poslovno okruženje

Trendovi poslovanja poduzeća

Prema podacima Financijske agencije, u 2020. godini na području Šibensko-kninske županije djelovalo je 2.650 poduzeća s prevladavajućom mikro strukturom. Tijekom razdoblja od 2016. do –2020. godine sve kategorije poduzeća doživjele su porast u broju, pri čemu su najvišu stopu porasta ostvarila mala poduzeća (34,4%). Poduzeća u županiji činila su 2020. godine 1,9% svih poduzeća u RH i 5,1% svih poduzeća u NUTS 2 regiji Jadranska Hrvatska. Analizirajući gustoću poduzeća u odnosu na stanovništvo i površinu, primjećuje se da se Šibensko-kninska županija nalazi ispod nacionalnog i NUTS2 prosjeka.

Broj zaposlenih u poduzećima na prostoru županije u 2020. godini iznosio je 12.336 osoba, što predstavlja rast od 11,1% u odnosu na 2016. godinu. Navedeni broj zaposlenih je u komparaciji s ostalim županijama vrlo nizak te se Šibensko-kninska županija nalazi tek na 18. mjestu.

Prema djelatnostima, najveći broj poduzeća, gotovo jedna petina (19,5%) registrirano je u djelatnosti trgovine na veliko i malo te popravka motornih vozila (u razdoblju od 2016. do 2019.). Druga najzastupljenija djelatnost je bila djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, zatim građevinarstvo, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti te prerađivačka industrija. Sve nabrojane djelatnosti sudjeluju s udjelom od 10 ili više posto što ukazuje na zadovoljavajuću diversifikaciju gospodarstva. Povećanje gospodarske aktivnosti razdoblju od 2016. do 2019. godine zabilježeno je u svim djelatnostima izuzev jedne, s najvećim relativnim porastom u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

Analizirajući kretanje prihoda i rashoda kroz godine promatranog razdoblja, zamjećuje se konstantni porast kumulativnog prihoda i kumulativnih rashoda ukupnog broja poduzeća u županiji. U razdoblju od 2016. do 2019. godine sve kategorije poduzeća (mikro, mala, srednja i velika) ostvarile su rast kumulativnog prihoda, a najveći je dio prihoda akumuliran unutar kategorije malih poduzeća udjela 40,9%. Prihodi su u promatranom razdoblju rasli u svim skupinama djelatnosti izuzev djelatnosti poslovanja nekretninama u kojoj su se u odnosu na 2016. godinu smanjili za 35%. Rast je ostvaren i u robnoj razmjeni s inozemstvom, pri čemu je uvoz ostvario brži rast od rasta izvoza. Tako su u odnosu na 2016. godinu poduzeća u županiji uvezla 431,7% više robe, dok se izvoz u odnosu na 2016. godinu povećao za 53,9%.

Poduzetnička potporna infrastruktura

Poduzetničku potpornu infrastrukturu čine poduzetničke potporne institucije i poduzetničke zone. Prema podacima iz Jedinstvenog registra poduzetničke potporne infrastrukture, na području Šibensko-kninske županije djeluje pet poduzetničkih potpornih institucija (PPI), što čini udio od 1% u ukupnom broju PPI-a na nacionalnoj razini. Nadalje, Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture navodi kako se na području županije nalazi osam aktivnih poduzetničkih zona. Navedeni broj dvostruko je veći u odnosu na četiri aktivne zone u 2017. godini. Kako bi se udovoljilo potrebama zainteresiranih investitora, potrebno je ostvariti veću razinu iskorištenosti aktiviranih površina zona kao i daljnje ulagati u njihovu infrastrukturu s ciljem prodaje infrastrukturno opremljenih zemljišta poduzetnicima.

Obrtništvo

U Šibensko-kninskoj županiji djeluje 3,7% aktivnih obrta u RH. Najveći broj obrta pripada uslužnom zanatstvu, a najmanji broj djelatnosti ribarstva, marikulture i poljodjelstva. Pozitivan trend rasta broja obrta zabilježen tijekom razdoblja od 2015. do 2019. godine prekinut je u 2020. godini kao posljedica društveno-gospodarske krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19. Zbog pojave globalne pandemije, u 2020. godini došlo je do pada broja zaposlenih u obrtima te rasta broja zatvorenih obrta u odnosu na otvorene. Usprkos tome, analiza podataka iz lipnja 2021. godine ukazuje na povratak pozitivnim kretanjima po svim kategorijama poslovanja obrta. Uspoređujući podatke iz lipnja 2021. godine s onima iz lipnja 2015. godine uočava se ukupni rast broja registriranih obrta od 14,2%.

3.2.4. Djelatnosti primarnog sektora

Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo reprezentativne su djelatnosti primarnog sektora te se smatraju jednim od temelja gospodarstva sve do danas.

Poljoprivreda

S obzirom na klimatske i pedološke predispozicije, područje Šibensko-kninske županije pogodno je za razvoj različitih oblika poljoprivredne proizvodnje. Mikroklimatski te reljefni i pedološki uvjeti, pretpostavke su razvoja vinogradarstva, voćarstva, povrtlarstva te tradicionalnog stočarstva.

U Šibensko-kninskoj županiji 2020. godine registrirano je ukupno 5.490 poljoprivrednih gospodarstava od čega su najzastupljenija obiteljska gospodarstva i samo-opskrba poljoprivredna gospodarstva. Prema dobnoj strukturi nositelja poljoprivrednih gospodarstava na razini Šibensko-kninske županije stariji od 65 godina čine više od polovice svih nositelja poljoprivrednih gospodarstava (54,5%), dok je prisutan vrlo nizak udio nositelja poljoprivrednih gospodarstava mlađih od 41 godinu (8,1%). Prema obrazovnoj strukturi nositelja poljoprivrednih gospodarstava u Šibensko-kninskoj županiji trećina ih ima završenu srednju školu (35,5%), osnovnu školu 12,5%, 7,7% nema završenu osnovnu školu dok visokoškolsko obrazovanje ima završeno njih 7,3%.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju na području Šibensko-kninske županije 2020. godine, najveći udio površina poljoprivrednog zemljišta zauzima krški pašnjak sa 43,7%, zatim obradivo zemljište, vinogradi i voćnjaci sa 19,4% te oranice i livade sa 23,5% udjela. Također, zabilježeno je 43.824 ARKOD parcela što ukazuje kako je prosječna površina ARKOD parcela u Županiji mala i iznosi 0,5 ha što je nešto niže od nacionalnog prosjeka. Navedeni podatak ukazuje na usitnjenost poljoprivrednog zemljišta što predstavlja značajnu prepreku prilikom pokušaja proizvodnje većih količina proizvoda.

Prema strukturi domaćih životinja na području Šibensko-kninske županije došlo je do povećanja uzgoja domaćih životinja. Najrazvijeniji je uzgoj ovaca, koza i goveda (78,9%), što je u skladu i s prirodnim osnovom koja omogućuje intenzivniji uzgoj ovih vrsta u odnosu na neke druge. Pčelarstvo zbog svojih specifičnosti ne spada u pravom smislu u uzgoj domaćih životinja, no zbog svog značenja i proizvoda često visoke dodane vrijednosti predstavlja izuzetno bitan aspekt prilikom analize djelatnosti poljoprivrede.

Mljekarstvo se na lokalnoj i nacionalnoj razini već dugi niz godina susreće s problemima (niska cijena otkupa, zapuštenost zemljišta, imovinsko-pravni odnosi i dr.) koji za posljedicu imaju smanjenje broja proizvođača i količine proizvedenog mlijeka.

Zbog tradicije i specifične mikroklimе u dijelu Dalmatinske zagore, pršut je jedan od najcjenjenijih i neprepoznatljivijih mesnih proizvoda ovog kraja. Naziv „Drniški pršut“ zaštićen je oznakom zemljopisnog podrijetla u Republici Hrvatskoj, te je upisan u registar zaštićenih oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla na europskoj razini. Problemi vezani za proizvodnju najviše se odnose na sirovinu koja se u najvećoj mjeri uvozi.

Ekološka proizvodnja je u Šibensko-kninskoj županiji u 2020. godini zabilježila izniman porast proizvođača od 55,7% u odnosu na 2016. godinu što je ujedno i jedan od ciljeva Strategije „Od polja do stola“ koja je jedan od ključnih dijelova Europskog zelenog plana. Pandemija COVID-19 istaknula je važnost snažnog i otpornog prehrambenog sustava i lokalnog prehrambenog lanca koji može funkcionirati u svim okolnostima te građanima osigurati pristup dostatnoj opskrbi hranom po prihvatljivim cijenama.

Iako na području Šibensko-kninske županije postoji tradicija uzgoja mediteranskih kultura u biljogojstvu, stočarstvu, ribarstvu i marikulturi kao i prepoznatljivost pojedinih poljoprivrednih proizvoda (pršut, sir, vino, maslinovo ulje, dagnje/pidoče, janjetina i dr.) poljoprivredna djelatnost znatno je slabije razvijena u odnosu na mogućnosti i potencijale.

Kao glavni nedostaci poljoprivrede u Šibensko-kninskoj županiji ističu se: loša poljoprivredna infrastruktura (navodnjavanje, usitnjeno zemljište, imovinsko-pravni odnosi i dr.), neiskorištenost poljoprivrednog zemljišta, loša agrarna politika i česte promjene zakonodavstva, ekstenzivna

poljoprivreda, starost poljoprivrednih proizvođača, nedostatak prerađivačkih i otkupnih kapaciteta za voće i povrće, nedostatak inovacijskog centra za poljoprivredu, nedovoljna organiziranost proizvođača, slab interes za udruživanjem te edukacija proizvođača. Otežavajući čimbenici u maslinarskoj proizvodnji su nedostatak skladišnih potencijala za ulje, nepostojanje brenda ulja, zaštita istog te sivo tržište ulja.

S obzirom na poteškoće s kojima se susreću poljoprivrednici na nacionalnoj razini i slabiju konkurentnost u odnosu na jeftinije uvozne proizvode kao i prosječnu visoku starost nositelja, može se zaključiti kako će se ovakav negativan trend nastaviti i u budućnosti ukoliko se ne provedu intenzivnije stimulativne mjere za razvoj poljoprivrede.

Ribarstvo i akvakultura

Prema podacima Uprave za ribarstvo Ministarstva poljoprivrede za 2021. godinu, na području Šibensko-kninske županije registrirano je 274 ribolovnih plovila, od kojih prevladavaju višenamjenska plovila. S obzirom na trendove može se zaključiti kako se na području Šibensko-kninske županije vrlo intenzivno razvijaju različite vrste ribolova, što je izuzetno povoljan pokazatelj.

Prema strukturi ulova morskih organizama prema vrstama na razini Šibensko-kninske županije najzastupljenija vrsta u ulovu je mala plava riba (78,0%). Kao značajniju vrstu prema udjelu treba još istaknuti bijelu ribu koja u ukupnom ulovu sudjeluje s 11,3 %.

Od ukupno 117 iskrcajnih mjesta u Šibensko-kninskoj županiji se nalazi njih 14, od kojih su u 2020. godini bila najznačajnija Tribunj te Rogoznica i Primošten.

Na području Šibensko-kninske županije u 2020. godini bilo je registrirano ukupno 67 lokacija uzgajališta, na kojima su se na njih 55 (82%) uzgajale školjke, na njih 11 (16%) bijela riba dok se samo na jednom uzgajala plava riba (tuna). Prema navedenim podacima o udjelima uzgajališta po županijama može se zaključiti kako je marikulturni uzgoj vrlo razvijen na području Šibensko-kninske županije te kako postoje vrlo povoljni uvjeti za ovu vrstu uzgoja. Vezano uz slatkovodnu akvakulturu, na području Šibensko-kninske županije zabilježen je samo jedan slatkovodni uzgajivač na području grada Knina sa mrjestilištem kalifornijske, potočne i mekousne pastrve, lipljena, mladice, šarana, bijelog amura i soma.

Ključni izazovi Šibensko-kninske županije u sektoru ribarstva su nedovoljna pokrivenost ribarskim lukama, nedostatak postrojenja za preradu ribe i morskih organizama, slaba organizacija i sivo tržište, stara ne modernizirana flota, loša kontrola ribljeg fonda i prekomjerni izlovi.

Šumarstvo i lovstvo

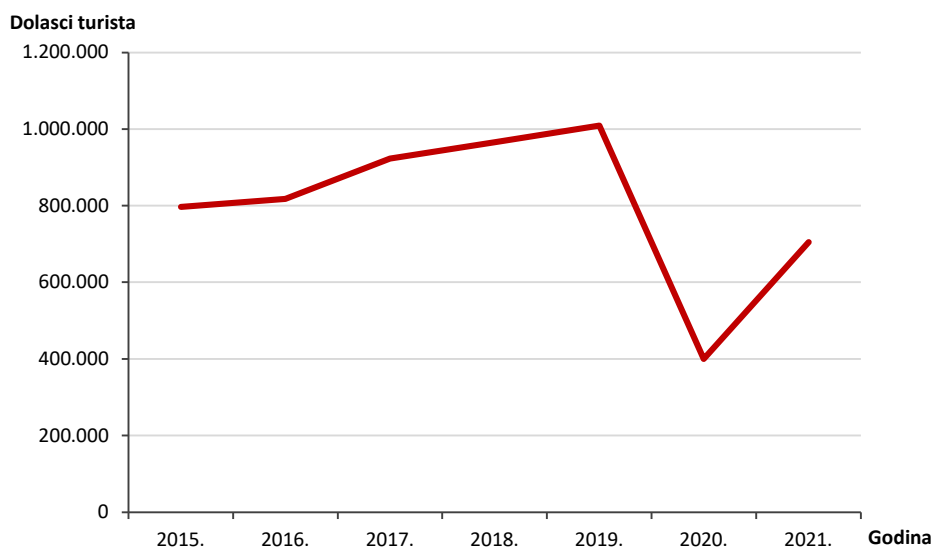
Površina šuma i šumskog zemljišta na prostoru Šibensko-kninske županije, prema podacima Uprave šumarstva, lovstva i drvne industrije u 2021. godini obuhvaća 30,6% ukupne površine Županije, od čega se preko 89% nalazi u državnom vlasništvu dok se ostatak nalazi u privatnom vlasništvu.

Primarna uloga šuma je ekološka, estetska, rekreacijska, turistička, klimatska i hidrološka te šume Županije nemaju izraženog značaja u proizvodnji drvnih sortimenata.

Prema podacima Uprave šumarstva, lovstva i drvne industrije, u svrhu gospodarenja divljim životinjama uspostavljeno je 35 aktivnih lovišta. Sami kapaciteti lovišta u odnosu na potencijal nisu optimalni te ne pridonose potencijalnom ostvarivanju prihoda od prodaje odstrjela divljih životinja prvenstveno zbog nepostojanja centra za ispitivanje kvalitete mesa ulovljenih životinja.

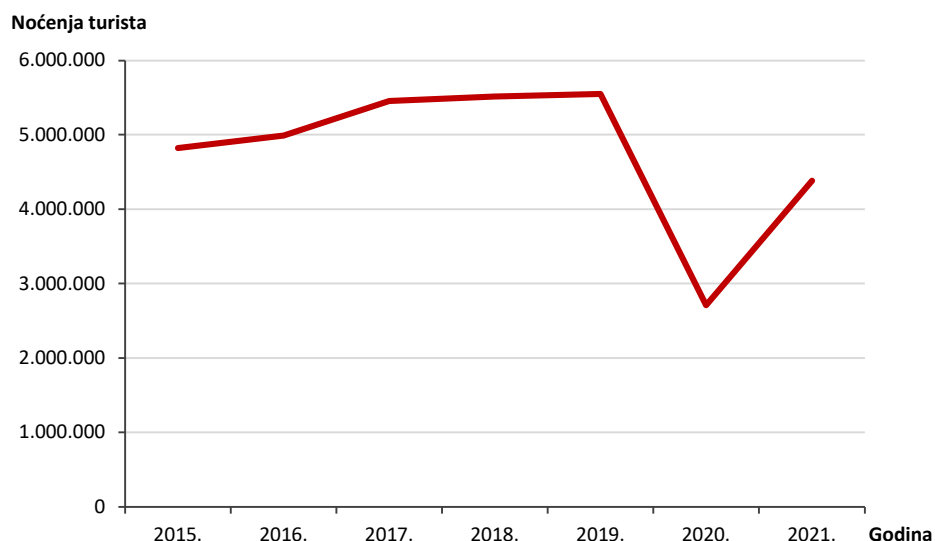
3.2.5. Turizam

Turizam je temeljna gospodarska djelatnost Šibensko-kninske županije. Prema podacima DZS-a, turistički trendovi Šibensko-kninske županije ukazuju na pozitivna kretanja u kontekstu turističkih dolazaka i turističkih noćenja. U 2020. godini na području Županije, kao i u cijeloj Republici Hrvatskoj, zabilježen je pad broja turističkih dolazaka i broj noćenja uslijed pandemije COVID-19 u odnosu na 2019. godinu. U 2021. godini, u Šibensko-kninskoj županiji zabilježeno je 705.002 turističkih dolazaka, što je 56,7% više nego u cijeloj 2020. godini, dok je zabilježen porast broja noćenja u odnosu na 2020. godinu od 61,8 %, uz ukupno ostvarenih 4.383.093 noćenja. Unatoč zabilježenom porastu, trendovi kretanja broja turističkih dolazaka i noćenja manji su od onih na nacionalnoj razini.

Sl. 4. Broj turističkih dolazaka u Šibensko-kninskoj županiji u razdoblju 2015.- 2021. godine

Izvor: DZS, 2016.; DZS, 2017.; DZS, 2018.; DZS, 2019.; DZS 2020.; DZS, 2021.; DZS, 2022.

Sl. 5. Broj turističkih noćenja u Šibensko-kninskoj županiji u razdoblju 2015.-2021. godine

Izvor: DZS, 2016.; DZS, 2017.; DZS, 2018.; DZS, 2019.; DZS 2020.; DZS, 2021.; DZS, 2022.

Na razini jedinica lokalne samouprave, više od trećine turističkih dolazaka (36,7%) svodi se na prostor Grada Šibenika. Slijedi ga Grad Vodice, s kojim zajedno ostvaruje više od polovice ukupnih turističkih dolazaka u županiji. Broj turističkih noćenja uglavnom prati kretanje broja turističkih dolazaka pa je i u ovom segmentu Grad Šibenik uvjerljivo najrazvijenija turistička destinacija. Zaobalje je u oba segmenta turizma marginalizirano te je potrebno strateški pristupiti razradi koncepta ruralnog turizma, kao i drugih selektivnih oblika turizma.

Prema podacima turističkih dolazaka utvrđena je izrazita sezonalnost. U dva ljetna mjeseca, srpnju i kolovozu, ostvari se čak 55,9% turističkih dolazaka, a ukoliko se analiza proširi na mjesece lipanj i rujan, ostvari se 80,1% turističkih dolazaka. Takva izražena sezonalnost je za gotovo 10% iznad nacionalne razine.

Smještajni kapaciteti predstavljaju osnovni infrastrukturni temelj razvoju turizma. U odnosu na 2016. godinu Šibensko-kninska županija bilježi povećanje broja smještajnih objekata u 2021. godini za 34,2% te porast broja ležajeva za 29,3%. Najveći broj smještajnih objekata pripada u nekomercijalni smještaj, dok 40,9% ležajeva pripada objektima u domaćinstvu. Posebna komponenta smještaja su plovila u kojima smještaj ostvaruju nautički turisti. Prema podacima iz 2020. godine, Šibensko-kninska županija raspolagala je sa 36 luka nautičkog turizma, što je povećanje za 111,8% u usporedbi sa stanjem iz 2015. godine. Nautičke luke Županije čine 19,5% svih nautičkih luka u Republici Hrvatskoj. Veći udio ima samo Zadarska županija. Kapaciteti u Šibensko-kninskoj županiji zadovoljavaju trenutne potrebe, no postoje značajni potencijali za daljnji razvoj.

3.3. Okoliš

S ciljem ublažavanja utjecaja čovjeka na okoliš i klimatske uvjete nužno je stvoriti kvalitetan sustav upravljanja okolišnim sastavnicama i pokazateljima stoga će se u ovom poglavlju prikazati osnovne komponente koje karakteriziraju kvalitetu i stanje okoliša, upravljanje rizicima i povećanje otpornosti na posljedice klimatskih promjena, kao i upravljanje javnim površinama (prirodna i kulturna baština, javne zelene površine, brownfield područja i dr.).

3.3.1. Gospodarenje okolišem i izloženost rizicima

Kvaliteta i onečišćenost okoliša

U Šibensko-kninskoj županiji praćenje kvalitete zraka provodi se u lokalnim mrežama Grada Šibenika i Šibensko-kninske županije na prostoru Grada Šibenika i prostoru Grada Drniša. Rezultati mjerenja u periodu od 2016. do 2020. godine pokazuju da je zrak na području Šibensko-kninske županije I. kategorije kvalitete, odnosno neznatno onečišćen zrak uz iznimku pokazanu na mjernoj postaji Vukovac u 2018. godini na kojoj je kvaliteta zraka bila u II. kategoriju kvalitete, odnosno onečišćen zrak.

Primarni zagađivač je cestovni promet koji je najznačajniji izvor emisija dušikovih oksida, posebice tijekom turističke sezone kad se broj vozila na županijskim, gradskim i lokalnim prometnicama umnogostručuje. Uz promet značajan zagađivač na području Županije su mala ložišta kao primarni izvor emisija sumporovog dioksida, kao i lebdećih čestica.

Rezultati praćenja zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju na 10 izvorišta koja se koriste u sustavima javne vodoopskrbe na prostoru Šibensko-kninske županije pokazuju da dio uzoraka neprerađene vode iz izvorišta nije zdravstveno ispravan, najvećim dijelom zbog mikrobiološkog onečišćenja. Stoga se u potrebnom obuhvatu provodi dezinfekcija te je u razvodnoj mreži voda za ljudsku potrošnju u najvećoj mjeri zdravstveno ispravna. Od 66 tijela kopnenih površinskih voda njih

14 je u vrlo dobrom stanju, 22 u dobrom stanju, 13 u umjerenom stanju, 9 u lošem stanju, a 8 je u vrlo lošem stanju. Sva tijela podzemne vode na prostoru Županije u dobrom su stanju.

More je glavni turistički i gospodarski resurs Šibensko-kninske županije, a za razvoj turizma u Šibensko-kninskoj županiji važna je visoka kakvoća mora za kupanje. Konačna ocjena kakvoće mora za kupanje u Šibensko-kninskoj županiji za razdoblje od 2018. do 2021. godine nešto je manja od prosjeka Republike Hrvatske (97% u odnosu na 97,4% uzoraka izvrsne kvalitete), ali potrebno je istaknuti da se ne pojavljuju nezadovoljavajući uzorci na niti jednoj plaži na području Šibensko-kninske županije.

Na prostoru Županije vrlo su izraženi procesi erozije tla s gubitkom većim od nacionalnog prosjeka, pogotovo na nagnutim terenima, čemu pogoduje slaborazvijeni biljni pokrov koji nema protuerozijsku funkciju. Dodatno erozijska degradacija raste nakon šumskih požara pošto se smanjuje hidrofobnost površine tla i olakšava njegovo ispiranje. Onečišćenje tla štetnim tvarima prostorno je najizraženije u i uz urbane sredine te na prostoru uz autocestu i druge prometnice, ali zamjetno je onečišćenje tla na lokacijama aktivnih i bivših industrijskih postrojenja, kao i uz nesanirana i divlja odlagališta.

Upravljanje rizicima i povećanje otpornosti na posljedice klimatskih promjena Uslijed povećanja varijabilnosti klimatskih elemenata, porasta temperature zraka i smanjenja oborina, predviđeno je smanjenje izdašnosti izvora pitke vode tijekom sušnog razdoblja, u ljetnim mjesecima kad su potrebe za vodom najveće. Isto tako ti čimbenici će utjecati na povećanje potrošnje električne energije. Smanjenje vodnog lica vode temeljnice uslijed povećanog crpljenja vode za vodoopskrbu ljeti, u kombinaciji s većim fluktuacijama i porastom morske razine, moglo bi dovesti do intruzije (prodora) slane morske vode u krške vodonosnike čime se trajno smanjuje volumen pitke vode. Najugroženija područja biti će otoci i priobalno područje županije.

Porast saliniteta u Jadranskom moru posljedica je smanjenja riječnih dotoka i oborina te pojačane evaporacije na površini mora. Kako se predviđa smanjenje oborina i porast temperature zraka i u budućnosti, naročito u ljetnim mjesecima, tako se predviđa daljnji porast saliniteta u obalnom području.

Prilikom identifikacije mjera povećanja otpornosti na posljedice klimatskih promjena na posljedice klimatskih promjena, potrebno je pratiti strateške odrednice Europskog zelenog plana koji zahtijeva horizontalno povećanje otpornosti svih sektora.

Prirodni rizici su glavni prirodni ograničavajući uvjeti u sveukupnom razvoju nekog prostora koji uzrokuju materijalne štete na infrastrukturi i građevinama, a rjeđe i ljudske žrtve.

Šibensko-kninska županija je smještena na seizmički aktivnom području zbog čega postoji povećana opasnost od većih potresa.

Drugi najopasniji prirodni rizik u Šibensko-kninskoj županiji su *poplave*. Poplavama najugroženije područje je Kninsko polje koje ugrožavaju Krka, njen pritok Butižnica i brojni bujični vodotoci. Isto tako, uslijed sve veće varijabilnosti vremenskih uvjeta uzrokovane klimatskim promjenama, dinamičke oscilacije mora sve će više jačati te će dolaziti do češćih poplava u obalnim naseljima.

Toplinski valovi mogu biti značajan i ograničavajući prirodni rizik koji za sobom vuku i posljedice *suše i oskudice vode*. Toplinski se valovi u Šibensko-kninskoj županiji javljaju periodično svakih desetak godina, a očituju se višednevnim visokim temperaturama. Najveći rizik za pojavu suše s obzirom na učestalost bezoborinskih dana je u ljetnim mjesecima.

Antropogeni rizici uvjetovani su izričito ljudskim faktorom, a na prostoru Šibensko-kninske županije izdvajaju se požari i tehničko-tehnološke eksplozije. Iako požar može nastupiti prirodnim procesom, u naseljenim područjima najčešće je uzrokovan antropogenim utjecajem. Toplinski valovi u kombinaciji sa sušom uzrok su požara čemu posebno pogoduju rasprostranjene šume alepskog bora koje karakterizira laka zapaljivost. Iz tih razloga je i Indeks opasnosti do požara znatno veći od nacionalnog prosjeka. Većina lokacija koje su pod posebnim nadzorom zbog mogućnosti nastanka tehničko-tehnoloških eksplozija i požara utvrđene su u užim urbanim prostorima gradova Šibenika, Knina, Drniša te Vodica, ali i u priobalnom dijelu, što osim opasnosti od nastanka požara i tehničko-tehnoloških eksplozija, može rezultirati i potencijalnim izljevom štetnih tvari u more.

Procjena rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku temeljni je dokument kojim se na prostoru Republike Hrvatske procjenjuju i analiziraju rizici od katastrofa. Rizici se prema navedenom dokumentu razvrstavaju u tri razreda: prihvatljive, tolerirane i neprihvatljive. Za prostor Šibensko-kninske županije utvrđene su razine rizika gdje su kao neprihvatljivi rizici utvrđeni potresi i požari. Područje Šibensko-kninske županije pokriveno je vatrogasnim postrojbama s 24-satnim dežurstvom na četiri lokacije (javne vatrogasne postrojbe). Na 28 lokacija to obavljaju dobrovoljna vatrogasna društva. U Šibeniku je smještena i Državna intervencijska postrojba koja se na zahtjev županijskog zapovjednika aktivira po zapovjedi glavnog vatrogasnog zapovjednika. Zračne vatrogasne snage stacionirane su u bazi Zemunik.

Šibensko-kninska županija u postojećim dokumentima civilne zaštite (Plan civilne zaštite Šibensko-kninske županije te Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara te okoliša od katastrofa i velikih nesreća Šibensko-kninske županije) ima detaljno razrađene opasnosti i posljedice katastrofa i velikih nesreća te potrebna sredstva za poboljšanje kvalitete sustava za zaštitu i spašavanje.

3.3.2. Upravljanje javnim površinama

Prirodna baština

Na prostoru Šibensko-kninske županije nalazi se cijelom ili dijelom površine 12 zaštićenih područja od čega dva nacionalna parka (NP Krka i NP Kornati), tri parka prirode (Velebit, Vransko jezero i Dinara), šest značajnih krajobrazu (Rijeka Krka-gornji tok, Žutsko-sitska otočna skupina, Vodeni tok i kanjon Čikole, Rijeka Krka-donji tok, Gvozdenovo–Kamenar i Kanal–Luka) i dva spomenika prirode (Stara straža i Vrela Cetine koja su osnivanjem PP Dinara pod njihovom upravom). Također, sukladno Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/2019) u Županiji se nalazi 61 područje ekološke mreže NATURA 2000⁴.

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije sa sjedištem u Šibeniku upravlja sa šest navedenih značajnih krajobrazu i jednim spomenikom prirode te sa 56 područja ekološke mreže NATURA 2000. Osim područja, istom Uredbom zaštićene su rijetke i ugrožene biljne i životinjske vrste čijem očuvanju prijete invazivne vrste, koje osim negativnih utjecaja na zavičajne svojte i staništa mogu nanijeti ozbiljne štete gospodarstvu i zdravlju ljudi.

Nacionalni park Krka je u cijelosti smješten na području županije i poznat je po svojoj očuvanoj prirodnoj, ali i kulturno-povijesnoj baštini. Nacionalnim parkom Krka upravlja javna ustanova sa sjedištem u Šibeniku. Najveći prihod ostvaruje prodajom ulaznica i može se sama financirati. S obzirom na svoj položaj i blizinu gradova Knina, Drniša, Skradina i Šibenika, Nacionalni park Krka ima potencijal

⁴ Natura 2000 je ekološka mreža sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova Europske unije. Natura 2000 temelji se na EU direktivama, područja se biraju znanstvenim mjerilima, a kod upravljanja tim područjima u obzir se uzima i interes i dobrobit ljudi koji u njima žive.

da bude oslonac razvoja, posebno turističkog u kontekstu proširenja ukupne turističke ponude Šibensko-kninske županije.

Drugi županijski nacionalni park, Nacionalni park Kornati se prostire na površini od 216,78 km² i dio je najgušćeg arhipelaga na Mediteranu - Kornatskog arhipelaga. Unutar granica Nacionalnog parka Kornati nalazi se 89 otoka, otočića i hridi. U upravljanju nacionalnim parkom, osim Javne ustanove Nacionalni park Kornati, sudjeluju i privatni dionici (vlasnici posjeda i objekata) zbog čega je upravljanje parkom otežano upravo zbog problema vezanih uz neriješena imovinsko-pravna pitanja.

Od tri parka prirode koja se nalaze na području županije valja se posebno osvrnuti na Park prirode Dinara koji je proglašen parkom prirode u veljači 2021. godine. Stavljanje ovog područja pod zaštitu otvara mogućnosti razvoja komplementarnih uslužnih djelatnosti u turističko-posjetiteljske svrhe, a to bi mogao biti jedan od elemenata gospodarskog oporavka zaobalnih JLS-a koje se nalaze na i oko prostora parka prirode Dinara.

Iako velika turistička posjećenost na području dva nacionalna parka stvara značajne prihode i predstavlja pokretač razvoja okolnih lokalnih zajednica, istovremeno stvara veliki pritisak i prijeti onečišćenju. S druge strane ostala zaštićena područja županije su u vrlo maloj mjeri turistički valorizirana stoga se otvaraju znatni potencijali za njihovom većom turističkom valorizacijom.

Kulturna baština

Kulturna baština koja se nalazi unutar zaštićenih lokaliteta je posebno značajna, između ostalog i zbog brojnosti i važnosti kulturno-povijesnih spomenika koji se tamo nalaze. Zaštićeno područje koji se posebno ističe svojom kulturnom baštinom i ima izniman turistički potencijal je „Značajni krajobraz Kanal–Luka“. Ovdje se nalazi tvrđava sv. Nikole koja je od 2017. godine na Popisu svjetske baštine UNESCO. U narednom periodu bi trebalo nastaviti s planiranom i kontroliranom valorizacijom baštine ovog područja, prvenstveno tvrđave sv. Nikole na kojoj je nužno izvršiti radove sanacije i rekonstrukcije.

Kulturno-povijesna osnova na području Nacionalnog parka Kornati obiluje kulturno-povijesnim lokalitetima atraktivnim za turiste, oni nisu u dovoljnoj mjeri turistički valorizirani i uređeni za posjete turista. S druge strane, kulturno povijesna baština unutar Nacionalnog parka Krka je u velikoj mjeri valorizirana, a sama brojnost i važnost kulturno-povijesne baštine ističe NP Krku iznad ostalih hrvatskih nacionalnih parkova.

Javne zelene površine

Javne zelene površine dio su komunalne infrastrukture na području grada i općine za čije je održavanje odgovorna jedinica lokalne samouprave na čijem se prostoru infrastruktura nalazi.

Javne zelene površine su parkovi, drvoredi, živice, cvjetnjaci, travnjaci, skupine ili pojedinačna stabla, dječja igrališta s pripadajućom opremom, javni športski i rekreacijski prostori, zelene površine uz ceste i ulice, ako nisu sastavni dio nerazvrstane ili druge ceste odnosno ulice i sl. (Zakon o komunalnom gospodarstvu, NN 68/18, 110/18, 32/20).

S obzirom na neusustavljen pristup katalogizaciji javnih zelenih površina i zelene infrastrukture, javlja se potreba za razvojem zelenog registra/katastra, s ciljem utvrđivanja podloge za budući razvoj i valorizaciju javnih zelenih površina, zelene infrastrukture i NBS elemenata.

Brownfield područja

Brownfield područja su napuštene nekretnine ili nekretnine koje su se prestale koristiti u svojoj izvornoj namjeni (industrijske, vojne i turističko-ugostiteljske lokacije sa svim građevinskim objektima i pripadajućim zemljištem uključujući infrastrukturu) te su slobodna za prenamjenu i ponovnu upotrebu. Potrebne su značajne intervencije kako bi se takve građevine vratile u korisnu uporabu, ali čine izniman potencijal kao stimulator održivog razvoja. Pokretanje procesa sanacije/prenamjene brownfield lokacija i njihovo stavljanje u funkciju razvoja je vrlo kompleksno, ali i krajnje nužno. S obzirom da je većina tih lokacija u državnom vlasništvu, gradovi i općine na čijem se području lokacije nalaze ne vode evidenciju o samim lokacijama niti mogu utjecati na problem rješavanja imovinsko-pravnih prepreka. Taj proces bio bi mnogo lakši kad bi postojao objedinjeni registar brownfield područja u kojem bi potencijalni investitori jednostavnim pretraživanjem lako došli do relevantnih informacija. Prenamjenom istih se prvenstveno moraju zadovoljiti sadržaji i funkcije koji su deficitarni, odnosno kojima se podiže standard i kvaliteta života lokalne zajednice (kulturni, obrazovni, rekreacijski, zabavni i sl.), a tek potom drugi mogući sadržaji i funkcije. Također, poželjno bi bilo uspostaviti registar nekretnina u kojem bi se evidentirala državna imovina ta na taj način ostvarili temeljni preduvjet za provedbu procesa revitalizacije zapuštenih i napuštenih prostora. Uspostavom registra, omogućila bi se i prioritizacija aktivnosti vezanih uz rješavanje imovinsko-pravnih odnosa na lokalitetima i objektima u državnom i/ili javnom vlasništvu. Trenutno stanje ukazuje na nedostatak konkretnih i objedinjenih informacija o stanju i broju državne imovine i imovinsko-pravnim odnosima, što umanjuje mogućnosti planiranja revitalizacije i šireg urbanog razvoja. Trenutno stanje nažalost ne omogućuje konkretan uvid u stanje neiskorištene državne imovine.

3.4. Infrastruktura

Za razvoj Šibensko-kninske županije od velike važnosti je razvoj primarne (komunalne), prometne i telekomunikacijske infrastrukture te se u ovom poglavlju daje analiza javne vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, gospodarenja otpadom, energetske i telekomunikacijske infrastrukture, kao i analiza prometno-infrastrukturnog sustava.

3.4.1. Primarna infrastruktura

Vodoopskrbna infrastruktura

Javna vodoopskrba na području Šibensko-kninske županije organizirana je u četiri vodoopskrbna sustava kojima upravljaju lokalna komunalna društva: Vodovod i odvodnja d.o.o.–Šibenik, Komunalno poduzeće d.o.o.–Knin, Rad d.o.o.–Drniš i Komunalno društvo Kijevo d.o.o. Iako postojeći sustavi danas imaju relativno veliku pokrivenost područja županije (više od 90%), posebice u priobalnim JLS-ima gdje je vodoopskrbni sustav razvijeniji, preostalih cca 10% potrošača još uvijek nije priključeno na sustav javne vodoopskrbe. Na otocima se javljaju inicijative i interes za razvojem mreže manjih desalinizatora.

Jedan od glavnih problema vodoopskrbnog sustava Šibensko-kninske županije su veliki gubici vode koji se kreću od nepovoljnih 50% pa sve do neprihvatljivih 80%, a rješavanje tog problema zahtijeva znatna ulaganja kojima bi se trebala osuvremeniti vodoopskrbna mreža. Cilj je smanjenje gubitaka vode iz javnih vodoopskrbnih sustava na prihvatljive vrijednosti (15%-20%) po uzoru na razvijene zemlje Europske unije.

Infrastruktura odvodnje

Postotak priključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje varira od 30% u Rogoznici do 100% u Skradinu, dok na gotovo cijelom području otoka i zaobalja nema organizirane kanalizacijske

infrastrukture, već se odvodnja vrši septičkim jamama koje zbog propusnosti krškog terena ne zadovoljavaju suvremene standarde zaštite okoliša. Izgradnja kanalizacijske infrastrukture i sustava pročišćavanja voda mora biti prioritet razvoja komunalne infrastrukture. U jedanaest JLS-ova na području županije sustav javne odvodnje uopće nije izgrađen, već se otpadne vode ispuštaju u recipijente (najčešće more, tekućice, jezera, tlo) ili disperzno u okoliš, što u konačnici predstavlja potencijalnu opasnost za izvore pitke vode i za ukupnu kvalitetu života lokalnog stanovništva. U okviru sustava javne odvodnje Šibensko-kninske županije postoji osam uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i nalaze se u gradovima Šibeniku, Kninu, Drnišu, Skradinu, Vodicama, općini Rogoznici te naseljima Golubiću (Knin) te Lozovcu (Šibenik).

Gospodarenje otpadom

Plan gospodarenja otpadom temeljni je dokument za planiranje svih aktivnosti u cilju uspješnog gospodarenja otpadom na području pojedine jedinice lokalne samouprave, a samim tim i na cjelokupnom području Šibensko-kninske županije. Sve jedinice lokalne samouprave na području Šibensko-kninske županije izradile su svoje planove sukladno Zakonu o održivom gospodarenju otpadom te je osigurana stopostotna uključenost kućanstava u organizirani odvoz otpada.

Na području Šibensko-kninske županije u 2020. godini evidentirano je ukupno deset odlagališta komunalnog otpada, od kojih su dva aktivna te se na njih odlaže otpad (Bikarac i Mala Promina), tri odlagališta su u potpunosti sanirana i zatvorena, dva su u postupku sanacije uz izvođenja radova sanacije dok su tri preostala u postupku sanacije uz pripremu stručno-tehničke dokumentacije potrebne za saniranje. Ukupno je evidentirano 174 ilegalnih (divljih) odlagališta otpada od kojih je njih 26 trajno uklonjeno, 17 djelomično, te je preostalo 148 onečišćenih lokacija koje je potrebno što skorije sanirati. Najveći broj ih je na području gradova Šibenika, Knina i Skradina te općina Unešić i Promina. Izgrađene su dvije pretovarne stanice, pet reciklažnih dvorišta te četiri mobilna reciklažna dvorišta. Ukupni broj uspostavljenih reciklažnih dvorišta, uključujući i mobilne jedinice, nije zadovoljavajući te ga je u narednom razdoblju potrebno povećati.

Energetska infrastruktura

Cijelo područje Šibensko-kninske županije pokriveno je elektrodistributivnom mrežom Hrvatske elektroprivrede Operatora distribucijskog sustava (HEP ODS) distribucijskog područja Elektra Šibenik s relativno zadovoljavajućom gustoćom mreže i sigurnošću opskrbe, a sva kućanstva su gotovo potpuno pokrivena elektrodistribucijskom mrežom. Glavne trafostanice (TS) se nalaze na području Općine Bilice za područje primorskog dijela Županije, TS na području Grada Drniša za napajanje srednjeg dijela Županije i TS na području Grada Knina za napajanje distributivne mreže za sjeverni dio Županije.

Zbog visokog desetogodišnjeg porast vršnog opterećenja na području distribucijskog područja Elektra Šibenik u desetogodišnjem planu razvoja HEP ODS-a planira izgradnja četiri nove TS i povećanje kapaciteta jedne postojeće TS u svrhu povećanja sigurnosti opskrbe, naročito u vršnim opterećenjima kroz turističku sezonu.

Potrošnja prirodnog plina zauzima najveći udio u potrošnji energije u industriji, dok ogrjevno drvo i biomasa te električna energija čine najdominantnije energente koji se koristi u kućanstvima na području Šibensko-kninske županije.

U strukturi potrošnje energenata u cestovnom prometu dominira dizelsko gorivo s dvije trećine ukupne potrošnje goriva, slijede motorni benzini i ukapljeni naftni plin dok stlačeni prirodni plin i električna energija imaju neznatan udio u ukupnoj potrošnji energenata.

Šibensko-kninska županija ima visoke energetske potencijale obnovljivih izvora energije (OIE). Uz već spomenutu dostupnost i potrošnju biomase veće količine energije za sada proizvode hidroelektrane i vjetroelektrane. Solarna energija se za sada koristi samo sporadično, većinom putem solarnih kolektora za pripremu potrošne tople vode (PTV) kao dodatni izvor u kućanstvima, gospodarstvu i sl..

3.4.2. Promet i mobilnost

Šibensko-kninska županija ima povoljan prometno geografski položaj utemeljen definiranom postojećom pomorskom, cestovnom i željezničkom mrežom kojom je prostor županije povezan s hrvatskim i europskim prometnim sustavom. Glavnina prometa u Šibensko-kninskoj županiji upućena je na priobalje koje generira najveći dio robnih i putničkih tokova. Glavna prometna čvorišta u županiji su Grad Šibenik (cestovni, željeznički i pomorski promet) i Grad Knin (kao veliko sjecište cestovnih i željezničkih pravaca Republike Hrvatske).

Cestovni promet

Najvažnija prometna okosnica Šibensko-kninske županije je autocesta A1 od čvora Pirovca do čvora Vrpolja koja je znatno rasteretila državne prometnice. Uz autocestu veliko značenje imaju državne i županijske ceste koje omogućuju povezanost u županiji. Glavni cestovni pravac je Jadranska turistička cesta koja dužobalno spaja primorska naselja županije. Problem Jadranske turističke ceste je što prolazi kroz središta većih turističkih gradova i naselja čime se stvara prometno opterećenje te u vrhu ljetne sezone nastaju prometne gužve. Glavni transverzalni prometni pravci koji povezuju zaobalje i priobalje su državne ceste D33 i D59 koje karakterizira slabija infrastruktura. Državna cesta D33 upitne je kvalitete jer njeni elementi, od kolničkog zastora, poprečnog i uzdužnog profila i križanja sa željezničkom prugom, nezadovoljavajuće su izvedbe.

Problem unutar postojeće cestovne prometne mreže je nedostatak adekvatnih prometnih pravaca na kontinentalnom dijelu županije kao i zastarjelost infrastrukture. Cestovna koherentnost unutar županije generalno nije dostatna, a postojeća infrastruktura je neadekvatna. Lokalne ceste u županiji uglavnom su asfaltirane, ali postoji značajan broj neasfaltiranih cesta što znatno otežava pristup udaljenijim naseljima.

Najveće povećanje ljetnog prometa u odnosu na cjelogodišnji promet imaju ceste koje su ključne za turističke dolaske, a ponajviše se to odnosi na Jadransku turističku cestu, državnu cestu D1 i autocestu A1.

Uz sezonsko prometno opterećenje najčešće se veže i problem nedostatka parkirališnih mjesta u turističkim gradovima. Na području cijele županije osim u gradu Šibeniku, ne postoje javne garaže, a sam broj parkirališnih mjesta nije dostatan i nepovoljnog je prostornog razmještaja.

Osim potrebe za izgradnjom pojedinih dionica cesta postoji potreba asfaltiranja postojećih dionica makadamskog kolnika kako bi se postigla smisljena i kontinuirana prometna cjelina. Nadalje, postoje ceste koje su asfaltirane, ali po svojim karakteristikama ne udovoljavaju kriterijima neophodnim za sigurno odvijanje prometa. Stoga je potrebno poboljšati stanje županijskih i lokalnih cesta te izgraditi potrebnu pješačku i biciklističku infrastrukturu i signalizaciju na mjestima gdje su ona potrebna. Izuzev navedenog, kao ključni gospodarski potencijal budućeg razvoja Šibensko-kninske županije je potreba za izgradnjom brze ceste (Šibenik-Drniš-Knin-BiH granica) koja bi omogućila bolju prometnu dostupnost zaobalja kao i izgradnja novog čvora Podi na autocesti A1 koji bi imao direktan ulaz na Poduzetničku zonu Podi. Također je potrebna izgradnja punionica za električna vozila.

Željeznički promet

Postojeći željeznički prometni sustav Šibensko-kninske županije je u vrlo lošem, zastarjelom infrastrukturnom stanju te nema dostatne kapacitete za odvijanje željezničkog prometa većih proporcija i većih brzina. Cjelokupna željeznička mreža u županiji je jednokolosiječna i neelektrificirana te je ispod svih nacionalnih i europskih standarda. Rezultat lošeg stanja infrastrukture očituje se i u slabom interesu lokalnog stanovništva za korištenjem željezničkog prometa.

Obnovom željezničke pruge i njenom elektrifikacijom omogućila bi se veća brzina prometa i kvalitetnija usluga čime bi se povećao broj putnika i potencijalno rasteretile ostale vrste prometnica posebice tijekom turističke sezone kada je cestovni promet znatno opterećen. Modernizacija željezničkog sustava županije, ali i cijele Republike Hrvatske, omogućila bi postizanje veće mobilnosti stanovništva, a koja se potiče u kohezijskoj politici Europske unije. Pritom valja naglasiti kako je elektrificirani željeznički promet ekološki prihvatljiviji od cestovnog što pridonosi i ciljevima očuvanja okoliša.

Pomorski promet

S obzirom kako Šibensko-kninska županija obuhvaća kopneni i otočni dio, pomorski promet izrazito je važan u funkcionalnom povezivanju dijelova županije. Glavno čvorište pomorskog prometa je luka Šibenik kao luka otvorena za javni promet od međunarodnog značaja. Na prostoru Šibensko-kninske županije, osim glavne luke Šibenik, djeluju i dvije luke županijskog značaja, 23 luke lokalnog značaja te 19 luka nautičkog turizma. Prostornim planom Šibensko-kninske županije planirana je realizacija još šest luke lokalnog značaja i tri luke nautičkog turizma.

Trajektni promet u Šibensko-kninskoj županiji organiziran je jednom trajektnom i dvjema brodskim linijama koje povezuju naseljene šibenske otoke te su osnova egzistencije lokalnog otočnog stanovništva. One omogućuju dnevne migracije te povezivanje s društvenim uslugama na kopnu, stoga su od vitalnog značaja za daljnji razvoj naseljenih otoka šibenskog arhipelaga.

Lučku infrastrukturu u Luci Šibenik za pretovar tereta čine terminal za prekrcaj rasutih tereta u uvozu, terminal za prekrcaj rasutih tereta u izvozu, terminal za prekrcaj generalnog i rasutog tereta, terminal za drvo, željeznički kolosijek i pakirnica.

Luke posebne namjene su, za razliku od luka otvorenih za javni promet, specijalizirane za posebne oblike korištenja morskog prostora. Stalni vez predstavlja uslugu smještaja plovila tijekom cijele godine uz plaćanje najma od strane nautičara koji svoje plovilo daje na čuvanje nautičkoj luci. Osim stalnog veza dostupna je usluga zimovanja plovila (na kopnu ili u moru) te tranzitni vez. Nautički turizam i vezane usluge od iznimnog su gospodarskog značaja za razvoj Šibensko-kninske županije.

Šibensko-kninska županija bilježi porast broja registriranih plovila, ali postojeća infrastruktura ne zadovoljava uvjete za smještaj brodova te je potrebna izgradnja novih komunalnih vezova i sanacija postojećih komunalnih luka.

Kada je riječ o unutarnjim vodnim putevima oni se uglavnom koriste u turističke svrhe prije svega vezano za područje Nacionalnog parka Krka.

Zračni promet

Na prostoru Šibensko-kninske županije ne postoji infrastruktura zračnog prometa pa se zračni promet odvija preko dviju obližnjih zračnih luka: Zračne luke Split i Zračne luke Zadar. Položaj Šibensko-kninske županije između dvije međunarodne zračne luke omogućuje relativno dobru povezanost s ostatkom Europe što je svakako povoljan čimbenik za razvoj turizma i gospodarstva. Iako ne postoji izravna

povezanost javnim prijevozom između Grada Šibenika i zračnih luka Zadar i Split, one su dostupne cestovnim prijevozom (putem putničkih agencija ili taksi prijevoza) u trajanju sat vremena. Dostupnost cjelokupne Šibensko-kninske županije okolnim zračnim lukama moguća je u okviru dva sata vožnje čemu pridonosi i kvalitetna povezanost autocestom A1.

Javni prijevoz

Javni gradski prijevoz posjeduje tek Grad Šibenik u okviru javnog autobusnog prijevoza, no stanje je vrlo loše te ne zadovoljava nacionalne i europske standarde. Autobusni kolodvor u Šibeniku nema dostatne kapacitete za gradski, prigradski i županijski javni prijevoz, a sama lokacija u središtu grada onemogućuje infrastrukturno proširenje.

Biciklistički i pješački promet

Korištenje bicikla kao gradskog prijevoznog sredstva vrlo je malo zastupljeno na prostoru Šibensko-kninske županije zbog toga što su staze neadekvatne, čak i opasne po bicikliste. Uglavnom se ne radi o izdvojenim biciklističkim stazama, već o dijelovima postojećih cestovnih prometnica koji su samo označeni kao biciklističke staze. Prometna biciklistička infrastruktura nije adekvatna, nema proširenih nogostupa niti pravih staza za bicikliste. Cjelokupan biciklistički sustav orijentiran je uglavnom na potrebe cikloturizma.

Ulicama turističkih naselja Šibensko-kninske županije odvija se intenzivan pješački promet koji je najviše gust u povijesnim jezgrama i urbanim središtima, područjima lokalnih tržnica i u blizini važnih gradskih znamenitosti. Najčešći oblik pješačke infrastrukture su šetnice, koje su izgrađene unutar naselja, a na prostoru Šibensko-kninske županije to su još i poučne staze u nacionalnim parkovima i planinarske staze i putovi u zaobalnim prostorima.

Intermodalna infrastruktura

Na prostoru županije potrebno je osigurati kvalitetnu intermodalnu infrastrukturu, napose u Gradu Šibeniku gdje se u krugu od 300 metara nalaze autobusni i željeznički kolodvor i trajektna luka. Obnovom postojeće infrastrukture u navedenim objektima i njihova bolja koordinacija i povezanost (signalizacija, obnova pješačke staze, gradnja pješačkog prolaza od željezničkog kolodvora do trajektne luke) stvorila bi se intermodalna cjelina koja bi povećala mobilnost dnevnih migranata, ali i turista prilikom presjedanja iz jednog oblika prometa u drugi.

3.4.3. Telekomunikacijska infrastruktura

Pristup nepokretnim širokopojasnim mrežama brzina većih od 100Mbps moguć je samo na dijelu grada Šibenika te na par izdvojenih lokacija u gradu Kninu. Zanimljivo je da broj kućanstva ima mogućnost priključenja na mreže ove brzine na području grada Vodica i Drniša te Općine Bilice. Nepokretni pristup brzina preko 30Mbps moguć je u središtima naselja (iznimka je centar Šibenika), na otocima Murteru, Prviću i Zlarinu, te u zanemarivim segmentima na otocima Krapanj, Žirije i Kaprije. Pristup brzinama manjim od 30Mbps putem nepokretne infrastrukture moguć je u preko 90% kućanstava i poslovnih subjekata na području Županije, a dostupna je i na svim naseljenim otocima u šibenskom arhipelagu.

Gustoća priključaka putem nepokretne širokopojasne infrastrukture, kao i broj kućanstava priključenih na širokopojasnu infrastrukturu u Šibensko-kninskoj županiji je manji od prosjeka Republike Hrvatske.

Niti jedan telekomunikacijski operator nije putem HAKOM portala objavio namjere postavljanja (gradnje) svjetlovodne distribucijske mreže na području cijele Šibensko-kninske županije.

Mobilni pristup internetu brzinama većim od 2Mbps moguć je na 94,7% ukupnog kopnenog prostora županije, dok je mobilan pristup širokopojasnoj mreži brzinama većim od 30Mbps dostupan na 75,9% ukupne kopnene površine. Potpuna nedostupnost pristupu putem mobilnih mreža se prije svega odnosi na prostor nacionalnog parka Krka (riječne kanjone), prostor planine Dinara te djelomična nepokrivenost u sjeveroistočnim JLS-ima.

3.5. Okvir upravljanja razvojem

Upravljanje razvojem Šibensko-kninske županije i oblikovanje i provođenje razvojne politike u nadležnosti je prvenstveno Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave (pet gradova i 15 općina), a Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije daje im različite vidove pomoći. Nadalje, tu su i različite druge institucije, kao što su strukovne komore, komunalna društva, lokalne akcijske grupe, Hrvatski zavod za zapošljavanje, turističke zajednice, osnovne i srednje škole, Veleučilišta u Šibeniku i Kninu, poduzetničke potporne institucije, organizacije civilnog društva, nacionalne agencije i resorna ministarstva.

Županijske institucije ulažu trajne napore u jačanje svojih upravljačkih kapaciteta, međusobne koordinacije te unaprjeđenje učinkovitosti rada, što je preduvjet za učinkovito upravljanje razvojem svih dijelova županije. Što se tiče digitalne tranzicije javne uprave, Šibensko-kninska županija još uvijek treba učiniti značajan iskorak ka modernizaciji i digitalizaciji svog poslovanja i svojih usluga čime bi se ojačala suradnja s građanima, ustanovama u vlasništvu Šibensko-kninske županije, ali i s jedinicama lokalne samouprave s županijom.

Analiza gospodarstva pokazala je kako je u Šibensko-kninskoj županiji u 2020. godine djelovalo ukupno 2.650 poduzeća i 3.344 obrta. U posljednjih nekoliko godina, promatrano od 2014. godine na dalje, Šibensko-kninska županija bilježi kontinuiran porast obje skupine gospodarskih subjekata što ukazuje na sve veći broj potencijalnih dionika koji mogu sudjelovati kao akteri razvoja prostora i provođenja razvojnih projekata. Jedan od glavnih nedostataka privatnog sektora ovog područja uočava se u koncentraciji gospodarskih subjekata u priobalnom dijelu Županije, što ima za posljedicu manji broj potencijalnih lokalnih dionika privatnog sektora.

Civilni sektor čine neprofitne (neovisne i nevladine) organizacije građana u dva osnovna oblika: udruge i zaklade. Prema podacima Registra udruga iz 2021. godine, na području Šibensko-kninske županije aktivno je ukupno 1.385 udruga, što je udio od 2,7% u ukupnom broju udruga na razini Republike Hrvatske. Prisutna je zadovoljavajuća diversificiranost udruga prema području njihova djelovanja što ukazuje na postojanje izrazitog društvenog angažmana stanovnika Šibensko-kninske županije te na potencijal u stvaranju pravednijih i kvalitetnijih društvenih odnosa. Na razini jedinica lokalne samouprave, najveći broj udruga je zabilježen u Gradu Šibeniku, dok u preostalim gradovima/općinama, iako su malobrojnije, imaju vrlo važnu ulogu u promoviranju lokalnog civilnog društva. Osim udruga, civilni sektor čine i organizacije građana u formi zaklada. Prema podacima Registra zaklada osnovane su i aktivne četiri zaklade na području Šibensko-kninske županije.

3.6. Specifična županijska područja

U ovom poglavlju prikazati će se osnovne komponente koje karakteriziraju grad Šibenik, potpomognuta i brdsko-planinska područja i otoke na području Šibensko-kninske županije.

3.6.1. Područja specifičnih razvojnih potreba

Otoci

Otoci Šibensko–kninske županije spadaju u područja s razvojnim posebnostima te obuhvaćaju 259 otoka, otočića i hridi (Registar otoka, 2021.), od kojih su sedam nastanjenih te 17 povremeno nastanjenih. Jedinice lokalne samouprave koje su teritorijalno nadležne za naseljene otoke Županije su redom Grad Šibenik (*Žirje, Kaprije, Zlarin i Krapanj*), Grad Vodice (*Prvić*), Općina Murter–Kornati (*Murter i Kornat*) te Općina Tisno (*Murter*). Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine na naseljenim otocima Šibensko-kninske županije živjelo je svega 6 063 stanovnika, dok prema prvim objavljenim rezultatima Popisa stanovništva 2021. godine živi 5.870 stanovnika.

Razvoj i unapređenje *primarne infrastrukture* na naseljenim otocima predstavlja jedan od glavnih preduvjeta za razvoj otoka te povratak stanovništva na otoke. Od naseljenih otoka u županiji otoci Zlarin, Prvić, Krapanj i Murter imaju vodovodnu mrežu povezanu na vodoopskrbni sustav, a kanalizacijski sustav ima samo otok Krapanj. Otočani također nemaju mogućnost korištenja brzog širokopojasnog pristupa, koji je uvjet za digitalizaciju otoka, a pokrivenost otoka pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama 3. i 4. generacije je zadovoljavajuća. Kao važno infrastrukturno pitanje koja je potrebno sustavno rješavati na naseljenim otocima Šibensko-kninske županije je i zbrinjavanje krutog otpada te prijevoz istog s otoka na kopno.

Trenutno stanje *prometne infrastrukture* pokazuje da, unatoč dosadašnjim investicijama još uvijek postoji potreba za ulaganjima u lučku infrastrukturu, reorganizacijom pojedinih (brzo)brodskih i trajektnih linija koji povezuju otoke s kopnom, ali i otoke međusobno, zamjenom zastarjele flote s novom koja će biti prilagođena potrebama otočana i dr. Otoci Murter i Žirje su jedini koji imaju cestovnu prometnu infrastrukturu dok je na ostalim otocima moguć samo kolno-pješački promet, no postoji potreba za ulaganjem u rekonstrukciju i obnovu postojeće cestovne infrastrukture pogotovo za onu koja je neadekvatna.

Primarna *zdravstvena skrb* na otocima organizirana je na način da je na otoku Zlarinu stacionirana ordinacija opće medicine u kojoj je ugovoren jedan tim koji putuje na otoke Žirje, Kaprije i Prvić. Otok Krapanj je jedini otok nema povremene primarne zdravstvene skrbi. Na području otoka Murtera djeluje jedna ambulanta doma zdravlja te tri ordinacije primarne zdravstvene zaštite. Na otocima ne postoji sustav brze (hitne) zdravstvene zaštite i nisu pokriveni ni telemedicinskom mrežom usluga te se iz svega da zaključiti da naseljeni otoci Županije nemaju jednako dostupnu zdravstvenu skrb kao ostatak županije te da je istu potrebno unaprijediti.

Turizam je dominantna *gospodarska grana* na otocima Šibensko-kninske županije, a jedan od bitnijih razvojnih potencijala je nautički turizam. U svrhu daljnjeg razvoja nautičkog turizma trebalo bi unaprijediti ugostiteljsku ponudu te povećati kapacitete luka nautičkog turizma. Također je nužno staviti naglasak i na razvoj poljoprivredne i prerađivačke djelatnosti te osigurati prostorne uvjete za razvoj djelatnosti komplementarnih turizmu koje čine otočni razvitak održivim. S obzirom na usitnjene poljoprivredne površine, ozbiljna stočarska proizvodnja nije moguća, a što se tiče biljnih vrsta vidljiva je izrazita dominacija maslinarstva kao tradicionalne grane koja bilježi znatan porast. Prema ukupnom broju aktivnih poslovnih subjekata na otocima u vremenskom periodu od 2016. do 2020. godine, postoji tendencija rasta te otvaranja novih poduzeća, gdje je 2016. godine bilo ukupno 2 066, a 2020. godine 2 650 aktivnih poslovnih subjekata, iako se u 2020. godini vidi blagi pad na pojedinim otocima, što je vjerojatno posljedica pandemije COVID-19.

Potpomognuta i brdsko-planinska područja

Odnos priobalja i zaobalja jedan je od ključnih problema Šibensko-kninske županije. Zbog izraženog procesa litoralizacije, područja specifičnih razvojnih potreba suočavaju se s negativnim demografskim trendovima, niskim stopama aktivnosti stanovnika, nedovoljno razvijenom infrastrukturom, propadanjem poljoprivrednih zemljišta i slično. Na području Šibensko-kninske županije šest jedinica lokalne samouprave ima status brdsko-planinskog područja – Grad Knin i općine Biskupija, Cijljane, Ervenik, Kijevo i Ružić. Navedene jedinice ujedno imaju i status potpomognutog područja. Prema podacima indeksa razvijenosti iz 2018. godine, sve JLS sa statusom brdsko-planinskog i potpomognutog područja potpadaju u skupinu ispodprosječno rangiranih jedinica. Općine Cijljane, Ervenik i Biskupija nalaze se među deset najslabije razvijenih jedinica lokalne samouprave na nacionalnoj razini. U pogledu starenja stanovništva, općine Cijljane i Ervenik bilježe daleko najviše stope indeksa starosti, dok Grad Knin predvodi kao jedinica lokalne samouprave s najmlađim stanovništvom na području cijele županije.

3.6.2. Urbano područje Šibenik

Temeljem Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije donijelo je Odluku kojom se Grad Šibenik utvrđuje kao područje za proširenje provedbe ITU mehanizma. Na temelju kriterija od najmanje 30% zaposlenih dnevnih migranata koji svakodnevno iz svojih jedinica lokalne samouprave migriraju u Šibenik zbog posla, u urbano područje Šibenik, uz sam Grad Šibenik, ušle su dvije JLS: Grad Skradin i Općina Bilice. Kao takvo, urbano područje Šibenik imat će priliku koristiti sredstva u okviru ITU mehanizma pri čemu će se moći poticati projekti u kontekstu *brownfielda*, kulturne i prirodne baštine, turističkog razvoja, javnog prijevoza, digitalizacije javne uprave, razvoja inkubatora i poduzetničke potporne infrastrukture, razvoja energetske učinkovitosti i zelene infrastrukture, prometnica i drugo.

4. Opis srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala

Nakon detaljno provedene analize snaga, slabosti, prilika i prijetnji u Prilogu 3. SWOT analiza Šibensko-kninske županije, u ovom poglavlju pružit će se kratak osvrt na postojeće stanje priobalja, zaobalja i otoka Šibensko-kninske županije s aspekta razvojnih potreba i potencijala iz domena društva, gospodarstva, okoliša i infrastrukture. Kao početna točka, krenut će se od identifikacije razvojnih potreba kako bi se uspješno zaokružila analiza tranzicijom na razvojne potencijale područja Županije.

Dimenzija *društvenog razvoja* Šibensko-kninske županije prikazana je kroz osnovna društvena obilježja stanovništva i društvenu infrastrukturu. Gorući problem koji se proteže kroz sve društvene komponente ovog prostora je veliki razvojni jaz između priobalnog dijela i zaobalja s otocima. Nepostojanje sklada u prostornom razvoju izraženo je i na relaciji između grada sjedišta Županije i ostalih jedinica lokalne samouprave. Naime, kontinuirano jačanje procesa litoralizacije ima za posljedicu prostornu polarizaciju naseljenosti obilježenu visokom koncentracijom stanovništva u priobalnoj zoni uz preferencijalno gravitiranje prema Šibeniku te slabijom naseljenosti zaobalja i otoka. Opisano stanje je dugoročno negativno utjecalo na demografsku sliku otočnog i zaobalnog prostora te danas predstavlja jednu od ključnih razvojnih potreba. S obzirom na povećan udio starog stanovništva u zaobalju i na otocima, jasno je kako se neravnoteža u razvoju najviše osjeti u neravnomjernoj dostupnosti i otežanom pristupu zdravstvenim i socijalnim uslugama. Kako bi se rizik dugoročne destabilizacije demografskog stanja sveo na minimum, potrebno je ojačati prostorne i kadrovske

kapacitete, unaprijediti infrastrukturu sukladno suvremenim standardima energetske učinkovitosti i olakšanog pristupa osobama s poteškoćama, razviti institucionalne i izvaninstitucionalne oblike socijalne skrbi, provesti digitalizaciju sustava i dr. Detektirani nedostaci u odgojno-obrazovnoj sferi ukazuju na potrebu dodatnih ulaganja u proširenje i prilagodbu infrastrukture, razvoj kapaciteta nastavnog i stručnog osoblja, digitalizaciju, izgradnju studentskih domova te prilagodbu obrazovnih programa kretanjima na tržištu rada. Iako je na području Županije prepoznata važnost cjeloživotnog učenja i aktivnog odgovora na potrebe tržišta, potencijal obuhvata zainteresiranih građana nije u potpunosti ostvaren. S tim u vezi, potrebno je informirati i educirati građane, s posebnom pažnjom na stanovnike zaobalja i otoka, o dobrobitima cjeloživotnog učenja te poticati inicijative i projekte jačanja ovog sektora. Ponuda sportsko-rekreacijskih sadržaja koncentrirana je u priobalju, no neadekvatni uvjeti za organizirano bavljenje sportom prisutni su na području cijele Županije što ukazuje na potrebu investiranja u izgradnju i održavanje sportske infrastrukture. U kontekstu kulture i kulturne infrastrukture, prostor zaobalja zahtijeva ulaganja u obnovu kulturne baštine i njenu adekvatnu valorizaciju, potpomognutu ulaganjem u razvoj kulturne i društvene infrastrukture. Također, u priobalnom prostoru, zbog snažnog pritiska sektora turizma, potrebno je poticati daljnji razvoj aktivnosti koje su potrebne za zaštitu svih oblika kulturne baštine, s ciljem njena očuvanja i održive valorizacije. Pandemija COVID-19 unazadila je i osiromašila kulturni razvoj cijele Županije te će biti potreban odgovarajući financijski stimulans u cilju oporavka i daljnjeg razvoja sektora kulture i turizma.

Glavni razvojni potencijal Šibensko-kninske županije jesu bogato kulturno naslijeđe i tradicija kulturnih manifestacija. Ulaganje u kulturnu infrastrukturu ima potencijal učiniti sektor kulture polugom gospodarskog i društvenog razvoja Županije. Rekonstrukcija, obnova i kvalitetna valorizacija mnoštva kulturnih resursa u zaobalju i na otocima privukla bi turiste i posjetitelje te potaknula poduzetničku dinamiku tih prostora, što bi potencijalno moglo pridonijeti zadržavanju aktivne radne snage, povoljnim demografskim kretanjima i razvoju potrebnih zdravstvenih, socijalnih i drugih javnih usluga ovih područja. Zahvaljujući turističkom ozračju, prisutan je snažan potencijal za razvoj kulturnog, sportsko-rekreativnog, nautičkog, ruralnog i gastronomskog turizma te širenje turističke ponude izvan sezone, s naglaskom na zaobalje i otoke. Modernizacija i digitalizacija odgojno-obrazovne infrastrukture čini veliki potencijal za privlačenje mladog stanovništva, razvoj različitih gospodarskih djelatnosti i podizanje kvalitete života.

Gospodarstvo Šibensko-kninske županije obilježava koncentracija gospodarske aktivnosti u urbanim središtima i niska ili nepostojeća infrastrukturna opremljenost zaobalja. Prema indeksu razvijenosti prostor cijele Županije svrstan je u potpomognuto područje, dok je šest jedinica lokalne samouprave sa statusom brdsko-planinskog područja. Čak tri jedinice zaobalnog prostora nalaze se na samom začelju kao najslabije razvijene JLS u Hrvatskoj. Navedeni dispariteti u stupnju razvijenosti predstavljaju važan izazov daljnjem razvoju cjelokupne Županije, stoga je vrlo važno kontinuirano i usmjereno raditi na smanjenju nejednakosti i ujednačavanju stupnja razvijenosti. Turizam je glavni pokretački sektor gospodarstva. No, takva orijentacija ima za posljedicu izraženu sezonalnost zaposlenosti, zapošljavanja i potrebe za radnom snagom. Potrebno je iskoristiti turizam u smjeru uvođenja novih turističkih sadržaja i širenja turističke ponude na cijelu godinu kako bi se potaknuo gospodarski razvoj zaobalnih i otočnih dijelova Županije. Uz to, razvojni izazov predstavlja i neusklađenost obrazovnih programa i stečenih vještina lokalnog stanovništva s potrebama na tržištu rada. Predmetno uzrokuje visoke stope nezaposlenosti lokalnog mladog stanovništva. Uspostavom transparentne i stabilne komunikacije odgojno-obrazovnih ustanova i ustanova cjeloživotnog obrazovanja s dionicima na tržištu moguće je postaviti temelje pozitivnih trendova u razini i strukturi zaposlenih. Razvojne potrebe ukazuju se i u

sektorima poljoprivrede, šumarstva i ribarstva koje prati loša infrastruktura, zastarjeli načini proizvodnje, snažni turistički i nautički pritisci na luke, prekomjerni izlov i drugo. Primjena kulture znanja kroz procese modernizacije, digitalizacije i inovacija u kombinaciji s infrastrukturnim ulaganjima imaju potencijal osnažiti ove sektore na putu k održivom gospodarskom razvoju Županije i uspostavi otpornog ekosustava.

Najistaknutiji razvojni potencijal za sektor turizma predstavlja kultura. Imajući u vidu važnost i raznolikost povijesne baštine na području Županije, sustavno uključivanje kulture u turističku ponudu može postati jedan od glavnih pokretača gospodarskog razvoja. Nadalje, iskorištavanje prirodnih potencijala zaobalja i otoka privuklo bi ne samo turiste, već i poduzetnike zainteresirane za razvoj poslovanja s osloncem na obnovljive izvore energije, ekološku poljoprivredu i marikulturu. Povoljne reljefno-klimatske karakteristike, mogućnosti širenja proizvodnje te povećana potražnja za konzumacijom tradicijskih lokalnih proizvoda potencijalan su čimbenik izgradnje sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u perspektivnog i pouzdanog nositelja održivog razvoja. Veliki razvojni potencijal leži i u brojnim poduzetničkim zonama i potpornim institucijama u vidu novih radnih mjesta, rasta zaposlenosti i generiranja investicija.

U području *okoliša* ističe se potreba odgovarajuće turističke valorizacije kulturne baštine unutar zaštićenih područja, a posebice onih kulturnih dobara u zaobalju i na otocima. Zbog velikog pritiska turista u sezonskim mjesecima na nacionalne i prirodne parkove, važno je osmisliti učinkovit sustav upravljanja turističkim kretanjima u cilju očuvanja prirodnog integriteta prostora. Na otocima i u blizini industrijskih postrojenja nalaze se divlja odlagališta otpada koja je potrebno prikladno sanirati. Iznimno nužnom pokazuje se i potreba sanacije/prenamjene brownfield lokacija za što je preduvjet rješavanje imovinsko-pravnih prepreka. Također, kao reakcija na nedavna podrhtavanja tla prouzročena potresima, nužno je pravovremeno izvršiti podizanje seizmičke otpornosti javnih i stambenih zgrada. Učestalost nepogoda uvjetovanih klimatskim promjenama zahtijeva iznalaženje adekvatnih mjera jačanja otpornosti na posljedice klimatskih promjena, ali i ublažavanja negativnog utjecaja društva i gospodarstva na klimu. Uz to, preporuka je izraditi pravovremeni plan jačanja otpornosti obalnih i otočnih područja na potencijalno podizanje razine mora.

Osnovni prirodni razvojni potencijal nalazi se u dva nacionalna parka, tri parka prirode i očuvanim prirodnim elementima, posebice obalnim krajobrazom. Zaštićeni dijelovi prirode i iznimna kakvoća mora prilika su za daljnje unaprjeđenje i razvoj turizma. Najmlađi park prirode Dinara otvara mogućnosti razvoja komplementarnih uslužnih djelatnosti u turističke i posjetiteljske svrhe, što bi mogao biti jedan od elemenata gospodarskog oporavka obližnjih zaobalnih jedinica lokalne samouprave. Visoka ocjena kakvoće mora za kupanje čini profil Šibensko-kninske županije atraktivnim za turiste i provođenje rekreativnih, kulturno-umjetničkih i gastronomskih aktivnosti uz morsku obalu. Zaobalni i otočni prostor ima potencijal utvrditi se kao predvodnik u visokoj kakvoći i čistoći sastavnica okoliša kroz poticaje i mjere subvencije usmjerene razvoju maslinarstva, ribarstva i revitalizaciji primarnih djelatnosti.

Razvojne potrebe u segmentu *infrastrukture* odnose se u prvom redu na zastarjelost prometne infrastrukture i potrebu rasterećenja cestovnog prometa tijekom turističke sezone. Nedostatak adekvatnih cestovnih prometnih pravaca na kontinentalnom dijelu Županije potrebno je nadomjestiti izgradnjom novih dionica te poboljšati stanje postojećih. Obnova i elektrifikacija željezničke pruge omogućila bi brži promet i veću mobilnost stanovnika te povećanje sezonske protočnosti ostalih vrsta prometnica. Postojeća lučka infrastruktura ne zadovoljava uvjete smještaja povećanog broja plovila te

je potrebna sanacija postojećih i izgradnja novih komunalnih luka i vezova. Izazovi koji se tiču primarne infrastrukture podrazumijevaju potrebu izgradnje i unaprjeđenja kvalitete komunalne infrastrukture (vodovodna, kanalizacijska, plinovodna, elektroenergetska) i prevenciju onečišćenja, monitoring i sanaciju ilegalnih odlagališta otpada i prostora pod rizikom od onečišćenja. Identificirana je i potreba za ujednačenim statističkim podacima o sustavima javne odvodnje u cilju olakšanog ispitivanja pravog stanja na terenu i planiranja budućih zahvata na mreži. Telekomunikacijska infrastruktura nedovoljno je raširena na području cijele Županije. Telekom operateri nemaju interes za izgradnjom širokopojasne mreže, što najviše dolazi do izražaja na otocima gdje su troškovi ulaganja u infrastrukturu vrlo visoki i neisplativi. Razvoj telekomunikacijske mreže važan je čimbenik u podizanju kvalitete života građana pojedinog prostora i preduvjet razvoja suvremenih vrsta gospodarskih djelatnosti.

Među razvojne potencijale u području infrastrukture ubrajaju se svi projekti i mogućnosti financiranja koji imaju za cilj modernizaciju primarne, prometne i telekomunikacijske infrastrukture uz uvažavanje i primjenu okolišno prihvatljivih rješenja. Iskazan je i interes za organizaciju hidroavionskih letova i izgradnju za to predviđenih pristaništa što ima potencijal smanjiti prometnu izoliranost otoka i povećati sigurnost življenja otočnih stanovnika.

5. Opis prioriteta javnih politika

Sukladno zakonskom okviru koji usmjerava strateško planiranje, strateški razvoj te regionalni razvoj, Šibensko-kninska županija u svojem strateškom promišljanju razvoja mora pratiti smjernice Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, kao krovnog akta strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj. Riječ je o nacionalnom dokumentu čija vizija glasi: „Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve“. Realizacija ove vizije strukturirana je kroz četiri razvojna smjera i 13 povezanih strateških ciljeva:

- Razvojni smjer 1: Održivo gospodarstvo i društvo
 - o SC 1.: Konkurentno i inovativno gospodarstvo
 - o SC 2.: Obrazovani i zaposleni ljudi
 - o SC 3.: Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom
 - o SC 4.: Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske
- Razvojni smjer 2: Jačanje otpornosti na krize
 - o SC 5.: Zdrav, aktivan i kvalitetan život
 - o SC 6.: Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji
 - o SC 7.: Sigurnost za stabilan razvoj
- Razvojni smjer 3: Zelena i digitalna tranzicija
 - o SC 8.: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
 - o SC 9.: Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva
 - o SC 10.: Održiva mobilnost
 - o SC 11.: Digitalna tranzicija društva i gospodarstva
- Razvojni smjer 4: Ravnomjeran regionalni razvoj
 - o SC 12.: Razvoj potpomognutih područja i područje s razvojnim posebnostima
 - o SC 13.: Jačanje regionalne konkurentnosti

Uz Nacionalnu razvojnu strategiju, važan dokument u budućem razvoju čini i Nacionalni plan oporavka i otpornosti (2021.-2026.), a koji usmjerava reaktivaciju i revitalizaciju hrvatskog gospodarstva i društva nakon posljedica pandemije COVID-19. Riječ je o specifičnim aktivnostima strukturiranim kroz šest komponenti:

- Gospodarstvo;
- Javna uprava, pravosuđe i državna imovina;
- Obrazovanje, znanost i istraživanje;
- Tržište rada i socijalna zaštita;
- Zdravstvo;
- *Inicijativa*: Obnova zgrada.

Nacionalna razvojna strategija i Nacionalni plan oporavka i otpornosti uvelike su usmjereni odrednicama Europskog zelenog plana, koji ima za cilj stvoriti klimatski neutralnu Europu do 2050. g. Štoviše, novi Višegodišnji financijski okvir 2021.-2027. i vezani mehanizam *NextGenerationEU* otvaraju velike mogućnosti financiranja aktivnosti i projekata s aspekta zelene i digitalne tranzicije, a koje je potrebno integrirati u sve sektore budućega razvoja.

Sve navedene odrednice na nacionalnim i nadnacionalnim razinama, kao elementarne postavke prethodnog strateško planskog razdoblja, smatraju se relevantnim prioritetima javne politike kojima je potrebno usmjeriti i budući razvoj. Navedeni temelji prošireni su provedbom analize stanja i participativnog procesa te SWOT analizom kako bi se prilagodili prioriteti javne politike novim uvjetima razvoja. Među rezultatima ističe se nekoliko snaga koje čine prednost Šibensko-kninske županije u odnosu na druge županije i regije na razini EU-a te bi trebali biti u fokusu izrade i planiranja nove financijske perspektive. To su primjerice nautički turizam i s njime povezan Master plan turizma Šibensko-kninske županije te Plan integriranog upravljanja obalnim područjem, zatim prepoznatljivost tradicionalnih poljoprivrednih proizvoda, razvoj marikulturnog sektora, rastući cikloturizam, velika zaštićena prirodna područja, bogatstvo prirodnih resursa, mogućnosti brownfield područja kao što su bivše vojarne i napuštena područja te rastući broj prerađivačkih tvrtki.

Na temelju identificiranih razvojnih potreba i potencijala, definirana su četiri ključna prioriteta javne politike Šibensko-kninske županije u narednom razdoblju:

- *Prioritet 1. Konkurentno gospodarstvo*
- *Prioritet 2: Uključivo, otporno i održivo društvo*
- *Prioritet 3: Zelena i funkcionalna Županija*
- *Prioritet 4: Ravnomjeran regionalni razvoj*

Kao što se u nastavku opisa prioriteta javne politike može utvrditi, Plan razvoja Šibensko-kninske županije za razdoblje 2021.-2027. godine usklađen je s ciljevima iz Nacionalne razvojne strategije i Nacionalnim planom oporavka i otpornosti kako bi se postiglo harmonizirano djelovanje na nacionalnoj razini kroz „bottom-up“ pristup. U nastavku je dan opis prioriteta koji usmjeravaju budući razvoj Šibensko-kninske županije.

Prioritet 1: Konkurentno gospodarstvo

Svrha

Razvoj modernog i inovativnog gospodarskog okruženja koje počiva na dosezima digitalne i zelene tranzicije i stvara preduvjete za razvoj održivih i konkurentnih gospodarskih sektora.

Provedba

Uspješnost gospodarstva Šibensko-kninske županije ostvarit će se podizanjem razine njegove konkurentnosti utemeljene na inovativno-tehnološkim procesima, kulturi znanja, modernoj infrastrukturi i naprednom sustavu poljoprivrede i ribarstva, uz njegovanje tradicije i unaprjeđenje metaloprerađivačkog sektora gospodarstva. Svojstvo polifunkcionalnosti pretpostavlja diversifikaciju koju je moguće provesti poticanjem razvoja poduzetničke potporne infrastrukture, aktiviranjem poduzetničkih zona, modernizacijom proizvodnih procesa te implementacijom zelenih načela u poslovanju i okretanjem izvozu. Pri tome, od iznimne je važnosti voditi računa da se osigura ravnomjeran i usklađen prostorni razvoj. Ruralna područja trebaju podršku u razvoju koncepta ekološke poljoprivrede i lokalnih prehrambenih lanaca, a mali poljoprivrednici u širenju proizvodnje, tehnološkoj modernizaciji i razvoju inovacija. Promicanjem poljoprivrede potaknut će se demografska i gospodarska revitalizacija ruralnog prostora. Uz to, izazovi u sektoru ribarstva zahtijevaju suvremeni pristup ovoj djelatnosti. Obnova ribarske infrastrukture i flote, dobro upravljanje ribljim fondom i mjere očuvanja biološke raznolikosti mora samo su neka od predviđenih rješenja na putu prema održivom ribarstvu modernoga doba. Šibensko-kninska županija ima veliki potencijal za sektorsko povezivanje poljoprivrede i ribarstva s turizmom. Razvojem selektivnih vrsta turizma u za to pogodnim područjima, posebice u zaobalju i na otocima, podigla bi se atraktivnost kulturno-prirodnih resursa Županije, proširila turistička ponuda, ostvario bi se gospodarski oporavak područja specifičnih razvojnih potreba i iskoristila prilika za sveobuhvatnim održivim razvojem Šibensko-kninske županije.

Prioritet 1. "Konkurentno gospodarstvo" ostvaruje se putem dva posebna cilja:

- Posebni cilj 1: Razvoj diversificiranog gospodarstva (doprinosi SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo)
- Posebni cilj 2: Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede i ribarstva (doprinosi SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva)

Prioritet 2: Uključivo, otporno i održivo društvo

Svrha

Usmjeriti razvoj društva prema višem stupnju socijalne uključenosti, otpornosti na rizike i vanjske faktore te osigurati održivost društvenog razvoja stvarajući ravnotežu između potreba dionika.

Provedba

Šibensko-kninsku županiju karakterizira izrazita koncentracija društvenih usluga u priobalnim općinama i gradovima. Rezultat je to snažne urbanizacije priobalnog prostora uslijed koncentracije poslovanja i turističkog kretanja u tom području. Jačanjem kapaciteta javne uprave ubrzao bi se odgovor institucija javne vlasti na potrebe zajednice. Osnaživanjem civilnog sektora dodatno bi se potaknula participacija građana u raznim oblicima društvenog i javnog života. Kultura i turizam jedni su od važnih pokretačkih snaga županijskog gospodarstva i, kao takve, neodvojivo su povezane.

Mnogobrojni pozitivni učinci spomenutog sinergijskog djelovanja ukazuju na potrebu rekonstrukcije, obnove i odgovarajuće turističke valorizacije kulturne baštine unutar zaštićenih područja, posebice one u zaobalju i na otocima. U kombinaciji s kreiranjem zanimljive i dinamične palete kulturnih događanja i manifestacija, Šibensko-kninska županija ostvarila bi se kao prepoznatljiva i atraktivna turistička destinacija. Još jedan važan element održivog razvoja čini otpornost društva. Ti izazovi stavljaju pred zajednicu zahtjev pripravnosti na učinkovitu reakciju pomoću koje će se ubrzati ponovna uspostava poretka i funkcioniranje društva. Prostor Šibensko-kninske županije pokazao se ranjiv na podrhtavanja tla i plavljenje obalnog područja te će se bez odlaganja započeti rad na provođenju potrebnih mjera kako bi se stanovnicima pružilo sigurno životno okruženje. Kao slabost pokazala se i nezadovoljavajuća pokrivenost širokopojasnom mrežom, posebice u ruralnim dijelovima. Obzirom da postojanje telekomunikacijske mreže i usluga u suvremeno vrijeme čini preduvjet gospodarske dinamike prostora i prihvatljive kvalitete života građana, uložiti će se napor u pružanju podrške projektima digitalne tranzicije.

Prioritet 2. "Uključivo, otporno i održivo društvo" ostvaruje se putem osam posebnih ciljeva:

- Posebni cilj 3: Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvoj kreativnih industrija i kulturnih sadržaja (doprinosi SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo)
- Posebni cilj 4: Razvoj kvalitetnog odgojno-obrazovnog sustava u skladu s potrebama društva i gospodarstva (doprinosi SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi)
- Posebni cilj 5: Osnaženje kapaciteta i modernizacija javne uprave i civilnog sektora (doprinosi SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom)
- Posebni cilj 6: Pобољшanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga (doprinosi SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život)
- Posebni cilj 7: Promicanje zdravog i aktivnog života kroz sport i rekreaciju (doprinosi SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život)
- Posebni cilj 8: Povećanje kvalitete života s naglaskom na obitelj i mlade (doprinosi SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji)
- Posebni cilj 9: Jačanje otpornosti i sigurnosti Šibensko-kninske županije (doprinosi SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj)
- Posebni cilj 10: Digitalna transformacija društva i gospodarstva (doprinosi SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva)

Prioritet 3: Zelena i funkcionalna Županija

Svrha

Razvoj zelene i energetske neovisne Županije, koja provodi zelenu tranziciju uz kontinuirano povećanje kvalitete, dostupnosti i visoke razine funkcionalnosti infrastrukturnih sustava.

Provedba

Prirodne vrednote Šibensko-kninske županije čine njezin konkurentski potencijal i alat uspješne provedbe zelene tranzicije. Međutim, u doticaju s prekomjernom turističkom fluktuacijom postojanost i integritet prirodne resursne osnove biva ugrožen. Iz tog razloga, provest će se aktivnosti unaprjeđenja zaštite od onečišćenja, jačanja kapaciteta za upravljanje prirodnim vrijednostima te valorizacije prirodne baštine i bioraznolikosti prostora u cilju održive zaštite i upravljanja. Zelene urbane površine imaju višestruki značaj za održivi razvoj Šibensko-kninske županije. U urbanim gradskim središtima

blagotvorno utječu na koncentraciju stakleničkih plinova, a u zaobalnim i otočnim predjelima velike zelene površine posjeduju vrijedan potencijal za razvoj učinkovite zelene infrastrukture i ekstenzivnu primjenu obnovljivih izvora energije. Brownfield područja također su važan razvojni resurs Županije. Revitalizacijom napuštenih i zapuštenih prostora povećala bi se raspoloživost izgrađenih prostora bez aktiviranja neizgrađenih zemljišnih površina. Dodatni poticaj zelenom razvoju ostvario bi se aktivnostima energetske obnove i dekarbonizacije zgrada te kružnim gospodarenjem prostorom i zgradama. Ekološka i energetska tranzicija nezamisliva je bez transformacije prometnog sektora. Implementiranje čistih i pametnih rješenja upravljanja prometom ima za cilj učinkovito i sigurno prometno okruženje, a ulaganja u kvalitetu i proširenje infrastrukture učinit će javni prijevoz dostupan i prilagođen svim građanima, ali i turistima/posjetiteljima. Pri tome, posebna pozornost posvetit će se prometovanju između kopna i otoka te provoditi aktivnosti obnove pomorske infrastrukture u okvirima zelene tranzicije, posebice komunalnih vezova. Šibensko-kninska županija posjeduje veliki potencijal za široku uporabu obnovljivih izvora energije u svim društvenim i gospodarskim sferama. Na razini Županije prepoznaje se važnost dodatnog smanjenja emisija stakleničkih plinova te se predlažu aktivnosti kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, posebice u kontekstu zelene urbane obnove i povećanja energetske učinkovitosti zgrada. Stanje komunalne infrastrukture uvjetuje kvalitetu života i odvijanje gospodarskih procesa u određenom prostoru. Prioritet projicira Šibensko-kninsku županiju kao funkcionalnu županiju, kvalitetne, dostupne i moderne primarne infrastrukture uz poštovanje i primjenu važećih klimatskih i okolišnih odrednica.

Prioritet 3. "Zelena i funkcionalna županija" ostvaruje se putem tri posebna cilja:

- Posebni cilj 11: Razvoj održivog sustava zaštite okoliša, očuvanja prirodne baštine i upravljanja prirodnim resursima (doprinosi SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost)
- Posebni cilj 12: Zelena i energetska tranzicija (doprinosi SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost)
- Posebni cilj 13: Razvoj održive mobilnosti (doprinosi SC 10. Održiva mobilnost)

Prioritet 4: Ravnomjeran regionalni razvoj

Svrha

Jačanje regionalne konkurentnosti i postizanje ujednačenog razvoja kroz ostvarenje prirodnih, kulturnih, gospodarskih i energetske potencijala područja specifičnih razvojnih potreba te kroz poticanje razvoja pametnih gradova, sela, otoka i zaobalja u održivom kontekstu.

Provedba

Temeljna postavka prioriteta sastoji se u jačanju konkurentnosti i ostvarenju vlastitih razvojnih potencijala otoka, potpomognutih i brdsko-planinskih područja te urbanih i ruralnih prostora sukladno njihovim posebnostima i načelima održivog razvoja. Za potrebe toga predviđene su mjere i aktivnosti usmjerene stvaranju preduvjeta za gospodarski razvoj, demografsku revitalizaciju i podizanje kvalitete života lokalnog stanovništva, prilagođene specifičnim razvojnim potrebama pojedinih prostora. Područja specifičnih razvojnih potreba Šibensko-kninske županije odlikuju se prirodnim i kulturnim posebnostima koje posjeduju latentnu razvojnu snagu. Aktiviranjem prirodnih vrijednosti, kroz primjenu rješenja zasnovanih na tradiciji i inovativnim tehnologijama, doprinijet će se revitalizaciji primarnih djelatnosti, povećanju zaposlenosti, ublažavanju negativnih demografskih trendova i smanjenju socijalnih razlika otočnih i zaobalnih područja. Otoci i ruralni predjeli zaobalja imaju

potencijal prometnuti se u važne aktere zelene tranzicije i jamce stabilnog i održivog regionalnog ekosustava. Razvojem infrastrukture i projektima podrške obnovljivim izvorima energije pomoći će se otocima u proizvodnji čiste energije i smanjenju ovisnosti o uvozu iste. S tim u vezi, uložiti će se napor u proširenje i razvoj selektivnih oblika turizma i turističkih proizvoda u skladu s karakteristikama i posebnostima otočja i zaobalja. Pri tome će veliki doprinos u promociji destinacije dati integriranje tradicionalnih elemenata proizvodne i društvene strukture u turističku ponudu kao i razvoj kulturnih sadržaja te rad na turističkoj valorizaciji kulturne baštine ovih područja. U podizanju kvalitete života i regionalne konkurentnosti pridružiti će se i mjere razvoja pametnih gradova i sela.

Prioritet 4. "Ravnomjieran regionalni razvoj" ostvaruje se putem dva posebna cilja:

- Posebni cilj 14: Poticanje ravnomjernog razvoja otoka, potpomognutih i brdsko-planinskih područja (doprinosi SC 12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima)
- Posebni cilj 15: Razvoj pametnih i održivih gradova i sela u kontekstu jačanja pozicije regionalnog gospodarstva (povezan sa SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti)

6. Popis posebnih ciljeva i pokazatelja ishoda

Posebni cilj 1.

Razvoj diversificiranog gospodarstva

Svrha

Razvoj diversificiranog i integralnog gospodarskog sustava temeljenog na znanju, digitalizaciji i pametnim rješenjima uz afirmaciju prepoznatljivih turističkih odrednica priobalja, zaobalja i otoka.

Primjenom znanja, poticanjem ulaganja, inovacija i novih tehnologija, diversifikacijom grane turizma te povećanjem gospodarske produktivnosti doprinijet će se strateškom cilju 1. "Konkurentno i inovativno gospodarstvo" Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 1. Konkurentno gospodarstvo.

Opis i provedba

Iako gospodarstvo Šibensko-kninske županije obilježava trend umjerenog gospodarskog rasta, pokazatelji BDP-a po stanovniku i dalje ju svrstavaju ispod nacionalnog prosjeka. Stoga je uočena jasna potreba za ulaganjem dodatnih napora u izgradnju stimulativnog, modernog i otpornog gospodarskog okruženja koje bi podržalo diversifikaciju gospodarstva. Posebni cilj 1. „Razvoj diversificiranog gospodarstva“ ostvarit će se provedbom triju mjera:

1.1. Oporavak gospodarstva i jačanje konkurentnosti kroz podršku modernizaciji, unaprjeđenju poslovanja te kroz digitalizaciju i inovacije

1.2. Razvoj poduzetništva i privlačenje investicija

1.3. Razvoj diversificiranog, otpornog i fleksibilnog turizma

Mjera 1.1. „Oporavak gospodarstva i jačanje konkurentnosti kroz podršku modernizaciji, unaprjeđenju poslovanja te kroz digitalizaciju i inovacije“ ima za cilj obnoviti stanje u gospodarstvu Šibensko-kninske županije kroz primjenu inovativnih, digitalnih i održivih rješenja za potrebe veće povezanosti gospodarskih subjekata, gospodarskog razvoja otočnih i zaobalnih predjela te ubrzanog rasta konkurentnosti čitavog područja. Mjera uključuje aktivnosti pružanja podrške razvoju pametnih i

energetski neovisnih otoka, aktivnostima koje integriraju elemente pametne specijalizacije u gospodarstvu, posebice u industriji, realizaciju mjera primjene OIE u gospodarstvu (provedbi ove mjere će doprinijeti realizacija mjera unutar posebnih ciljeva 10, 12 i 15), poticanje inovacija i projekata suradnje između poduzetnika/obrtnika i obrazovnih ustanova, uključujući transfer znanja, poticanje digitalizacije gospodarstva i digitalnog poduzetništva, pružanje podrške aktivnostima koje privlače digitalne nomade (razvoj smještajne i mikro-poslovne infrastrukture, razvoj potpornih sadržaja i usluga), poticanje razvoja IT industrije, poticanje osnivanja i razvoja poduzetničkih potpornih institucija, osobito poduzetničkih inkubatora i drugih akceleracijskih oblika, razvoj inovativnog okruženja temeljenog na znanju u tehnologijama, pružanje podrške gospodarstvenicima u razvoju, obnovi i opremanju poduzetničke, obrtničke i gospodarske infrastrukture, podrške unaprjeđenju poslovanja metaloprerađivačkog sektora, ulaganja u marketinške aktivnosti koje bi promovirale gospodarstvo županije i dr.

Provedbom mjere 1.2. „Razvoj poduzetništva i privlačenje investicija“ želi se osnažiti građane na preuzimanje inicijative i pokretačke uloge u procesu gospodarskog oporavka, ojačati element uključivosti u gospodarstvu te pružiti podrška aktivnostima koje će privući vanjski kapital. Mjera uključuje aktivnosti pružanja podrške mjerama samozapošljavanja i pokretanja poslovanja, poticanje ženskog poduzetništva i poduzetništva mladih, izradu portfolija potencijalnih projekata za osiguranje vanjskih investicija te pružanje podrške aktivnostima koje doprinose realizaciji vanjskih aktivnosti (promocija, sudjelovanje na sajmovima i dr.), pružanje podrške mikro, malim i srednjim poduzećima kroz sufinanciranje ulaganja u marketinške aktivnosti, sufinanciranja kamatnih stopa, troškova razvoja inovacija, stručnog osposobljavanja i usavršavanja te sufinanciranja troškova kupnje dugotrajne imovine i dr.

Mjera 1.3. „Razvoj diversificiranog, otpornog i fleksibilnog turizma“ utjelovljuje održivi pristup oporavku i dugoročnom gospodarskom rastu kroz diversifikaciju grane turizma. Mjera uključuje aktivnosti razvoja turističke interpretacijske i potporne infrastrukture (interpretacijskih centara, tematskih parkova i dr.), podršku aktivnostima podizanja standarda smještajnih i uslužnih sadržaja, obnovu i unaprjeđenje infrastrukture vezane uz kupališni turizam, razvoj ostale javne turističke infrastrukture koja utječe na razvoj turizma i turističke ponude u funkciji dodane vrijednosti turističkih sadržaja, podršku projektima razvoja turističke signalizacije u zaobalju, podršku aktivnostima razvoja cikloturističke infrastrukture, obnove planinarskih puteva, staza i domova, razvoja sadržaja i infrastrukture za razvoj kulturnog, nautičkog, sportsko-rekreativnog, zdravstvenog i ruralnog turizma s naglaskom na agroturizam uključujući i druge selektivne oblike turizma definiranih Master planom razvoja turizma Šibensko-kninske županije. Nadalje ova mjera uključuje razvoj turističkih informativnih sadržaja i centara, podršku aktivnostima brendiranja i marketinške prilagodbe fluktuacijama na tržištu, podrška sadržajima i aktivnostima u pred- i post- sezoni, uvrštavanje programa i aktivnosti subjekata civilnog sektora u turističku ponudu, podrška razvoju komplementarnih uslužnih djelatnosti u turističke svrhe, razvoj poticaja za poljoprivrednike za razvoj dodatnih turističkih sadržaja, razvoj seta mjera za dionike u turizmu u cilju povećanja kvalitete turističkih proizvoda i dr. Provedba ove mjere doprinijet će razini održivosti, diverzifikaciji turističke ponude te smanjenju visoke razine sezonalnosti u turizmu.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.1.06 Postotak malih i srednjih poduzeća od ukupnog broja poduzeća	%	9,3 (2021.)	10,5
OI.02.4.26 Produktivnost rada mjerena kao prihod po zaposlenome	HRK	561,60 (2020.)	600,00
OI.02.8.17 Noćenja u turističkim smještajnim objektima	broj	2.910.915 (2020.)	3.500.000

Posebni cilj 2.

Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede i ribarstva

Svrha

Razvoj modernog, poticajnog i održivog sektora poljoprivrede i ribarstva, uz razvoj infrastrukture razvoja lokalnih lanaca vrijednosti.

Posebni cilj doprinosi ostvarenju strateškog cilja 9. "Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva" Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 1. Konkurentno gospodarstvo.

Opis i provedba

Šibensko-kninska županija ima potencijal pretvoriti sektor poljoprivrede i ribarstva u svoju konkurentnu prednost kroz razvoj lokalnih lanaca vrijednosti, sukladno EU strategiji „Od polja do stola“. Poljoprivreda i ribarstvo su od izuzetnog značaja i utjecaja na druge gospodarske djelatnosti, važni za uspostavu ekološke ravnoteže te očuvanje tradicijskih vrijednosti. Posebni cilj 2. „Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede i ribarstva“ ostvarit će se provedbom triju mjera:

- 2.1. *Poticanje razvoja poljoprivredne potporne infrastrukture i novih tehnologija te primjene dobrih praksi*
- 2.2. *Razvoj lokalnih prehrambenih lanaca*
- 2.3. *Poticanje razvoja potporne infrastrukture i novih tehnologija i praksi u sektoru ribarstva i akvakulture*

Mjera 2.1. „Poticanje razvoja poljoprivredne potporne infrastrukture i novih tehnologija te primjene dobrih praksi“ orijentirana je na modernizaciju i uređenje sektora poljoprivrede te sustav poticaja za mlade poljoprivrednike. Ono uključuje provođenje aktivnosti podrške modernizaciji poljoprivredne djelatnosti, uključujući poticaje za tehničku modernizaciju poljoprivrednika, poticanje i edukacija o brendiranju proizvoda, razvoj kvalitetnog i učinkovitog sustava navodnjavanja poljoprivrednih zemljišta, razvoj programa zemljišne politike Županije za provedbu komasacije zemljišta i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa kao predujeta daljnjem razvoju, aktivnosti poticanja mladih poljoprivrednika u početku poslovanja, unaprjeđenju proizvodnje i razvoju inovacija te podrška razvoju ekološke poljoprivrede i dr. Mjera uključuje i ulaganja u specifične oblike primarnog sektora, poput šumarstva, lovstva (uključujući lovačke domove), ekološke poljoprivrede, voćarstva, svinjogojstva, mljekarstva i dr., uz uvjet integriranog promicanja potrebe za zaštitom okoliša i prirode. Mjera 2.1. provodi s ciljem podizanja postojećeg standarda infrastrukturne opremljenosti poljoprivrednika uključujući poticaje za tehničku modernizaciju gospodarskih subjekata.

Fokus mjere 2.2. „Razvoj lokalnih prehrambenih lanaca“ je razvoj tržišne infrastrukture za lokalne prehrambene proizvode. Mjera predviđa aktivnosti usmjerene na zadovoljavanje potražnje za lokalnim proizvodima u cilju jačanja i razvijanja konkurentnosti županijskih ruralnih područja. U sklopu toga, uključena je provedba aktivnosti izgradnje, obnove i modernizacije lokalnih tržnica koje aktiviraju lokalne prehrambene lance, potpore udruživanju subjekata u poljoprivredi, razvoja e-tržnica za prodaju i promociju poljoprivrednih i ribarskih proizvoda, razvoj skladišnih i distribucijskih prostora, ribarskih luka i akvakulture, izgradnja tržišne infrastrukture za plasiranje tradicijskih i eko prehrambenih proizvoda i dr.

Mjera 2.3. „Poticanje razvoja potporne infrastrukture i novih tehnologija i praksi u sektoru ribarstva i akvakulture“ usmjerena je na kreiranje pretpostavki za unaprjeđenje sektora ribarstva i akvakulture. Predmetno uključuje postizanje provedbe aktivnosti potpore modernizaciji poslovanja subjekata u ribarstvu i akvakulturi, unaprjeđenjem infrastrukture ribarskih luka i akvakulture, razvojem i brendiranjem proizvoda u sustavu akvakulture, pružanjem podrške u zaštiti i očuvanju ribljeg fonda i resursa u sektoru marikulture, podrškom obnovi ribarnica te razvojem centra za preradu ribe i dr.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.12.17 Ulovi - glavna ribolovna područja	t	8.480.162,00 (2021.)	8.500.000,00
OI.02.12.77 Subjekti upisani u Upisnik poljoprivrednih proizvođača	broj	5.579 (2020.)	5.614
OI.02.12.10 Područje pod ekološkom poljoprivredom	ha	5.760,3 (2021.)	6.000,0

Posebni cilj 3.

Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvoj kreativnih industrija i kulturnih sadržaja

Svrha

Valorizirana baština temeljena na održivom sustavu upravljanja te kvalitetno osmišljena i svima dostupna ponuda sadržaja u kulturi.

Razvojem kulturnog i umjetničkog stvaralaštva te zaštitom kulturne baštine na području Županije pružit će se doprinos u ostvarenju strateškog cilja 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 2. Uključivo, otporno i održivo društvo.

Opis i provedba

Prostor Šibensko-kninske županije obiluje velikim brojem lokaliteta kulturne baštine. Najveći značaj imaju katedrala sv. Jakova i tvrđava sv. Nikole u Šibeniku, lokaliteti na popisu UNESCO svjetske baštine. Održivo gospodarenje baštinskim resursima temelj je održivog razvoja. Na tim postavkama, posebni cilj 3. „Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvoj kreativnih industrija i kulturnih sadržaja“ ostvarit će se provedbom dviju mjera:

3.1. Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uključujući unaprjeđenje sustava upravljanja i očuvanja kulturne i povijesne baštine

3.2. Razvoj i poticanje sektora kreativnih i kulturnih industrija

Mjera 3.1. „Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uključujući unaprjeđenje sustava upravljanja i očuvanja kulturne i povijesne baštine“ ima za cilj revitalizirati i unaprijediti valorizaciju kulturne baštine kroz unaprjeđenje sustava upravljanja i očuvanja kulturne i povijesne baštine. Neke od aktivnosti koje ova mjera uključuje su obnova i valorizacija kulturne baštine, uz razvoj popratne interpretacijske infrastrukture, poticanje korištenja inovativnih metoda u valorizaciji i prezentaciji kulturne baštine, podizanje svijesti građana o potrebi održive valorizacije kulturne baštine, integrirana obnova utvrda i tvrđava te pružanje podrške aktivnostima zaštite tradicijskih oblika gradnje i dr. Kako bi održivost dobila potpuni značaj, predviđena je aktivnost podizanja svijesti javnosti o zaštiti, očuvanju i održivom korištenju kulturne baštine i povezane infrastrukture. Poticat će se izrada dokumentacije neophodne za održivo očuvanje i valorizaciju kulturne baštine, uključujući aktivnosti istraživanja i prezentacije lokaliteta te ulaganja u institucije koje istražuju i skrbe o kulturnoj i povijesnoj baštini.

Mjerom 3.2. „Razvoj i poticanje sektora kreativnih i kulturnih industrija“ žele se dodatno razviti i unaprijediti kulturne ustanove, događanja i manifestacije na području Županije, ali i umjetničko stvaralaštvo, glazbenu industriju uključujući klasičnu glazbu i likovne umjetnosti. Kvalitetna i učinkovita izvedba kulturnog programa moguća je uz pretpostavku postojanja funkcionalne infrastrukture. Mjera uključuje aktivnosti razvoja i modernizacije ustanova i sadržaja u kulturi, razvoj kulturnih manifestacija namijenjenih lokalnom stanovništvu, poticanje razvoja kulturnih sadržaja u manjim urbanim cjelinama i zaobalju, pružanje podrške aktivnostima koje njeguju kulturni identitet Šibensko-kninske županije, pružanje podrške projektima kulturnih i kreativnih industrija, posebice audiovizualnih sadržaja, digitalizaciju kulturnih sadržaja i usluga, a posebice digitalizaciju knjižnica, obnovu, razvoj i proširenje kapaciteta knjižnica i čitaonica, prilagodbu kulturnih sadržaja osobama s invaliditetom i dr. Aktivnosti na tom planu ostvarit će pozitivan učinak na promidžbu turističke ponude, kreiranje turističkih proizvoda i razvoj prepoznatljivog identiteta Županije u svjetskim razmjerima. Aktivnosti uključuju i digitalnu i zelenu tranziciju ustanova u kulturi (ulaganje u infrastrukturu i sadržaje, prilagodba zelenoj i digitalnoj tranziciji, edukacije, osposobljavanje i dr.).

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.8.26 Udio zaposlenih u kulturnim djelatnostima u ukupnom broju zaposlenih (zapošljavanje u kulturi)	%	4,5 (2021.)	6,0
OI.02.8.49 Broj posjetitelja ustanova u kulturi i kulturnih manifestacija na području županije	broj	111.706 (2019.)	130.000

Posebni cilj 4.

Razvoj kvalitetnog odgojno-obrazovnog sustava u skladu s potrebama društva i gospodarstva

Svrha

Kvalitetan i tržišno orijentiran odgojno-obrazovni sustav, moderne infrastrukture, ojačanih kapaciteta i raznolike ponude obrazovnih sadržaja za sve društvene skupine.

Posebni cilj doprinosi ostvarenju strateškog cilja 2. „Obrazovani i zaposleni ljudi“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 2. Uključivo, otporno i održivo društvo.

Opis i provedba

Sektor obrazovanja identificiran je kao jedan je od potencijalnih pokretača gospodarstva Županije, ali i njenog cjelokupnog razvoja. Iako postoji velik broj obrazovnih institucija i ustanova, moguć je i potreban daljnji razvoj obrazovnih i strukovnih programa temeljenih na inovativnim, pametnim i digitalnim rješenjima s ciljem izgradnje prepoznatljivog sustava obrazovanja. Posebni cilj 4. „Razvoj kvalitetnog odgojno-obrazovnog sustava u skladu s potrebama društva i gospodarstva“ ostvarit će se provedbom dviju mjera:

4.1. Ulaganje u odgojno-obrazovni sustav

4.2. Povećanje kvalitete obrazovanja s naglaskom na usklađivanje potreba gospodarstva i ponude rada

Mjerom 4.1. „Ulaganje u odgojno-obrazovni sustav“ proširit će se infrastruktura (izgradnja, rekonstrukcija i obnova) i oprema odgojno-obrazovnih ustanova i drugih pravnih osoba unutar sektora na području Županije te će se proširiti kadrovski kapaciteti istih. Mjera uključuje aktivnosti proširenja kapaciteta ustanova predškolskog odgoja, ulaganje u unaprjeđenje infrastrukture osnovnoškolskih objekata s ciljem organizacije cjelodnevnog nastave, pružanje podrške projektima zapošljavanja asistenata u nastavi za pomoć djeci s posebnim potrebama, pružanje podrške povećanju broja stručnih suradnika u odgoju i obrazovanju, sufinanciranje javnog prijevoza za učenike i studente te pružanje podrške tehnološkom opremanju i informatizaciji osnovnoškolskih ustanova i dr.

Mjera 4.2. „Povećanje kvalitete obrazovanja s naglaskom na usklađivanje potreba gospodarstva i ponude rada“ ima za cilj povećati kvalitetu obrazovanja i uskladiti obrazovanje s potrebama na tržištu rada kako bi se doprinijelo pozitivnim kretanjima na tržištu rada i ubrzanju diverzifikacije gospodarstva Županije. Aktivnosti obuhvaćene ovom mjerom uključuju promociju strukovnih sadržaja i programa koji su deficitarni u Šibensko-kninskoj županiji, unaprjeđenje infrastrukture i opremanje srednjih škola, uključujući opremanje STEM tehnologijama, pružanje podrške razvoju programa cjeloživotnog obrazovanja za potrebe lokalnog tržišta rada i jačanje digitalnih vještina, pružanje podrške modernizaciji visokoškolskih ustanova i drugih pravnih osoba unutar sektora, povećanje kvalitete i usklađenosti obrazovnih i strukovnih programa s potrebama gospodarstva te pružanje podrške profesionalnom informiranju i usmjeravanju učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola prema deficitarnim zanimanjima i dr. U izgradnji svojstvenih karakteristika obrazovnog sustava značajan doprinos dat će aktivnosti tehnološkog opremanja i informatizacije obrazovnih ustanova i drugih pravnih osoba, uključujući i unaprjeđenje sadržaja, čime će sektor obrazovanja zauzeti mjesto punopravnog sudionika digitalne tranzicije gospodarstva Županije. Realizacijom navedenih aktivnosti Šibensko-kninska županija ima potencijal isprofilirati se u regiju znanja i atraktivno edukacijsko čvorište prepoznatljivih karakteristika.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.2.60 Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja	broj	52 (2021.)	56

OI.02.2.33 Omjer učenika i studenata prema nastavnicima i akademskom osoblju prema razini obrazovanja ⁵	broj	4,7 (2021.)	4,5
OI.02.2.17 Postotak stanovništva školske dobi (15-25) upisanih u više obrazovanje od srednjeg obrazovanja	%	35,7 (2021.)	38,0

Posebni cilj 5.

Oснаženje kapaciteta i modernizacija javne uprave i civilnog sektora

Svrha

Ojačani i osposobljeni ljudski i infrastrukturni kapaciteti digitalizirane javne uprave, pripravne agilno odgovoriti na potrebe građana.

Posebni cilj doprinosi ostvarenju strateškog cilja 3. „Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. SC te Prioritetu 2. Uključivo, otporno i održivo društvo.

Opis i provedba

Suvremeno poimanje rada javne uprave zahtijeva primjenu digitalnih alata kako u internom, unutar institucionalnom djelovanju, tako i u eksternoj komunikaciji s korisnicima njezinih usluga. No, podizanje učinkovitosti javne uprave ne sastoji se samo u digitalizaciji operativnih procesa, već i u prepoznavanju potreba na terenu i rješavanje istih u stvarnom vremenu. Posebni cilj 5. „Oснаženje kapaciteta i modernizacija javne uprave i civilnog sektora“ ostvarit će se provedbom triju mjera:

5.1. Digitalizacija usluga i procesa javne uprave

5.2. Jačanje kapaciteta i ljudskih potencijala javne uprave

5.3. Razvoj i unaprjeđenje civilnog društva

Mjera 5.1. „Digitalizacija usluga i procesa javne uprave“ ima za cilj modernizirati poslovanje javne uprave i povećati dostupnost usluga građanima. Aktivnosti koje mjera uključuje su razvoj interaktivne online platforme za komunikaciju s građanima, pružanje podrške razvoju digitalnih alata u funkciji javne uprave te pružanje podrške opremanju suvremenom informatičkom opremom i dr. Mjera uključuje i razvoj online alata koji omogućuju efikasnije upravljanje javnom imovinom i infrastrukturom te alata koji omogućuju administrativno rasterećenje građana.

Mjerom 5.2. „Jačanje kapaciteta i ljudskih potencijala javne uprave“ unaprijedit će se znanja zaposlenika u javnoj upravi te će se ojačati poslovanje javne uprave. Mjera uključuje aktivnosti razvoja kapaciteta i podrške radu lokalnih razvojnih dionika, jačanje kapaciteta dionika javnog sektora za pripremu i provedbu EU projekata, jačanje suradnje javne uprave na međulokalnoj i županijskoj razini i dr.

Mjera 5.3. „Razvoj i unaprjeđenje civilnog društva“ odnosi se na aktivnosti jačanja komunikacije između građana, gospodarstvenika i javne uprave, pružanje podrške unaprjeđenju vještina u civilnom sektoru potrebnih za prijavu i provedbu EU projekata, pružanje podrške procesu digitalizacije u

⁵ Pokazatelj se odnosi na omjer učenika prema nastavnicima u srednjoškolskom obrazovanju

civilnom sektoru te na razvoj modela participativnog budžetiranja i uključivanja građana u donošenje odluka i dr. Također, mjera uključuje ulaganje u jačanje infrastrukturnih i organizacijskih kapaciteta civilnog društva te opremanje prostora udruga.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
Ol.02.7.35 Broj novih e-usluga za građane	broj	0 (2021.)	3
Ol.02.13.29 Broj aktivnih udruga na području županije	broj	1.385 (2021.)	1.400
Ol.02.7.37 Broj korisnika e-usluga za poduzetnike	broj	0 (2021.)	170

Posebni cilj 6.

Poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga

Svrha

Zdravstvene i socijalne usluge visokog standarda kvalitete, dostupne i prilagođene potrebama zajednice kroz modernizaciju i prilagodbu infrastrukture, jačanje stručnog kadra i promociju zdravog načina života.

Unaprjeđenje kvalitete zdravstvenih i socijalnih usluga doprinosi ostvarenju strateškog cilja 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 2. Uključivo, otporno i održivo društvo.

Opis i provedba

Provedenom analizom utvrđena je prostorna polarizacija zdravstvenih i socijalnih usluga koju obilježava njihova koncentracija u priobalnom pojasu te nezadovoljavajuća zastupljenost u zaobalju i na otocima. Ipak, usprkos većoj zastupljenosti ustanova i usluga zdravstvene zaštite i socijalne skrbi u priobalju, uočena je i značajna potreba za obnovom postojeće infrastrukture. Osim institucionalnih, prisutna je potreba za razvojem izvaninstitucionalnih oblika socijalne skrbi za djecu i mlade, starije i nemoćne osobe, žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja te psihički bolesne odrasle osobe. Posebni cilj 6. „Poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga“ ostvarit će se provedbom pet mjera:

6.1. Razvoj i modernizacija zdravstvene infrastrukture

6.2. Unaprjeđenje dostupnosti i kvalitete zdravstvenih usluga sukladno standardima kvalitete i potrebama zajednice

6.3. Razvoj programa promocije zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti te programa prevencije u sustavu socijalne skrbi

6.4. Razvoj i modernizacija infrastrukture socijalne skrbi

6.5. Unaprjeđenje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga u skladu sa standardima kvalitete i potrebama zajednice

Mjera 6.1. „Razvoj i modernizacija zdravstvene infrastrukture“ odnosi se na razvoj i modernizaciju zdravstvene infrastrukture, a uključuje aktivnosti pružanja podrške rekonstrukciji i adaptaciji postojećeg bolničkog prostora do izgradnje novog prostora Opće bolnice, podršku aktivnostima

izgradnje i/ili obnove prostora za potrebe Zavoda za hitnu medicinu i ulaganje u infrastrukturnu obnovu i opremanje domova zdravlja i dr.

Mjera 6.2. „Unaprjeđenje dostupnosti i kvalitete zdravstvenih usluga sukladno standardima kvalitete i potrebama zajednice“ odnosi se na unaprjeđenje dostupnosti i povećanje kvalitete zdravstvenih usluga. Aktivnosti koje uključuje su unaprjeđenje zdravstvene zaštite i razvoj telemedicine, organizaciju mobilnih ambulanti i ljekarni u zaobalju i na otocima te jačanje kapaciteta stručnog osoblja u sustavu zdravstvene skrbi i dr.

Mjera 6.3. „Razvoj programa promocije zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti te programa prevencije u sustavu socijalne skrbi“ se odnosi na promociju zdravlja te na prevenciju i rano otkrivanje bolesti. Uključene su aktivnosti pružanja podrške aktivnostima promocije zdravog i aktivnog načina života i pravilne primjene prve pomoći, poticanje mjera suzbijanja svih oblika ovisnosti te organizaciju godišnjih besplatnih sistematskih pregleda za ranjive skupine u svrhu prevencije i ranog otkrivanja bolesti te aktivnosti vezane uz promociju mentalnog zdravlja i dr.

Mjera 6.4. „Razvoj i modernizacija infrastrukture socijalne skrbi“ ima za cilj razvoj i modernizaciju socijalne skrbi, a uključuje aktivnosti pružanja podrške modernizaciji i razvoju ustanova i udruga socijalne skrbi te proširenje kapaciteta domova za starije i nemoćne kao i centara za prihvata i smještaj žena i djece žrtava obiteljskog nasilja i dr.

Mjera 6.5 „Unaprjeđenje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga u skladu sa standardima kvalitete i potrebama zajednice“ odnosi se na unaprjeđenje dostupnosti i kvalitete socijalnih usluga. Uključuje aktivnosti jačanja kapaciteta stručnog osoblja u sustavu socijalne skrbi, razvoj izvaninstitucionalnih oblika socijalne skrbi za djecu i mlade, starije i nemoćne osobe, žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja te psihički bolesne odrasle osobe (dnevni ili poludnevni boravci, organizirano stanovanje, skrb u kući, podrška razvoju i financiranju programa izvaninstitucionalne skrbi i dr.), razvoj programa mjera za osobe s invaliditetom, uključujući prilagodbu infrastrukture, modele zapošljavanja i projekte inkluzije i socijalne integracije osoba s invaliditetom te pružanje podrške projektima jačanja socijalne inkluzije i razvoja socijalnog poduzetništva i mentorstva i dr.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.5.04 Gustoća liječnika (na 10 000 stanovnika)	broj	19,6 (2021.)	19,8
OI.02.3.70 Broj domova za starije osobe	broj	4 (2021.)	6
OI.02.05.51 Rashodi za zdravstvo JLP(R)S, po stanovniku	HRK	194,70 (2022.)	200,00

Posebni cilj 7.

Promicanje zdravog i aktivnog života kroz sport i rekreaciju

Svrha

Poboljšanje dostupnosti sportske infrastrukture i infrastrukture značajne za rekreaciju te promicanje pozitivnog odnosa prema zdravom stilu života.

Promocijom sportskih sadržaja te ulaganjima u povezanu infrastrukturu dat će se doprinos u ostvarenju strateškog cilja 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 2. Uključivo, otporno i održivo društvo.

Opis i provedba

Stanje sportsko-rekreacijske infrastrukture u Šibensko-kninskoj županiji nije na zadovoljavajućoj razini i traži dodatna ulaganja u izgradnju i održavanje za potrebe organiziranog bavljenja sportom i vođenja aktivnog i zdravog stila života. Aktivno provođenje odmora sve je popularnije među turistima i lokalnim stanovništvom, a potražnja za sportskim aktivnostima i uslugama znatno je povećana tijekom ljetnih mjeseci uslijed povećane turističke aktivnosti. Posebni cilj 7. „Promicanje zdravog i aktivnog života kroz sport i rekreaciju“ ostvarit će se provedbom dviju mjera:

7.1. Poticanje razvoja sportsko-rekreacijske infrastrukture na otvorenom, s integriranim mjerama zelene infrastrukture

7.2. Poticanje razvoja sportsko-rekreacijskih objekata, sportskih dvorana i multifunkcionalnih dvorana za natjecateljski i rekreativni sport, te sport u funkciji obrazovanja

Mjera 7.1. „Poticanje razvoja sportsko-rekreacijske infrastrukture na otvorenom, s integriranim mjerama zelene infrastrukture“ odnosi se na poticanje razvoja sportsko-rekreacijske infrastrukture na otvorenom s implementacijom zelenih rješenja. Mjera uključuje aktivnosti razvoja i obnove biciklističke infrastrukture, razvoja novih i obnove postojećih sportskih terena, ulaganje u sportsko-rekreacijske centre za potrebe razvoja turizma, ulaganje u pojedinačne elemente sportsko-rekreacijske infrastrukture, aktivnosti podrške razvoju i prilagodbi sportsko-rekreacijske infrastrukture i sadržaja za potrebe osoba s invaliditetom, obnovu i modernizaciju plaža i plažne infrastrukture te pružanje podrške aktivnostima promocije sportsko-rekreacijskog turizma i dr.

Mjera 7.2. „Poticanje razvoja sportsko-rekreacijskih objekata, sportskih dvorana i multifunkcionalnih dvorana za natjecateljski i rekreativni sport, te sport u funkciji obrazovanja“ se odnosi na ulaganje u sportsko-rekreacijske objekte, sportske dvorane i multifunkcionalne dvorane za natjecateljski i rekreativni sport, te sport u funkciji obrazovanja, a može uključiti aktivnosti izgradnje, rekonstrukcije, obnove i opremanje školskih sportskih dvorana i multifunkcionalnih dvorana za natjecateljski i rekreativni sport i dr. Tijekom obnove vodit će se računa o zahtjevima za unaprjeđenje energetske učinkovitosti i opremanjem.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.05.50 Površina izgrađenih građevinskih područja sportsko-rekreativne namjere ⁶	ha	0 (2021.)	5
OI.02.13.38 Udio udruga koje promiču sport i zdrav način života u ukupnom broju aktivnih udruga u županiji	%	16,7 (2021.)	23,0

⁶ Pokazatelj se odnosi na novoizgrađene površine, stoga je početna vrijednost 0 ha.

Posebni cilj 8.**Povećanje kvalitete života s naglaskom na obitelj i mlade***Svrha*

Stimulativno demografsko ozračje te dostupna, rasprostranjena i razvijena društvena infrastruktura u funkciji zadovoljenja svakodnevnih životnih potreba obitelji i mladih.

Posebni cilj doprinosi ostvarenju strateškog cilja 6. „Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 2. Uključivo, otporno i održivo društvo.

Opis i provedba

Analizom stanja utvrđene su visoke stope starenja stanovništva i negativni demografski trendovi, što je osobito izraženo u zaobalnim gradovima i općinama i otočnim naseljima. Posebnim ciljem povećanja kvalitete života osmišljene su mjere i aktivnosti primarno usmjerene kreiranju poticajnog društvenog okruženja za obitelji i mlade, s naglaskom na zaobalje i otoke koji bilježe negativne demografske trendove. Osnovna misao vodilja sastoji se u pružanju društvenog sadržaja djeci, učenicima, studentima, mladim obiteljima i osobama s invaliditetom, kao i svim stanovnicima, kako bi se zadovoljili životni, financijski, poslovni i rekreativni interesi ciljanih skupina u potrazi za većom kvalitetom života. Posebni cilj 8. „Povećanje kvalitete života s naglaskom na obitelj i mlade“ ostvarit će provedbom dviju mjera:

*8.1. Stvaranje demografski poticajnog okruženja usmjerenog obiteljima**8.2. Unaprjeđenje dostupnosti javnih sadržaja i površina za mlade i obitelji*

Mjera 8.1. „Stvaranje demografski poticajnog okruženja usmjerenog obiteljima“ ima za cilj stvoriti demografski poticajno okruženje za obitelji. Uključuje aktivnosti razvoja programa olakšica i povlastica za obitelji s novorođenom djecom i za obitelji s većim brojem djece, razvoj programa poticanja realizacije prvog stambenog objekta, s naglaskom za mlade obitelji i stipendiranje učenika i studenata, s naglaskom na deficitarna zanimanja i dr.

Mjerom 8.2. „Unaprjeđenje dostupnosti javnih sadržaja i površina za mlade i obitelji“ želi se unaprijediti dostupnost javnih sadržaja i površina za mlade i obitelji, a aktivnosti uključuju poticanje razvoja infrastrukture i sadržaja namijenjenih djeci, uključujući razvoj dječjih igrališta, pružanje podrške udrugama koje okupljaju mlade, razvoj nove i obnovu postojeće društvene infrastrukture, provedbu programa razvoja društvene infrastrukture na potrebitim mikrolokacijama i dr.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.13.21 Broj kućanstava i stambenih jedinica	broj	102.835 (2021.)	105.000
OI.02.2.60 Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja	broj	52 (2020.)	56
OI.02.13.25 Broj završenih stanova ⁷	broj	247 (2020.)	374

⁷ Pokazatelj se odnosi na kumulativan zbroj POS.

Posebni cilj 9.

Jačanje otpornosti i sigurnosti Šibensko-kninske županije

Svrha

Stabilan, otporan i moderan sustav civilne zaštite te ublažavanje rizika prirodnih i antropogenih rizika.

Posebni cilj doprinosi ostvarenju strateškog cilja 7. „Sigurnost za stabilan razvoj“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 2. Uključivo, otporno i održivo društvo.

Opis i provedba

Intenzitet javljanja prirodnih katastrofa i nesreća uzrokovanih djelovanjem čovjeka kontinuirano raste. Na tim temeljima potrebno je razvoj usmjeriti prema jačanju otpornosti i sigurnosti kroz unaprjeđenje sustava civilne zaštite i ulaganja u povećanu sigurnost javnih površina. Povećanje djelotvornosti sustava zaštite u kriznim situacijama nije moguće bez ojačane ljudske i infrastrukturne osnove te je nužno tehnološko opremanje potrebne infrastrukture i jačanje ljudskih kapaciteta i vještina. Od prirodnih i antropogenih rizika na području Šibensko-kninske županije najviše se ističe velik broj šumskih požara tijekom ljetnih mjeseci. Kako bi se broj požara i vrijeme intervencije smanjili na najmanju moguću mjeru, nužne su preventivne aktivnosti zaštite od šumskih požara (revitalizacija šumskih i požarnih puteva) te modernizacija vatrogasnih, HGSS i povezanih postrojbi. Obzirom da je pojačana seizmička aktivnost zabilježena na području Šibensko-kninske županije tijekom 2021. godine, nepredvidiv karakter potresa zahtijeva sposobnost učinkovitog odgovora koji će u slučaju nepogode ubrzati sposobnost reakcije i oporavka. Posebni cilj 9. „Jačanje otpornosti i sigurnosti Šibensko-kninske županije“ ostvarit će se provedbom dviju mjera:

9.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite

9.2. Ulaganje u povećanu sigurnost javnih i prirodnih površina

Mjera 9.1. „Unaprjeđenje sustava civilne zaštite“ odnosi se na unaprjeđenje sustava civilne zaštite, a uključuje aktivnosti razvoja infrastrukture, opreme i novih tehnologija u funkciji civilne zaštite, ulaganje u jačanje ljudskih kapaciteta i vještina te povećanje djelotvornosti sustava civilne zaštite, kao i modernizaciju vatrogasnih postrojbi i DVD-a te jačanje kapaciteta HGSS-a i dr.

Putem mjere 9.2. „Ulaganje u povećanu sigurnost javnih i prirodnih površina“ ulagat će se u povećanje sigurnosti javnih površina kroz aktivnosti ulaganja u sigurnost javnim površina u urbanim prostorima, ali i sigurnost prirodnih površina poput aktivnosti provedbe mjera prevencije i zaštite od šumskih požara, revitalizacije šumskih i požarnih putova, razvoj infrastrukture za ublažavanje prirodnih i antropogenih rizika, seizmičko ojačavanje građevina i jačanje otpornosti na prirodne i antropogene rizike i dr.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.16.57 Broj požara na 10 000 stanovnika	broj	86,2 (2020.)	75,0
OI.02.11.43 Broj prometnih nesreća	broj	877 (2021.)	860

Posebni cilj 10.

Digitalna transformacija društva i gospodarstva

Svrha

Povećanje pokrivenosti područja Županije širokopojasnom infrastrukturom, s naglaskom na zaobalje i otoke, te povećan broj digitalnih sadržaja i usluga kroz ulaganje u razvoj vještina i digitalnih kompetencija potrebnih za nova radna mjesta u digitalnom društvu.

Posebni cilj doprinosi ostvarenju strateškog cilja 11. „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 2. Uključivo, otporno i održivo društvo.

Opis i provedba

Telekomunikacijska infrastruktura nedovoljno je raširena na području cijele Županije. Mjera razvoja širokopojasnog pristupa internetu strateški je važna za uključiv razvoj digitalnog društva i razvoj različitih vrsta gospodarskih djelatnosti na području Županije, poglavito u zaobalju i na otocima gdje ono može postati novi pokretač ekonomske revitalizacije. Posebni cilj 10. „Unaprjeđenje digitalizacije društva i gospodarstva“ ostvarit će se provedbom dviju mjera:

10.1. Razvoj širokopojasne infrastrukture

10.2. Razvoj digitalnih kompetencija i digitalnih radnih mjesta

Mjera 10.1. „Razvoj širokopojasne infrastrukture“ utvrđena je u cilju postizanja što veće pokrivenosti širokopojasnom mrežom. To može uključivati aktivnosti podrške razvoju širokopojasne infrastrukture, ali i podrške aktivnostima razvoja javnih WiFi HotSpot-ova. Ponajveći izazov digitalne transformacije predstavlja nedostatak digitalnih vještina i kompetencija na tržištu rada.

Mjerom 10.2. „Razvoj digitalnih kompetencija i digitalnih radnih mjesta“ želi se prilagoditi gospodarstvo Županije potrebama digitalnog društva i tržišta. Pritom će se osigurati aktivnosti edukacije građana u kontekstu digitalnih vještina i kompetencija te će se razvijati vaučeri za polaznike programa cjeloživotnog obrazovanja, uz podršku razvoju infrastrukture u svim sektorima. U tom kontekstu moguća je provedba aktivnosti razvoja infrastrukture te sadržaja i usluga za digitalne nomade, s naglaskom na zaobalje i otoke, što može dodatno potaknuti gospodarski razvoj na mikro- i makro-razini. Razvoj telekomunikacijske infrastrukture i usluga posjeduje potencijal prilagoditi tradicionalne industrije i zanimanja potrebama digitalnog okruženja i poticati sadržaje i programe koji promiču digitalne vještine i kompetencije za digitalna radna mjesta. Provedbom mjere usmjerene na potonje moguće je privući i zadržati visoko obrazovane mlade stručnjake i talente koji će na jedinstven način sudjelovati u promociji Županije te polučiti učinak pokretanja razvoja ostalih sektora.

Posebni cilj 11.

Razvoj održivog sustava zaštite okoliša, očuvanja prirodne baštine i upravljanja prirodnim resursima

Svrha

Očuvanje i valoriziranje prirodnih vrednota te razvoj zelenog, održivog i otpornog urbanog prostora Šibensko-kninske županije temeljenog na razvoju zelene infrastrukture i kružnom gospodarenju prostorom i zgradama.

Posebni cilj doprinosi ostvarenju strateškog cilja 8. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 3. Zelena i funkcionalna Županija.

Opis i provedba

Održivo gospodarenje prirodnim resursima temelj je održivog razvoja. Visoka razina fluktuacije brojnih aktera u dodiru s prirodnim vrijednostima potencijalno može ugroziti i narušiti stanje prirode i okoliša ukoliko se upravlja na neodrživ način. Na tim postavkama, u okviru ovog posebnog cilja predviđene su mjere zaštite i očuvanja prirodnih i okolišnih resursa. Posebni cilj 11. „Razvoj održivog sustava zaštite okoliša, očuvanja prirodne baštine i upravljanja prirodnim resursima“ ostvarit će se provedbom pet mjera:

11.1. Unaprjeđenje zaštite od onečišćenja i degradacije tla, mora i zraka te doprinos zaštiti okoliša

11.2. Poticanje održivog upravljanja i valorizacije prirodne baštine

11.3. Podrška mjerama zelene urbanizacije i zelene tranzicije integriranjem zelene infrastrukture

11.4. Revitalizacija zapuštenih i nedovoljno korištenih prostora

11.5. Povećanje otpornosti na posljedice klimatskih promjena te na prirodne i antropogene rizike

Mjera 11.1. „Unaprjeđenje zaštite od onečišćenja i degradacije tla, mora i zraka te doprinos zaštiti okoliša“ obuhvaća održivo gospodarenje prirodnim resursima, a uključuje aktivnosti poput unaprjeđenja zaštite od onečišćenja i degradacije tla, mora i zraka, jačanja kapaciteta za upravljanje prirodnim vrijednostima, pružanje podrške projektima udruga iz područja zaštite okoliša te provedbu aktivnosti čišćenja okoliša uz promotivne aktivnosti o potrebi zaštite okoliša i dr.

Mjera 11.2. „Poticanje održivog upravljanja i valorizacije prirodne baštine“ namijenjena je održivom upravljanju prirodnom baštinom. Ona uključuje aktivnosti podrške održivoj valorizaciji prirodne baštine kao i aktivnosti podrške očuvanju i valorizaciji prirodne bioraznolikosti prostora i prirodnog krajobraza i dr.

Mjera 11.3. „Podrška mjerama zelene urbanizacije i zelene tranzicije integriranjem zelene infrastrukture“ pokriva područje zelene i kružne urbanizacije kroz aktivnosti obnove postojeće i razvoj nove zelene infrastrukture, zelenih koridora i parkova uz primjenu rješenja temeljenih na prirodu (eng. *Nature-based solutions – NBS*), izrade katastra zelenila i javnih zelenih površina, revitalizacije javnih i zaštitnih zelenih površina te kroz podršku aktivnostima integrirane zelene i kružne urbane obnove naselja i dr. S obzirom na nedostatke u sustavnom pristupu katalogizaciji javnih zelenih površina i infrastrukture, provest će se aktivnost izrade zelenog katastra kako bi se utvrdila podloga za budući razvoj i valorizaciju javnih zelenih površina, zelene infrastrukture i NBS elemenata.

Mjera 11.4. „Revitalizacija zapuštenih i nedovoljno korištenih prostora“ uključuje održivo i kružno gospodarenje prostorom, a što uključuje aktivnosti izrade baze (registra) brownfield područja te zapuštenih i napuštenih prostora, podršku aktivnostima obnove i valorizacije brownfielda, zapuštenih i napuštenih prostora kao i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Brownfield područja važan su razvojni resurs Šibensko-kninske županije, no prati ih nesređeno imovinsko-pravno stanje i dugotrajni procesi prenamjene. Izradom baze (registra) brownfield područja te zapuštenih i napuštenih prostora i aktivnostima obnove revitalizirat će se navedeni prostori i staviti u funkciju zajednice.

Aktivnosti kružnog gospodarenja prostorom primijenit će se i na zgrade kroz procese energetske obnove, uvođenja obnovljivih izvora energije te energetske štedljive gradnje.

Mjera 11.5. „Povećanje otpornosti na posljedice klimatskih promjena te na prirodne i antropogene rizike“ podrazumijeva povećanje otpornosti na posljedice klimatskih promjena na klimatske promjene i sustav zaštite od antropogenih i prirodnih rizika. To uključuje aktivnosti podrške povećanju otpornosti na posljedice klimatskih promjena, uključujući rizik od plavljenja na obalnom području, razvoj lukobrana, poticanje dekarbonizacije gospodarstva te aktivnosti promocije i edukacije o klimatskim promjenama i dr. U okviru ovog posebnog cilja utvrđene su aktivnosti povećanja otpornosti na posljedice klimatskih promjena koje se prvenstveno sastoje u dosljednoj implementaciji zelenih načela, poticanju niskougljičnih obrazaca proizvodnje i rada te aktivnom podizanju javne svijesti kroz aktivnosti promocije i edukacije.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.6.11 Kupališta s izvrsnom kvalitetom vode prema mjestu	%	97 (2021.)	99
OI.02.6.62 Rashodi za zaštitu okoliša na području županije, po stanovniku	HRK	401,67 (2021.)	450,00

Posebni cilj 12.

Zelena i energetska tranzicija

Svrha

Energetski neovisno, održivo i konkurentno gospodarstvo temeljeno na obnovljivim izvorima energije te kružnom gospodarenju otpadom i resursima.

Provedbom predviđenih ciljeva, mjera i aktivnosti zelene i energetske tranzicije pridonijet će se provedbi strateškog cilja 8. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 3. Zelena i funkcionalna Županija.

Opis i provedba

Kako bi se ostvarile sve prednosti obnovljivih izvora energije, od ključne je važnosti protkati svo životno tkivo (javni prostor, promet, zgrade i kućanstva, gospodarstvo) idejom energetske i zelene tranzicije. Posebni cilj 12. „Zelena i energetska tranzicija“ ostvarit će se provedbom triju mjera:

12.1. Razvoj infrastrukture i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u privatnom i javnom sektoru

12.2. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i poticanje prijelaza na kružno gospodarstvo

12.3. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti vodoopskrbne infrastrukture te sustava odvodnje i obrade otpadnih voda, kao i ostalih oblika komunalne infrastrukture

Mjera 12.1. „Razvoj infrastrukture i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u privatnom i javnom sektoru“ ima za cilj energetske učinkovite i neovisne privatni i javni sektor. U tu svrhu provodit će se aktivnosti uvođenja energetski učinkovitih rješenja u privatni i javni sektor, podrške obnovljivim izvorima energije radi osiguranja energetske neovisnosti, razvoja mreže punionica i poticaja za nabavu

električnih vozila, poticanja energetske obnove stambenih zgrada i zgrada javnih institucija, aktivnosti poticanja niskouglijasnog razvoja gospodarstva i poticanja primjene rješenja zasnovanih na prirodi u okvirima urbane obnove i revitalizacije i dr. Nadalje, aktivnosti kružne i zelene obnove imaju za cilj unaprijediti postojeći dotrajali stambeni fond i zgrade javnog sektora. Zgrade su jedan od najvećih izvora emisija stakleničkih plinova, uz promet i industriju. Kombinacijom energetske obnove zgrada i kružne upotrebe građevnih resursa zajedno s integriranim mjerama zelene urbane obnove i revitalizacije ostvarit će se niže razine ugljikovih spojeva u urbanom okolišu. Uvođenjem energetske učinkovitih rješenja u sektor zgradarstva povećat će se udio obnovljivih izvora energije i podići energetska konkurentnost Šibensko-kninske županije.

Kružno gospodarenje otpadom pokriveno je mjerom 12.2. „Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i poticanje prijelaza na kružno gospodarstvo“, a uključuje aktivnosti korištenja modela kružnog gospodarenja resursima, podrške projektima razvoja reciklažnih dvorišta i uspostave centra za ponovnu uporabu, unaprjeđenje sustava zbrinjavanja otpada, prevencija onečišćenja, monitoring i sanacija ilegalnih odlagališta otpada i prostora pod rizikom od onečišćenja, promocije i edukacije lokalnog stanovništva o važnosti održivog gospodarenja otpadom i nužnosti recikliranja, kao i aktivnosti poticanja kućnog kompostiranja, uključujući nabavu i distribuciju kućnih kompostera te edukaciju putem radionica i audiovizualnih promotivnih materijala i dr.

Mjera 12.3. „Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti vodoopskrbne infrastrukture te sustava odvodnje i obrade otpadnih voda, kao i ostalih oblika komunalne infrastrukture“ usredotočena je na sustav vodoopskrbe, odvodnje i obrade otpadnih voda. S tim u vezi uključuje provođenje aktivnosti razvoja i obnove vodoopskrbnog sustava i sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda i dr.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.6.18 Stupanj recikliranja komunalnog otpada	%	12,1 (2020.)	25,0
OI.02.6.65 Ostvareni gubici u vodovodnoj mreži	%	50-80 (2020.)	40-50
OI.02.6.37 Potrošnja primarne energije	TJ	5.919,30 (2021.)	5.800,91

Posebni cilj 13.

Razvoj održive mobilnosti

Svrha

Transformacija prometne infrastrukture u inovativan, siguran i ekološki prihvatljiv prometni sustav prilagođen potrebama stanovnika Županije.

Osnaživanje geoprometnog potencijala Županije doprinosi strateškom cilju 10. „Održiva mobilnost“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 3. Zelena i funkcionalna Županija.

Opis i provedba

Povoljne geoprometne predispozicije Šibensko-kninske županije imaju potencijal osigurati adekvatnu unutarnju i vanjsku mobilnost građana i turista. Kako bi se organizirao kvalitetan prometno-infrastrukturni sustav koji će biti podloga svim razvojnim procesima unutar Županije, u sklopu ovog

posebnog cilja provest će se mjere modernizacije i unaprjeđenja prometne funkcionalnosti. Posebni cilj 13. „Razvoj održive mobilnosti“ ostvarit će se provedbom četiri mjere:

13.1. Unaprjeđenje cestovnog prometa

13.2. Unaprjeđenje pomorskog prometa

13.3. Unaprjeđenje pješačkog i biciklističkog prijevoza

13.4. Modernizacija i povećanje dostupnosti javnog prijevoza

Mjera 13.1. „Unaprjeđenje cestovnog prometa“ obuhvaća područje cestovnog prometa i uključuje aktivnosti izgradnje, obnove i modernizacije cestovne infrastrukture, uz integraciju mjera povećanja sigurnosti, podršku razvoju ITS sustava, podršku aktivnostima obnove prometne signalizacije, poticanja razvoja podzemnih garaža na prihvatljivim lokacijama te podršku projektima s doprinosom energetskej i zelenoj tranziciji prometnog sustava.

Mjera 13.2. „Unaprjeđenje pomorskog prometa“ usmjerena je na unaprjeđenje pomorske mobilnosti. U sklopu toga provodit će se aktivnosti unaprjeđenja pomorskog prometa kroz poticanje transformacije morskih luka u zelene luke, obnova i modernizacija manjih pristaništa i komunalnih vezova, podrška projektima razvoja individualnog pomorskog prometa na otocima i priobalju, posebice u kontekstu razvoja park&boat infrastrukture i aktivnosti poticanja projekata s doprinosom razvoju dužobalne mobilnosti, podrška projektima razvoja nautičke infrastrukture i prilagodbe ostvarenju „zelenih“ ciljeva i dr. Integracijom zelenih mjera, poput zelenih morskih luka, ostvarit će se doprinos ciljevima očuvanja okoliša.

Razvoj i uređenost pješačkog i biciklističkog prijevoza utvrđeni su mjerom 13.3. „Unaprjeđenje pješačkog i biciklističkog prijevoza“, za potrebe koje će se provesti aktivnosti unaprjeđenja sigurnosti u biciklističkom i pješačkom prometu kroz izgradnju infrastrukture na područjima velike gustoće prometa, podrška projektima razvoja pješačke infrastrukture, podrška razvoju biciklističkog prometa, uključujući razvoj *park&ride* infrastrukture te podrška *slow mobility* projektima. Također, dodatno prometno rasterećenje i uredno odvijanje prometa ostvarit će se provedbom aktivnosti razvoja podzemnih garaža i uvođenja *park&ride* infrastrukture. Opremanje infrastrukture pješačkog i biciklističkog prometa rezultirat će povećanjem prometne sigurnosti te rasterećenjem postojećeg cestovnog prometa u naseljima.

Mjera 13.4. „Modernizacija i povećanje dostupnosti javnog prijevoza“ namijenjena je ostvarenju dostupnog i modernog javnog prijevoza. Kako bi se to moglo ostvariti poticat će se, između ostalog, aktivnosti unaprjeđenja organizacije i dostupnosti javnog prijevoza, uključujući modernizaciju infrastrukture, podrška nabavki električnih vozila u funkciji javnog prijevoza, aktivnosti povećanja dostupnosti javnog prijevoza osobama s invaliditetom, modernizacije sustava naplate javnog prijevoza i informiranja putnika, kao i izgradnje interventnih helidroma. Izgradnjom interventnih helidroma na otocima i kopnu, obnovom pristaništa te sanacijom postojećih i izgradnjom novih komunalnih vezova ojačat će prometne veze otoka i priobalja i učiniti taj prometni pravac frekventnijim na razini dnevnih migracija. Održivom mobilnosti smanjit će se razina prometnih emisija modernizacijom javnog gradskog prijevoza. Sustav javnog gradskog prijevoza prepoznat je kao ekološki prihvatljivija alternativa sudjelovanja u prometu, a od iznimne je važnosti učiniti ga efikasnim i dostupnim svim skupinama kroz aktivnosti prilagodbe pristupne infrastrukture. Aktivnostima modernih, automatiziranih sustava naplate javnog prijevoza i primjene pametnog upravljanja prometom dodatno će se učiniti promet učinkovitijim i čistijim.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
Ol.02.11.24 Ukranci i iskranci putnici u svim lukama prema smjeru putovanja	broj	105.172 (2020.)	200.000
Ol.02.11.44 Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon	broj	39 (2021.)	45

Posebni cilj 14.

Poticanje ravnomjernog razvoja otoka, potpomognutih i brdsko-planinskih područja

Svrha

Uvažavanje specifičnih razvojnih poteškoća i ograničenja otoka, potpomognutih i brdsko-planinskih područja, uz svladavanje istih kroz održivi i trajni gospodarski rast, demografski oporavak te energetske i turističke procvat područja.

Posebni cilj doprinosi ostvarenju strateškog cilja 12. „Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 4. Ravnomjeran regionalni razvoj.

Opis i provedba

Područje Šibensko-kninske županije čine tri geografske cjeline: priobalje, zaobalje i otoci. I dok je priobalje gospodarski razvijeno i naseljeno, preostale dvije cjeline karakterizira pad ili nepostojanje poduzetničke aktivnosti, nepovoljna demografska slika i neiskorišteni turistički potencijali. U okviru posebnog cilja poticanja ravnomjernog razvoja definirane su dvije mjere, jedna je usmjerena na otoke, a druga na razvoj potpomognutih i brdsko-planinskih područja. Provedba posebnog cilja 14. „Poticanje ravnomjernog razvoja otoka, potpomognutih i brdsko-planinskih područja“ ostvarit će se provedbom dviju mjera:

14.1. Poticanje revitalizacije gospodarstva i društva na otocima i razvoj pametnih otoka

14.2. Poticanje revitalizacije gospodarstva i društva potpomognutih i brdsko-planinskih područja

Mjerom 14.1. „Poticanje revitalizacije gospodarstva i društva na otocima i razvoj pametnih otoka“ cilj je promaknuti otoke kao nositelje energetske tranzicije razvojem održivih i pametnih rješenja za poslovanje i život na otocima. Stvaranje samoodrživosti otoka uključuje aktivnosti razvoja i brendiranja otočnih proizvoda, revitalizaciju i modernizaciju primarnih djelatnosti na otocima, modernizaciju ribarske infrastrukture otoka, organizaciju mobilnih ambulanti i ljekarni, promociju odgovornog ponašanja u cilju sprječavanja onečišćenja mora i otoka, integriranu obnovu utvrda i tvrđava na otocima, poticanje kulturnih sadržaja kroz ulaganja u kulturnu infrastrukturu, kulturne sadržaje i njihovu promidžbu i vidljivost, izgradnju interventnih helidroma na otocima, podršku OIE na otocima u smjeru pametnih i energetske neovisnih otoka („energy/resource independence“ aspekt), razvoj selektivnih oblika turizma i turističkih proizvoda prema turističkim potencijalima otoka te podršku revitalizaciji gospodarstva i društva otoka uz poticanje razvoja pametnih otoka i dr. Obzirom da se solarna energija koristi samo povremeno, nastojat će se aktualizirati potražnja za ovim oblikom energije kroz aktivnost razvoja mreže manjih desalinizatora na otocima, čime će se dodatno osnažiti energetske položaj otoka. Sve aktivnosti predviđene za otoke na prikladan će se način provesti i u

području zaobalja, prema gospodarsko-društvenim i kulturno-turističkim potencijalima potpomognutih i brdsko-planinskih područja.

U pogledu područja u zaobalju, potpomognuta i brdsko-planinska područja, mjera 14.2. „Poticanje revitalizacije gospodarstva i društva potpomognutih i brdsko-planinskih područja“ uključuje aktivnosti revitalizacije primarnih djelatnosti, organizacije mobilnih ambulanti i ljekarni, poticanja kulturnih sadržaja, razvoja selektivnih oblika turizma i turističkih proizvoda prema turističkim potencijalima potpomognutih i brdsko-planinskih područja i dr. Provedene aktivnosti trebale bi biti podrška u procesima demografske revitalizacije zaobalnih prostora, održivog razvoja, gospodarske aktivacije turističkog sektora, revitalizacije primarnih djelatnosti i, općenito, stvaranja boljih uvjeta za život i poslovanje.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.13.36 Broj JLS koje imaju indeks razvijenosti ispod 100	broj	15 (2021.)	13
OI.02.13.22 Udio stanovništva koje živi na otocima u ukupnom broju stanovnika županije	%	4,1 (2021)	4,3

Posebni cilj 15.

Razvoj pametnih i održivih gradova i sela u kontekstu jačanja pozicije regionalnog gospodarstva

Svrha

Uspostava pametnih, učinkovitih, održivih i inovativnih ekosustava gradova i sela definiranih strateškim lancima vrijednosti.

Posebni cilj doprinosi ostvarenju strateškog cilja 13. „Jačanje regionalne konkurentnosti“ Nacionalne razvojne strategije do 2030. te Prioritetu 4. Ravnomjeran regionalni razvoj.

Opis i provedba

Gradovi su glavni izvor gospodarske dinamike Šibensko-kninske županije, dok su sela i otoci glavni izvor poticanja društveno-gospodarskog razvoja područja specifičnih razvojnih potreba. Razvojem pametnih i održivih gradova i sela kreirat će se platforma za suradnju poslovnog, znanstvenog i javnog sektora u pružanju odgovora na ključne društvene izazove u gradovima. Posebni cilj 15. „Razvoj pametnih i održivih gradova i sela u kontekstu jačanja pozicije regionalnog gospodarstva“ ostvarit će se provedbom mjere:

15.1. Poticanje održivog razvoja urbanih područja te razvoj pametnih gradova i sela

Mjera 15.1. „Poticanje održivog razvoja urbanih područja te razvoj pametnih gradova i sela“ koja ima za cilj implementaciju koncepta pametnih gradova i sela putem aktivnosti pružanja podrške revitalizaciji gospodarstva i društva urbanih i ruralnih prostora uz poticanje razvoja pametnih gradova i pametnih sela, podrške aktivnostima održivog razvoja urbanog područja, kao i podrške jačanju pozicije regionalnog gospodarstva u nacionalnim i europskim lancima vrijednosti. Integriranim ulaganjima u unaprjeđenje prigradskog i gradskog prometa, kružno gospodarenje urbanim prostorom

i zgradama te održivo upravljanje i valorizaciju povijesno-kulturne baštine omogućit će se primjena pametnih i inovativnih rješenja i ojačati unutarnji potencijali rasta Županije. Potonje će se dodatno osnažiti razvojem zelenih površina, regeneracijom brownfield lokacija i sveopćim unaprjeđenjem urbane infrastrukture. Provedbom koncepta pametnih gradova moguće je umanjiti razlike između gradskog i šireg gradskog područja i povećati kvaliteta života na cjelokupnom gravitacijskom području. Prostor Šibensko-kninske županije obilježava istaknuti problem zaostajanja i depopulacije ruralnih područja u odnosu na urbane sredine. Provođenjem aktivnosti razvoja pametnih sela nastojat će se odgovoriti na njihove izazove i potrebe nadograđujući se na lokalne snage i mogućnosti. Implementacijom inovativnih rješenja uz potencijalnu mobilizaciju rješenja koja nude digitalne tehnologije dat će se stimulans za izgradnju održivih, otpornih i participativnih seoskih zajednica. Sinergijski učinci mjere postići će se suradnjom i povezivanjem s drugim zajednicama i akterima u ruralnim sredinama. Podrškom aktivnostima definiranja strateških lanaca vrijednosti i ciljanim ulaganjima u pametnu specijalizaciju doprinijet će se jačanju pozicije gospodarstva Županije u nacionalnom i europskom lancu vrijednosti.

Pokazatelj ishoda		Početna vrijednost	Ciljana vrijednost (2027.)
Naziv	Jedinica		
OI.02.13.09 Stanovništvo koje živi u područjima s integriranim strategijama urbanog razvoja	broj	52.464 (2011.)	53.800
OI.02.14.55 Ugovorena sredstva fondova EU u BDP -u županije ⁸	%	0 (2021.)	30
OI.02.4.28 Ocjena konkurentnosti županije u odnosu na EU regije ⁹	%	55,1(2019.)	60,0

⁸ Pokazatelj se odnosi na stanje tijekom provedbe Plana.

⁹ BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći (SKM).

7. Terminski plan provedbe strateških projekata važnih za razvoj Šibensko-kninske županije

Na razini Šibensko-kninske županije definirano je 12 strateških projekata čija realizacija će znatno doprinijeti njenom cjelokupnom razvoju. Najvažnija odlika strateških projekata upravo je potencijal njihova šireg prostornog utjecaja pri čemu se pozitivni utjecaji njihove realizacije osjećaju u cijeloj županiji ili njenom značajnom dijelu. Bitno je istaknuti kako, osim navedenih, postoji i niz drugih projekata od županijskog i lokalnog značaja koji će znatno doprinijeti ostvarenju pojedinih posebnih ciljeva, a moći će se financirati putem različitih izvora (županijski, i lokalni proračun, EU fondovi i dr.).

Tablice za pregled strateških projekata strukturirane su tako da sadrže doprinos posebnim ciljevima Plana razvoja, naziv i kratki opis projekta, nositelja na projektu, lokaciju provedbe, terminski plan provedbe projekta (početak i završetak), indikativni ukupni iznos (procijenjeni ukupni trošak projekta) i izvor financiranja (županijski proračun, EU fondovi ili sl.).

Terminski plan provedbe strateških projekata iz nadležnosti Šibensko-kninske županije ili povezanih tijela

Posebni cilj 1. Razvoj diversificiranog gospodarstva	
Naziv projekta	Centar kompetencija za aluminij
Kratki opis projekta	Kroz provedbu istraživanja, edukacija i umrežavanja planira se doprinijeti jačanju suradnje između poslovnih subjekata znanstveno-istraživačkih i poduzetničkih potpornih institucija. Kadrovsko i tehnološko osnaživanje centra doprinijeti će jačanju konkurentskih prednosti ove industrije za daljnji razvoj i zapošljavanje te će doprinijeti pozicioniranju Šibensko-kninske županije i grada Šibenika u regionalni centar Jadranske Hrvatske za aluminijsku industriju. Centar kompetencija za aluminij trenutno je smješten u prostorijama županijske ustanove Razvojno inovacijski centar Alutech te raspolaže s laboratorijem za ispitivanje kvalitete aluminijskih proizvoda i ostalih proizvoda od metala, konstrukcijski biro i radionica za konstruiranje i izradu modela finalnih proizvoda, izložbeni prostor za inovatore, konferencijska dvorana namijenjena obrazovanju poduzetnika na području novih tehnologije i sl. Projektom je planirano dodatno opremanje i kadrovsko osnaživanje Razvojno inovacijskog centra AluTech, a u cilju pružanja podrške proizvođačima u razvoju novih proizvoda, unaprjeđenju tehnoloških procesa i komercijalizaciji inovacija, te jačanja istraživačkih kapaciteta kod proizvodnih tvrtki iz sektora metala posebice aluminija.
Nositelj/i	Razvojno inovacijski centar AluTech, ustanova za poticanje poduzetništva, istraživanje i razvoj
Lokacija	Grad Šibenik, Šibensko-kninska županija
Početak provedbe	2023.
Završetak provedbe	2025.
Ukupna procijenjena vrijednost	43.500.000 kuna
Izvori financiranja	Sredstva županijskog proračuna Sredstva državnog proračuna Sredstva iz ESI fondova

Posebni cilj 2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede i ribarstva	
Naziv projekta	Centar za razvoj marikulture
Kratki opis projekta	Cilj projekta je Šibensko-kninsku županiju, a koja obiluje prirodnim resursima važnim za bavljenje marikulturom na regionalnoj, ali i na europskoj razini, pozicionirati kao destinaciju izvrsnosti za sektor marikulture. Nastavno na projekt Centra za razvoj marikulture Šibensko-kninske županije vrijednosti kojim će se izgraditi i opremiti centar za prihvata, pranje, čišćenje, sortiranje, pakiranje, skladištenje te otpremu školjkaša na tržište, te nastavno na prekogranični projekt u provedbi „ARGOS“ kojim će se za isti objekt nabaviti specijalizirana oprema za laboratorij za praćenje i analizu čimbenika okoliša ključnih za akvakulturu, projektom je predviđeno dodatno resursno i tehnološko ekipiranje centra i provedba aktivnosti koje će za cilj imati osnaživanje suradnje između uzgajivača i općenito poduzetnika iz sektora marikulture s javnim i akademskim odnosno istraživačkim sektorom. Planirane aktivnosti pozitivno će djelovati na profesionalizaciju, a zatim i na konkurentnost mikro, malih i srednjih poduzeća na cijelom području Jadranske NUTS II regije.
Nositelj/i	Razvojno inovacijski centar AluTech, ustanova za poticanje poduzetništva, istraživanje i razvoj, Šibensko-kninska županija
Lokacija	Grad Šibenik
Početak provedbe	2024.
Završetak provedbe	2027.
Ukupna procijenjena vrijednost	10.000.000,00 kuna
Izvori financiranja	Sredstva županijskog proračuna Sredstva iz ESI fondova

Posebni cilj 2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede i ribarstva	
Naziv projekta	Izgradnja ribarske luke u uvali Peleš, Rogoznica
Kratki opis projekta	Projektom ribari dobivaju novi kvalitetan manevarski prostor za obavljanje svoje djelatnosti. Nadalje, realizacijom ribarske luke podignut će se efikasnost i kvaliteta aktivnosti ribara te tako ubrzati i poboljšati njihov rad. Osim toga, ovim će se ulaganjem pojačati transportni i potencijal ribarskog dijela luke Peleš koja će biti opremljena modernim uređajima za prihvrat ribe, prihvrat otpada koji nastaje ribarenjem te će se omogućiti ribarima mobilniji izlaz na more. Također, osim što ribarima donosi novu kvalitetu operativnog rada, u velikoj mjeri dugoročno rješava problem sigurnosti priveza, pristajanja, ukrcaja i iskrcaja ribe. Rogoznica je jedna od najvažnijih ribarskih luka na Jadranu jer upravo njoj, zbog prometne dobre povezanosti, gravitira najviše ribarskih brodova te je jedna od strateških investicija Republike Hrvatske za potporu ribarstvu Šibensko-kninske županije. Izgradnjom ribarske luke u velikoj mjeri dugoročno će se riješiti i poboljšati prihvrat i smještaj ribarskih plovila u Rogoznici. Na kopnenom dijelu luke i dijelu obale, koja se oblikuje za potrebe priveza ribarskih plovila, osigurava se prostor za hladnjaču, benzinsku crpku, izgradnja opskrbe ceste, te pješačkih površina i parkirališta.
Nositelj/i	Lučka uprava Šibensko-kninske županije
Lokacija	Općina Rogoznica
Početak provedbe	2022.
Završetak provedbe	2024.
Ukupna procijenjena vrijednost	80.000.000,00 kuna
Izvori financiranja	Sredstva nositelja projekta Sredstva državnog proračuna Sredstva iz ESI fondova

Posebni cilj 3. Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvoj kreativnih industrija i kulturnih sadržaja	
Naziv projekta	Centar suhozidne tradicijske gradnje
Kratki opis projekta	Centar suhozidne tradicijske gradnje umrežiti će dionike u kulturnom, turističkom i gospodarskom sektoru (javni, privatni i civilni sektor) u zaleđu i priobalju, potaknuti razvijanje selektivnih oblika turizma, produljiti turistička sezona, ali i otvorila nova radna mjesta te poboljšala socio-ekonomska situacija što bi rezultiralo ravnomjernom regionalnom razvoju. Izgradnja modernog centra suhozidne tradicijske gradnje je nastavak projekta zaštite suhozidne tradicijske gradnje HEREDITAS. Projektom se planira izgradnja Centra, a u kojem će se prezentirati kulturna baština Šibensko-kninske županije, i to u prvom redu umijeće gradnje tehnikom suhozida. U Centru se planiraju organizirati suhozidne graditeljske radionice, a sve kako bi se potaklo na obnovu suhozida i bunja bilo da su registrirani kao kulturno dobro ili su samo spomenici života karakterističnog za cijelo područje Šibensko-kninske županije, Jadranske hrvatske, ali i šireg prostora Mediterana. U Centru će se prezentirati tradicijske djelatnosti poput proizvodnje vina, maslinovog ulja, suhih smokava i pršuta, uzgoja školjaka i koraljarstva te će se tako dobiti novi sadržaj koji će snažno utjecati na prepoznatljivost Šibensko-kninske županije i cijele Jadranske Hrvatske kao turističke destinacije, povezati turizam i gospodarstvo kroz svoje prateće aktivnosti i dati novi zamah gospodarskom rastu Šibensko-kninske županije.
Nositelj/i	Šibensko-kninska županija
Lokacija	Grad Vodice
Početak provedbe	2024.
Završetak provedbe	2027.
Ukupna procijenjena vrijednost	100.379.360,00 kuna
Izvori financiranja	Sredstva županijskog proračuna Sredstva iz ESI fondova

Posebni cilj 3. Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvoj kreativnih industrija i kulturnih sadržaja	
Naziv projekta	Turistička valorizacija Tvrdave sv. Nikole i kanala sv. Ante
Kratki opis projekta	Realizacija ovog projekta podrazumijeva doprinos transformaciji sadržaja čitave kontaktne zone tj. Zaštićenog područja kanala sv. Ante, otočica Školjić, uvale Minerska i ostvarenju ideala integracije tvrđave s društvenim, kulturnim i ekonomskim životom Šibenika, a sve u cilju povećanja sigurnosti posjetitelja i otpornosti posjetiteljske infrastrukture, smanjivanja ekološkog otiska posjećivanja u zonama pritiska, poboljšanja kvalitete života i zdravlja ljudi te informiranja i edukacije posjetitelja o važnosti očuvanja ekosustava i klimatskih ciljeva. Također, uspostavom Posjetiteljskog centra, Kanal sv. Ante postaje jedinstveno odredište i centralno mjesto za prezentaciju prirodne i kulturne baštine na prostoru Grada Šibenika. Tvrđava sv. Nikole s kontaktnom zonom nalazi se na području značajnog krajobraza "Kanal-Luka", dok se kontakt zona dijelom nalazi na području ekološke mreže Natura 2000 Ušće Krke. Provedba projekta procesualnog je karaktera i započela je 2012. godine uređenjem šetnice u kanalu sv. Ante, 2014. godine započela je izrada projektno-tehničke dokumentacije i studija potrebnih za sanaciju i revitalizaciju tvrđave, nakon čega će uslijediti faza obnove, a ista podrazumijeva sanacijske i rekonstrukcijske radove na samoj tvrđavi te obuhvaća i uređenje Posjetiteljskog centra na prostoru bivše vojarne Minerska koji je započeo 2017. godine. Projektom se planira daljnja rekonstrukcija postojećih građevina bivše vojarne „Minerska“ u Šibeniku i prenamjena u sklopu sadržaja budućeg Posjetiteljskog centra Kanal sv. Ante, uz rekonstrukciju infrastrukture i uređenje okoliša
Nositelj/i	Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije
Lokacija	Grad Šibenik
Početak provedbe	2023.
Završetak provedbe	2027.
Ukupna procijenjena vrijednost	174.300.000,00 kuna
Izvori financiranja	Sredstva nositelja projekta Sredstva županijskog proračuna Sredstva državnog proračuna Sredstva iz ESI fondova

Posebni cilj 6. Poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga	
Naziv projekta	Izgradnja nove zgrade Opće bolnice u Šibeniku
Kratki opis projekta	Izgradnjom nove bolnice pružit će se kvalitetnija i lakše dostupna zdravstvena usluga. Županija će ovim projektom biti obogaćen za jednu modernu i kvalitetnu zdravstvenu ustanovu sa svrhom što kraćeg boravka pacijenata u bolnici, s kvalitetnijim medicinskim djelovanjem, sofisticiranom dijagnostikom i terapijom, što će u konačnici približiti kvalitetu bolnice europskim zdravstvenim standardima. Opća bolnica Šibensko-kninske županije paviljanskog je tipa, što uzrokuje velike troškove održavanja, neučinkovitu raspoređenost infrastrukturnih i ljudskih kapaciteta, otežano objedinjavanje i organizaciju bolničkih procesa, odstupanje od suvremenih normi i uvjeta rada, a što se odražava i na kvalitetu zdravstvene skrbi koja se pruža pacijentima. Bolnica je locirana u prometno opterećenom centru grada Šibenika i ne može udovoljiti bolničke potrebe u budućnosti. Također, bolnica nije prilagođena radu u vrijeme trajanja turističke sezone, jer nedostaje ljudskih i infrastrukturnih kapaciteta. Izgradnjom nove bolnice bi se lokalnom stanovništvu, ali i turistima pružila adekvatna zdravstvena zaštita.
Nositelj/i	Šibensko-kninska županija, Opća bolnica Šibensko-kninske županije, Grad Šibenik
Lokacija	Grad Šibenik
Početak provedbe	2023.
Završetak provedbe	2027.
Ukupna procijenjena vrijednost	790.000.000,00 kuna
Izvori financiranja	Sredstva nositelja projekta Sredstva županijskog proračuna Sredstva iz ESI fondova Ostali izvori

Posebni cilj 10. Digitalna transformacija društva i gospodarstva	
Naziv projekta	Razvoj širokopojasnog pristupa internetu u Šibensko-kninskoj županiji
Kratki opis projekta	Implementacija nepokretne pristupne elektroničke komunikacijske mreže sljedeće generacije (NGA) osigurati će infrastrukturne preduvjete za održivi dugoročni društveni i gospodarski razvitak. Šibensko-kninsku županiju karakterizira nesrazmjer između priobalnog dijela županije koji ima znatno veće udjele priključenosti kućanstava na širokopojasnu mrežu, za razliku od zaobalnog dijela gdje je evidentirana iznimno niska priključenost, posebice u općinama Ervenik, Cijvljane, Biskupija i Kistanje s ciljem povećane socijalne i ekonomske dobrobiti.
Nositelj/i	Šibensko-kninska županija
Lokacija	Šibensko-kninska županija
Početak provedbe	2022.
Završetak provedbe	2026.
Ukupna procijenjena vrijednost	521.000.000,00 kuna
Izvori financiranja	Sredstva iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti Ostali izvori

Posebni cilj 11. Razvoj održivog sustava zaštite okoliša , očuvanja prirodne i kulturne baštine i upravljanja prirodnim resursima	
Naziv projekta	Sanacija crne točke na području „Bare“ u Gradu Kninu
Kratki opis projekta	Cilj projekta je sanacija močvarnog područja Bare, oko bivše tvornice TVIK u Kninu, sa tri zemljane lagune. Onečišćenjem predmetnog područja direktno je ugrožen okoliš na lokaciji Bare, no širenjem dijela onečišćenja vodotokom Orašnice, ugrožen je cijeli vodeni ekosustav kao i okolno tlo. Dugoročni efekti na okoliš i ljude s lokacija onečišćenja vezani su uz emisije onečišćujućih tvari kako u zrak tako i u tlo odnosno podzemnu i površinsku vodu. Mjere sanacijskog programa provode u sklopu sanacijskih aktivnosti i uključuju: izradu projektno-tehničke dokumentacije, uklanjanje otpada u lagunama, uključivo i trstiku i drugo raslinje; odspajanje svih tokova otpadnih voda prema lagunama (osim oborinskih voda); obradu kumulirane otpadne vode; vađenje i obrada mulja s dna lagune; obrada podzemnih voda; zapunjavanje laguna zemljanom materijalom, šljunkom i pijescima; hortikulturno uređenje prostora; instaliranje tri piezometarske bušotine za monitoring podzemnih voda.
Nositelj/i	Hrvatske vode, Šibensko-kninska županija, Grad Knin
Lokacija	Grad Knin
Početak provedbe	2023.
Završetak provedbe	2027.
Ukupna procijenjena vrijednost	24.900.000,00 kuna
Izvori financiranja	Sredstva županijskog i lokalnog proračuna Sredstva državnog proračuna Sredstva iz ESI fondova Ostali izvori

Posebni cilj 13. Razvoj održive mobilnosti	
Naziv projekta	Izgradnja brze ceste Šibenik – Drniš – Knin -granica BiH s obilaznicama Drniša i Knina
Kratki opis projekta	Projektom će se povećati kvaliteta prometne mreže i omogućiti bolja prometnu povezanost zaobalja s priobaljem, ali i poboljšati prometna povezanost gradova Šibenika, Drniša i Knina kao i omogućiti bolji protok prometa od Šibenika do granice s Bosnom i Hercegovinom (BiH). Optimalno funkcioniranje cestovnog prometa osnova je regionalnog planiranja jer omogućuje dostupnost sadržaja, transport roba i mobilnost stanovništva. Postojeće stanje cestovne prometne mreže Šibensko-kninske županije je nedostatak adekvatnih prometnih pravaca na kontinentalnom dijelu županije kao i zastarjelost infrastrukture. Izgradnja brze ceste Šibenik – Drniš – Knin – granica BiH obuhvaća dvije podkomponente: izgradnju obilaznice Knina i izgradnju obilaznice Drniša. Novi cestovni sustav s okosnicom koju će činiti brza cesta preuzet će na sebe znatan dio prometa, smanjit će promet na postojećoj cestovnoj mreži Drniša i Knina te ostalih obližnjih pravaca. Novom vezom znatno će se približiti NP Krka zaleđu županije te turističkim središtima poput Šibenika i Vodica.
Nositelj/i	Hrvatske ceste, Šibensko-kninska županija, Ministarstvo mora prometa i infrastrukture
Lokacija	Grad Šibenik, Grad Drniš, Grad Knin
Početak provedbe	2023.
Završetak provedbe	2027.
Ukupna procijenjena vrijednost	2.535.655.000,00 kuna
Izvori financiranja	Sredstva nositelja projekta Sredstva državnog proračuna i državnih ustanova Sredstva iz ESI fondova

Terminski plan provedbe strateških projekata u nadležnosti jedinica lokalne samouprave te drugih javno-pravnih tijela s područja Šibensko-kninske županije

Posebni cilj 1. Razvoj diversificiranog gospodarstva	
Naziv projekta	Izgradnja i opremanje Inovacijskog središta
Kratki opis projekta	Projektom će se doprinijeti unapređenju konkurentnosti i povećanju tržišnog potencijala proizvoda uglavnom malih obiteljskih gospodarstava koji imaju potencijal za razvoj u proizvode vrhunske kvalitete s dodatnom vrijednošću. Također, unaprijediti će se poslovna infrastruktura i povećati kapaciteti stručnog kadra u za razvoj prehrambenog sektora kao i povećati gospodarska aktivnost prehrambenog sektora te olakšati transfer znanja i tehnologija u cilju razvoja funkcionalnih proizvoda s benefitom na ljudsko zdravlje. Inovacijsko središte će kao centar za zdravlje i funkcionalnu hranu za Jadransku Hrvatsku provoditi edukacije za studente u obliku vježbi, seminara i stručne prakse uključujući pametne vještine, razvojno-znanstvena istraživanja u koordinaciji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja i Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja, a vršiti će i tehnološke, analitičke, projektantske, edukativne i usluge ocjene sukladnosti za gospodarski i javni sektor.
Nositelj/i	Veleučilište Marko Marulić, Grad Knin
Lokacija	Općina Biskupija
Početak provedbe	2024.
Završetak provedbe	2027.
Ukupna procijenjena vrijednost	122.494.293,43 kuna
Izvori financiranja	Sredstva iz ESI fondova Ostali izvori

Posebni cilj 1. Razvoj diversificiranog gospodarstva	
Naziv projekta	Centar za digitalizaciju, obrazovanje i IT sektor u turizmu
Kratki opis projekta	Realizacija projekta će predstavljati veliku dodanu vrijednost za razvoj pametnog i održivog turizma fokusiranog na one grane turizma koje imaju veću dodanu vrijednost i s kojima možemo biti konkurentni i na razini jadranske regije i u svijetu. Projektom je planirano osnivanje Centra za digitalizaciju, obrazovanje i IT sektor u turizmu uređenjem područja nekadašnje vojarne Ante Jonić u Mandalini u neposrednoj blizini Veleučilišta u Šibeniku, Studentskog centra Palacin, Centra za poduzetništvo i nove tehnologije Trokut, Adriatic Business Centra – ABC, Razvojno inovacijskog Centra Alutech, komunalne luke Vrnaža i luksuznog turističkog kompleksa grupe Dogus. Centar će svoj rad usmjeriti na: predavanja, edukacije i obrazovanje stručnog kadra u području turizma i ugostiteljstva; suradnju privatnog i javnog sektora; upravljanje zaštićenim područjima; razvoj inovativnih poslovnih koncepata; povećanje konkurentnosti destinacije. Stoga su i cijela vizija projekta te planirane aktivnosti temeljene na modernim tehnologijama, inovativnim načinima učenja, cjeloživotnom obrazovanju i digitalnoj tranziciji poslovanja. U susret digitalizaciji, predviđeno je i da centar pruža edukaciju i radi na transferu digitalnih rješenja za sve dionike u turizmu.
Nositelj/i	Grad Šibenik, Šibensko-kninska županija
Lokacija	Grad Šibenik
Početak provedbe	2022.
Završetak provedbe	2024.
Ukupna procijenjena vrijednost	76.500.000,00 kuna
Izvori financiranja	Sredstva nositelja projekta Sredstva iz ESI fondova

Posebni cilj 3. Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvoj kreativnih industrija i kulturnih sadržaja	
Naziv projekta	Revitalizacija prostora bivše vojarne „Krka“ kao receptivnog turističkog središta zaleđa Šibensko-kninske županije
Kratki opis projekta	Projekt ima za cilj unaprijediti održivost okoliša te pozitivno utjecati na ekonomsku i kulturnu održivost. Projekt revitalizacije prostora bivše vojarne „Krka“ je komplementaran i veže se na sve projekte i projektne intervencije na kninskoj tvrđavi te na rijeci Krki, koji će se provesti kroz Intervencijski plan Grada Knina. Provedbom se stvaraju uvjeti za održivo iskorištavanje sjevernog dijela NP Krka (predviđeno je i otvaranje službenog ulaza u NP), zaposliti će se veći broj osoba, pridonijet će razvoju standarda za pružanje usluga u turizmu i sa svime će se podignuti kvaliteta života na cijelom području grada Knina, susjednih općina (Biskupija, Ervenik, Kijevo, Cijljane) pa i grada Drniša.
Nositelj/i	Grad Knin
Lokacija	Grad Knin
Početak provedbe	2023.
Završetak provedbe	2027.
Ukupna procijenjena vrijednost	40.000.000,00 kuna
Izvori financiranja	Sredstva nositelja projekta Sredstva iz ESI fondova Ostali izvori

8. Indikativni financijski okvir

Indikativni financijski okvir daje prikaz financijskih sredstava za provedbu posebnih ciljeva Plana razvoja Šibensko-kninske županije, a koji sumirano prikazuju potrebna sredstva iz nadležnosti Šibensko-kninske županije i povezanih tijela. Pojedinih projektima u trenutku izrade Plana razvoja vrijednost nije bila procijenjena te će se ona uzeti u obzir nakon što se to dogodi. Bitno je istaknuti kako postoje projekti koji se provode od strane JLS-a, ostalih javnopravnih tijela kao i privatnih investitora te stoga nisu predmet uvažavanja u financijskom okviru Plana razvoja Šibensko-kninske županije koji u fokusu ima samo projekte koji se vežu uz županijski proračun, no koji će znatno doprinijeti ostvarenju pojedinih posebnih ciljeva.

Informacija o alokaciji sastoji se od procjene sredstava koja se očekuju iz županijskog i državnog proračuna uključujući EU fondove. S obzirom na promjenjivu prirodu, indikativni financijski okvir provedbe Plana razvoja ovdje prikazan indikativnog je karaktera.

Posebni cilj	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	Ukupni procijenjeni trošak provedbe (HRK)	Planirani izvor financiranja u proračunu ŠKŽ ¹⁰
Posebni cilj 1. Razvoj diversificiranog gospodarstva	4.400.500,00	4.502.205,00	4.578.705,00	5.564.046,00	6.606.187,00	7.802.728,00	33.454.371,00	Program 1013 Jačanje gospodarstva Program 1014 Poticanje razvoja turizma Program 1018 Međunarodna suradnja i projekti Europske unije Program 1019 Regionalni razvoj
Posebni cilj 2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede i ribarstva	71.661.200,00	32.344.364,00	6.418.437,00	3.476.400,00	3.566.400,00	3.616.400,00	121.083.201,00	Program 1016 Potpora poljoprivredi II Program 1019 Regionalni razvoj Program 1028 Ribarstvo II

¹⁰ Sukladno metodologiji, stupac prikazuje potencijalne izvore financiranja prema kategorijama proračuna Šibensko-kninske županije, međutim ukupan prikazani iznos uključuje i druge izvore financiranja (EU sredstva, javne ustanove financiranje iz nacionalnog proračuna, nacionalni proračun i dr.).

Posebni cilj 3. Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvoj kreativnih industrija i kulturnih sadržaja	4.671.177,00	71.901.147,00	61.459.234,00	27.816.527,00	9.961.200,00	9.961.201,00	185.770.486,00	Program 1007 Osnovno i srednje školsko obrazovanje Program 1010 Promicanje kulture Program 1019 Regionalni razvoj Program 1021 Zaštita prirode i okoliša Program 1033 Branitelji
Posebni cilj 4. Razvoj kvalitetnog odgojno-obrazovnog sustava u skladu s potrebama društva i gospodarstva	127.573.228,00	126.836.437,00	127.353.849,00	127.627.563,00	127.627.565,00	127.627.567,00	764.646.209,00	Program 1007 Osnovno i srednje školsko obrazovanje Program 1008 Visoko obrazovanje Program 1009 Obrazovanje odraslih
Posebni cilj 5. Osaženje kapaciteta i modernizacija javne uprave i civilnog sektora	6.406.500,00	12.536.000,00	4.295.000,00	6.372.000,00	8.904.000,00	10.256.000,00	48.769.500,00	Program 1019 Regionalni razvoj Program 1021 Zaštita prirode i okoliša
Posebni cilj 6. Pобољшanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga	49.071.134,00	45.091.334,00	45.099.346,00	45.099.346,00	45.099.346,00	45.099.346,00	274.559.852,00	Program 1003 Socijalna skrb Program 1006 Zdravstvo Program 1007 Osnovno i srednje školsko obrazovanje
Posebni cilj 7. Promicanje zdravog i aktivnog života kroz sport i rekreaciju	1.445.000,00	1.445.000,00	1.445.000,00	2.167.500,00	2.601.000,00	3.179.000,00	12.282.500,00	Program 1011 Razvoj sporta i rekreacije
Posebni cilj 8. Povećanje kvalitete života s naglaskom na obitelj i mlade	15.900,00	1.000.000,00	2.000.000,00	3.000.000,00	4.000.000,00	5.000.000,00	15.015.900,00	Program 1007 Osnovno i srednje školsko obrazovanje Program 1012 Županijski savjet mladih

Posebni cilj 9. Jačanje otpornosti i sigurnosti Šibensko-kninske županije	7.119.000,00	2.041.000,00	2.025.000,00	2.025.000,00	2.025.000,00	2.025.000,00	17.260.000,00	Program 1019 Regionalni razvoj Program 1021 Zaštita prirode i okoliša Program 1022 Organiziranje i provođenje zaštite i spašavanja Program 1031 Međunarodna suradnja i projekti Europske unije
Posebni cilj 10. Digitalna transformacija društva i gospodarstva	100.000,00	60.000.000,00	80.000.000,00	100.000.000,00	130.000.000,00	151.000.000,00	521.100.000,00	Program 1030 Priprema i provedba EU projekata
Posebni cilj 11. Razvoj održivog sustava zaštite okoliša, očuvanja prirodne baštine i upravljanja prirodnim resursima	37.622.340,00	18.381.211,00	18.208.909,00	18.208.909,00	18.208.909,00	18.208.909,00	128.839.187,00	Program 1005 Prostorno uređenje i unaprjeđenje stanovanja Program 1016 Potpora poljoprivredi II Program 1020 Upravljanje i zaštita pomorskog dobra Program 1021 Zaštita prirode i okoliša Program 1031 Međunarodna suradnja i projekti Europske unije
Posebni cilj 12. Zelena i energetska tranzicija	185.000,00	630.000,00	1.045.000,00	1.900.000,00	2.415.000,00	4.510.000,00	10.685.000,00	Program 1021 Zaštita prirode i okoliša Program 1032 Energetska učinkovitost
Posebni cilj 13. Razvoj održive mobilnosti	7.300.000,00	6.250.000,00	6.350.000,00	6.050.000,00	6.050.000,00	6.050.000,00	38.050.000,00	Program 1020 Upravljanje i zaštita pomorskog dobra Program 1024 Promet

Posebni cilj 14. Poticanje ravnomjernog razvoja otoka, potpomognutih i brdsko-planinskih područja	Za provedbu posebnog cilja 14. ne planira se otvaranje novih programa u proračunu Županije, već će se provedba aktivnosti ostvarivati kroz realizaciju proračunskih programa koji se odnose na ostale posebne ciljeve.
Posebni cilj 15. Razvoj pametnih i održivih gradova i sela u kontekstu jačanja pozicije regionalnog gospodarstva	Za provedbu posebnog cilja 15. ne planira se otvaranje novih programa u proračunu Županije, već će se provedba aktivnosti ostvarivati kroz realizaciju proračunskih programa koji se odnose na ostale posebne ciljeve.

9. Okvir za praćenje i vrednovanje

Prema Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17) (Zakon), sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem temelji se na načelima točnosti i cjelovitosti, učinkovitosti i djelotvornosti, odgovornosti i usmjerenosti na rezultat, održivosti, partnerstva i transparentnosti. Sukladno navedenim načelima izrađuju se i provode akti strateškog planiranja. Plan razvoja Šibensko-kninske županije srednjoročni je akt strateškog planiranja od značaja za jedinicu područne (regionalne) samouprave. Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 89/18) (Uredba) propisan je obvezni sadržaj razvojnih planova, sastavni dio kojeg je, između ostalog, okvir za praćenje i vrednovanje. Postupak vrednovanja provodi se kroz tri etape, a podrazumijeva neovisno ocjenu procesa izrade akta strateškog planiranja (ex ante vrednovanje) do zaključno lipnja 2022. godine, ocjenu provedbe (srednjoročno vrednovanje) u periodu 2024./2025. i postignutih razvojnih učinaka i rezultata po isteku provedbe (ex post vrednovanje) koje se planira provesti tijekom 2028. godine. Načela, kriteriji i standardi provedbe postupka vrednovanja propisani su Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/19) (Pravilnik).

Župan Šibensko-kninske županije pokrenuo je postupak vrednovanja Plana razvoja donošenjem Odluke o početku postupka vrednovanja Plana razvoja Šibensko-kninske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine. Simultano s donesenom Odlukom utvrđen je i Plan vrednovanja u svrhu unaprjeđenja kvalitete vrednovanja Plana razvoja. Također, u okviru vrednovanja sukladno odredbama Pravilnika, imenovan je Odbor za vrednovanje na koji je, zajedno s nositeljem izrade, prenesena odgovornost za usklađenost, transparentnost i kvalitetu postupka vrednovanja. Odbor za vrednovanje imenovan je za djelovanje tokom procesa prethodnog vrednovanja, srednjoročnog vrednovanja i naknadnog vrednovanja Plana razvoja. Odlukom Šibensko-kninske županije, postupke vrednovanja akta strateškog planiranja, kao neovisne usporedbe i ocjena očekivanih i ostvarenih rezultata, ishoda i učinaka, provodi vanjski stručnjak za svako pojedinačno vrednovanje.

Kako bi se osigurala objektivna procjena kvalitete izrade Plana razvoja, Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije angažirala je vanjskog stručnjaka za provedbu prethodnog vrednovanja. Proces prethodnog vrednovanja proveden je u tri faze te je obuhvaćao vrednovanje izrade pojedinih dijelova Plana razvoja. Tijekom prve faze izvršeno je vrednovanje i ocjena Analize stanja, SWOT analize i strateškog okvira. U drugoj fazi je vrednovanje prošireno na provedbeni okvir. U posljednjoj fazi izrađeno je završno mišljenje na cijeli nacrt Plana razvoja, a izrađivač Plana razvoja pripremio je finalne dopune prema nalazima završnog mišljenja. Dovršetakom postupka prethodnog vrednovanja, Odbor za vrednovanje je usvojio izvješće u kojem vanjski stručnjak ocjenjuje da su prilikom izrade Plana razvoja uvaženi svi evaluacijski kriteriji te da je osigurana njegova usklađenost sa aktima strateškog planiranja više hijerarhijske razine. Konačno izvješće o prethodnom vrednovanju Odbor za vrednovanje je usvojio u II. kvartalu 2022. godine. Rokovi i postupci praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog propisani su Pravilnikom o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 6/19). Kriteriji i standardi provedbe postupka vrednovanja akata strateškog planiranja propisani su Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/19).

Zakon definira praćenje provedbe kao proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja kojima se sustavno prati uspješnost provedbe ciljeva i mjera akata strateškog planiranja. Neodvojivi dio procesa praćenja provedbe čini izvještavanje o provedbi koje se sastoji u pružanju pravovremenih i relevantnih

informacija ključnim nositeljima strateškog planiranja te široj javnosti o statusu provedbe Plana razvoja. Rokovi, postupci i ciljevi predmetnih postupaka propisani su Pravilnikom o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 6/19). Nositelj institucionalnog okvira za praćenje i izvještavanje o provedbi Plana razvoja Šibensko-kninske županije predstavlja Razvojna agencija u svojstvu regionalnog koordinatora. Razvojna agencija dužna je prikupljati i unositi pokazatelje o provedbi Plana razvoja u Informacijski sustav za strateško planiranje i upravljanje razvojem. Na taj način omogućeno je standardizirano i sustavno pripremanje godišnjih izvješća o provedbi Plana razvoja. Šibensko-kninska županija, kao nositelj izrade Plana razvoja, podnosi županijskoj skupštini izvješće o provedbi plana do 31. ožujka tekuće godine. Nakon što se potvrdi, podaci iz izvješća čine se javno dostupnima objavom na mrežnim stranicama Razvojne agencije i Županije sa svom pripadajućom dokumentacijom. Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 89/18) uspostavljen je metodološki okvir za pripremu, izradu, donošenje, provedbu, praćenje i vrednovanje akata strateškog planiranja. S tim u vezi, izrađen je Priručnik o strateškom planiranju s detaljnim tehničkim i metodološkim uputama i predlošcima za praćenje i izvještavanje kojim su se dužna koristiti javna tijela u implementaciji procesa praćenja i izvještavanja.

Proces praćenja i izvještavanja o provedbi Plana razvoja izvršava se korištenjem identificiranih pokazatelja iz Biblioteke pokazatelja Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Identificirani pokazatelji koji će se koristiti za praćenje i vrednovanje provedbe Plana razvoja prikazani su u poglavljima koji opisuju strateški okvir.

10. Prilozi

Prilog 1. Plan razvoja Šibensko-kninske županije za razdoblje 2021.-2027. godine.

Prilog 2. Analiza stanja Šibensko-kninske županije

Prilog 3. SWOT analiza Šibensko-kninske županije

Prilog 4. Strateški okvir Plana razvoja Šibensko-kninske županije za razdoblje 2021.-2027. godine.